

**Homosexualita ako možná
porucha vzťahovej väzby
alebo abnormálna vzťahová väzba**

Martina Dašková

2022

OBSAH

ÚVOD	2
1. Aktuálny spoločenský kontext	3
2. Byť na vlastný obraz vs. byť na Boží obraz	6
3. Poznávať seba skrze Zrkadlo	8
4. Vnútny svet človeka	11
5. Nepravá láska ako modloslužba	19
6. Povolanie učeníkov	23
7. Kňazský, prorocký a kráľovský úrad Panny Márie	24
8. Láska zrodená z tela vs. zrodená z Ducha	25
9. Povolání po mene uprostřed noci	29
10. Uzdravenie „in the order of nature“	29
10.1. Príbeh Jakea	33
10.2. ‘Nie som OK’	36
11. Pamäť tela a pamäť ducha	38
12. Ticho a pokora	41
13. Vnútny turmoil, nepokoj	43
14. Naše vnímanie reality	45
15. Cesta detachmentu	50
16. Úsilie o čnosť a čnosť v úsilí o Boha	55
17. Okrem výzvy čností je tu ešte i utrpenie	58
ZÁVER	61
LITERATÚRA	62
PRÍLOHA 1: Svetlo temnej noci vo sviatosti manželstva	65

ÚVOD

Neviem si predstaviť lepší obrázok na ilustráciu tejto témy než Stvorenie človeka, ktoré Michelangelo (1475–1564) namaľoval v Sixtínskej kaplnke ako súčasť spolu deviatich epizód z Knihy Genezis. Už samotné číslo deväť je fascinujúce, lebo taká býva dĺžka trvania tehotenstva, kým sa narodí nový človek (porov. Iz66,7-9). Na tejto freske sú dva symboly – jednak je to *mozog*: Boh s dvanástimi postavami zahalení v červenej šatke (Milojković, 2022), a niektorí tam vidia aj *pôrod* (ibid.). Navyše, „Adam lies in what seems to be a woman’s torso. The greyish-blue shape above his head looks like a breast with a nipple.“ (ibid.) Teda, mozog a pôrod. O význame mozgu s myslou a identitou bolo písané vo Vývinovom štandarde, a to, ako to všetko súvisí s tvorením nového človeka, a prečo to má súvis s jeho duchovnou cestou, by bolo témou a cieľom tejto časti, ktorá je pokračovaním onoho Štandardu. Nie je totiž zaujímavý len prvý Adam, ale práve nový Adam, skrze ktorého sa môžeme stať Božími deťmi (Jn1,12) a nebyť už len prachom zeme (Gn3,19) a otrokmi hriechu, podriadení živlom sveta (Gal3,27 a 4,5-7).

A tak tu je na freske znázornený Boh tvoriaci človeka na svoj obraz: „*A stvoril Boh človeka na svoj obraz, na Boží obraz ho stvoril, muža a ženu ich stvoril.*“ (Gn1,27) Božia Prozreteľnosť nám možno dovolila cez Michelangelovu fresku zhliadnuť niečo dychvyrážajúce v kontexte zjavenia, ktoré mala bl. Anna K. Emmerichová (Durych, 2003, s.67 a 73): „Videla som telesné pozostatky Adama odpočívajúce v Kalvárii, a to máličko nad výškou hladiny morskej a kolmo pod miestom, na ktorom bol vztýčený kríž Ježiša Krista. – Videla som, že tento hrob nebol poškodený potopou a že Noe mal v arche tiež niektoré kosti Adama a Evy a že tiež pri svojej prvej obeti kládol tieto kosti na oltár tak, ako ich neskôr kládol Abrahám, ktorý tieto kosti Adamove zdedil po Semovi. A tak obeť smrti Ježišovej, vykonaná na Kalvárii nad kosťami Adamovými, je v pravde predzvest’ou omše svätej, pri ktorej sú ostatky pod oltárnym kameňom; a obeť praotcov sú prípravou na ňu... Ježiš nás miluje tak, že svoje vykupiteľské dielo koná večne ďalej v omši svätej. Svätá omša je dejinným vykúpením, ktoré bolo zastrené a stalo sa tajomstvom.“

Ten „prsník s bradavkou“ na Michelangelovej freske sa presne podobá Kalvárii z tohto videnia, pod ktorou ležia Adamove „kosti“. Adamova ovisnutá ruka je tá strácajúca život pre hriech, vzdávajúci sa človek od Boha, no Boh je Ten činný, ktorý sa za ním načahuje. Emmerichová (Durych, 2003, s.34-35) pokračuje: „Prvý človek bol obrazom Boha. Bol ako nebo. Všetko bolo jedno s Ním a v ňom. Jeho podoba bola odtlačkom podoby Božej... Bol však slobodný, a preto bol podrobený skúške. Rajska záhrada a všetko, čo bolo okolo nej, bolo dokonalým znázornením obrazného Kráľovstva Božieho. Taký bol tiež strom poznania, ktorého ovocie svojím obsahom, svojimi vlastnosťami a svojím účinkom nemalo prejsť v telo a krv ľudskú, pretože týmto plodom sa stal človek samostatným, stal sa osobnosťou, sám zo seba tvoriaci, a tým *mimo Boha vošiel sám do seba*, takže všetky veci, ktoré sú nekonečné, boli zajaté v ňom, tvorú konečnom. Nevyjadrím to tak, ako som to videla. Preto bolo mu zakázané jesť zo stromu... Po páde boli iní. Všetky formy tvorenia v nich ochabli a len rozptyľovali. Všetko jednotné, bolo nejednotné, z jedného bolo mnoho. I neprijímali už len z Boha, ale len zo seba. Teraz už boli v skutku dvaja, potom boli traja a nakoniec ich bolo bezpočtu. Pretože chceli byť ako Boh, ako všetko v jednom, stali sa množstvom, odtrhnutým od Boha, ktoré sa opakovalo v odtrhovaní nekonečnom. *Dovtedy boli obrazmi Božími a teraz sa stali svojimi vlastnými obrazmi, ktoré splodili obrazy ich hriechov.* Teraz sa ocitli pod vplyvom okruhu padlých anjelov. Brali zo seba a zo zeme. A na nich a na zem mali padlí anjeli vplyv. A v tom nekonečnom pomiešaní a rozptýlení, ktoré vzniklo jednak v ľuďoch, jednak medzi ľuďmi a padlou prírodou, zrodila sa nekonečná rozmanitosť hriechov, viny a biedy. To všetko mi ukázal môj Ženích úplne jasne, zreteľne a zrozumiteľne, jasnejšie než vidíme denný život. A vtedy som sa domnievala, že to pochopí dieťa, a teraz už z toho neviem ani slovo.“

Ovocie tohto stromu malo v sebe niečo, čo svojím účinkom vstúpilo do tela človeka, a človek stratil spoločenstvo Boha, nemal Ducha Božieho (Gn6,3), a jeho telo tak nastúpilo na svoj vlastný vývin. Preto prišiel Boží Syn *v tele podobnom človeku, aby v tele odsúdil hriech* (Rim8,3), a dal nám svoje víťaziace Telo za pokrm spásy – Jeho Telo je liek pre naše telo (vo význame telo-vzťahy-mozog-

myseľ-identita). A my teda, vo svätej omši, *hl'adíme ako v zrkadle s odhalenou tvárou na Pánovu slávu, a Pánov Duch nás premieňa na Jeho obraz*, na obraz čoraz podobnejší Jemu (2Kor3,17-18). A tak, vďaka Duchu Svätému a tomuto plodu stromu kríža, živého Tela Kristovho, sa z mnohých opäť môže stávať jedno - Duch nás spája, keď máme na Ňom podiel; už neprijímame len zo seba a zo sveta, ale je nám daná milosť opäť prijímať z Boha, prijímaním Tela a Krvi, duše a božstva Božieho Syna. Už viac nemusíme byť *len svojimi vlastnými obrazmi!*

Niektorí by mohli povedať: „je to len freska a sú to videnia“, ale hodia sa na túto tému homosexuality veľmi trefne, až prozreteľne. Veď ako len homosexualita oddeľuje človeka od Boha, a robí ho *nepodobným Bohu*. Nie je Jeho obrazom človek, keď v sebe odmietol ten najväčší dar, vlastnosť odrážajúcu Božiu schopnosť, možnosť počať život¹, čo je podiel na stvoriteľskej činnosti Najsvätejšej Trojice, ktorá je efektom sú-činnosti ich jednoty a vzájomnej lásky, a u človeka práve preto ovocím vzájomne dávajúcej sa lásky muža a ženy. Hoci človek homosexuálnu príťažlivosť nemá vlastnou vinou v tele (mozog-myseľ-identita), ale v dôsledku dedičného hriechu, ako hriech splodený (lebo je v závislosti od vzťahov), vlastnou voľbou sa od neho môže človek odvrátiť a nekonať podľa neho, obrátením sa na Boha a patrením Bohu. Odvrátenie sa od svojho vlastného obrazu by nás nemalo pohoršovať, veď nechávame, aby Boh v nás stvárnil Svoj obraz. O čo je On dokonalejší než my! Toto odvrátenie sa od vlastného obrazu a prijatie Jeho obrazu by nás malo tešiť, ako ten najväčší dar. Adam a Eva práve pre toto zhrešili; oni až za cenu smrti chceli byť ako Boh. *A my dnes môžeme žiť večne v blaženosti, keby sme len chceli byť ako Boh, a Božími deťmi.*

Po Vývinovom štandarde je potreba sa k tejto téme vrátiť detailnejšie. Nikdy netreba prestať volať po pravde, a nech nám Boh zjaví, koľko nám zjaviť chce vo svojej Prozreteľnosti, Milosrdenstve a Láске. Boh robí nového človeka, zrodeného z Cirkvi. Ako hovorila bl. Emmerichová (Durych, 2003, s.107), keď si spomínala na svojho kantora, ktorý hovorieval: „Kto nemá Cirkev za matku, ten nemá Boha za otca.“ A Cirkev sa zrodila z Kristovho prebodnutého boku a srdca, ako kedysi Eva z Adamovho boku; a ako Eva bola oživená dychom, tak sa zrodila Cirkev na Turíce, kedy nám Boh zoslal prisľúbeného Ducha Božieho. A učeníci, začínajúca Cirkev, v tento deň volali to isté (veľmi podobné; Sk3,19-20), čo ohlasoval Pán Ježiš, keď On začal svoje účinkovanie (Mk1,15): „*Naplnil sa čas a priblížilo sa Božie kráľovstvo. Kľúčte sa a verte evanjeliu.*“ - „*Kľúčte sa teda; obráťte sa, aby sa zotreli vaše hriechy a prišli časy osvieženia od Pána.*“

Evanjelium, Dobrá správa, ktorej máme veriť, je aj to, že sme stvorení ako muž a ako žena. Tejto dobrej zvesti sa oplatí veriť. Dal by Pán, že by sa naplnil čas nevedomosti a priblížilo sa Božie kráľovstvo do tejto temnoty oddeľujúcej od slobody povolania Božích detí, oddeľujúcej od Božieho Obrazu. „Kľúč sa“ v preklade znamená, zmeniť zmýšľanie – to znamená, nedepatologizovať homosexualitu. Aby sa zachovala pravda evanjelia, tejto dobrej zvesti o človeku, že je muž a žena, až do konca (Gal2,5), nemožno nikdy dať súhlas manželstvu homosexuálnych dvojíc a už vôbec nie adopciám detí homosexuálnymi dvojicami. Nádej, ktorú máme uloženú v nebi, je totiž iba v pravdivom slove evanjelia (Kol1,5). Každý môže mať účasť na obrane a utvrdzovaní evanjelia (Flp1,7) svojím svedectvom. Aj dnes nech uverením Dobrej zvesti prídu časy osvieženia od Pána. Lebo situácia je už veľmi vážna; ach, ako je veľmi vážna.

1. Aktuálny spoločenský kontext

„First, the civil union at the registry office, then the blessing in church. It's the first time a gay couple has been blessed in public in an Italian church“ (Zambrano & Scrosati, 2022). Kedy? 11.6.2022. Sesta (2021) natočil video s názvom „The Greatest Blessing“, zachytávajúce to, čo chceli povedať Pietro Morotti a Giacomo Spagnoli, než uzatvorili tento zväzok. Giacomo hovorí

¹ Hoci fyziologicky ich telá majú možnosť počať život, nie je to možné z interakcie homosexuálnej dvojice. Táto príťažlivosť rovnakým pohlavím je odvrátením sa od Lásky, Pravdy a Cesty k životu, ktorá je plodiaca. Sexuálny pud bol daný človeku, aby ho privádzal k láske. Ale kvôli hriechu, slúži sexuálny pud najčastejšie seba-uspokojovaniu, čo je presný opak lásky.

² Aj ostatné sviatosti sú presne toto – skutočná prítomnosť Boha, skutok Boha voči nám. Napríklad, mnohí by chceli, aby sa zrušila

nasledovné slová, ktoré vztahuje na stanovisko Cirkvi (Sesta, 2021, 04:03–05:17): „I learned about the response coming from the Congregation for the Doctrine of the Faith while watching the news, when it came out... The first thing that came to my mind was the Acts of the Apostles. The Holy Spirit sends Peter to Caesarea Philippi where there is a Roman centurion, a pagan who is asking to be baptised after getting to know Christianity. Christians did not use to baptise pagans back then, however, while Peter is present in that house, the Holy Spirit descends on those pagans, and so Peter says: „Can anyone withhold the water to baptize them? They have already been blessed by the Holy Spirit!“ So I thought: „These couples are blessed already.“ They have already been blessed by the Holy Spirit. Plus the Church itself is blessed by the Spirit through the presence of these couples, the Holy Spirit blesses the Church by gifting her with the presence of these couples. And so I would say... Can a blessing coming from men add or take anything away from the blessing of the Spirit? That’s what I thought.“

Je tu viacero chýb v myslení, ale úplne najkľúčovejšou vinou je tá proti Duchu Svätému, prevrátenie zmýšľania o požehnaní. Giacomo nazýva požehnanie Cirkvou—svätá omša, sviatosť manželstva, kňazské požehnanie—požehnaním pochádzajúcim od ľudí: „a blessing coming from men“, a ich vlastnú žiadostivosť, telesnosť, nazýva požehnaním Duchom Svätým: „They have already been blessed by the Holy Spirit!“ Ako naznačujú jeho slová, Giacomo má sviatosť iba za „vodu“ (ako v príklade krstu Kornélia a jeho rodiny), obyčajnú, bez Ducha. A preto naznačuje, že považuje zadržiavanie sviatosti manželstva homosexuálom za iba ľudské zadržiavanie obyčajnej zvyklosti, nejakej tradície s vodou, lebo oni už aj tak majú Ducha a Jeho požehnanie. To je ťažký hriech.

Kresťania boli nazvaní kresťanmi až neskôr, v Antiochii (ak sa nemýlim). Tieto udalosti tam, v Cézarei, nešli takým štýlom, že Kornélius sa dozvedel o kresťanoch a žiadal si byť pokrstený aj on, ale mu to nechceli apoštoli dovoliť, lebo to prosto nebolo vtedy zvykom (ako je štýl myslenia v súvislosti s homosexualitou a manželstvom). A tak Duch Svätý na neho zostúpil a Peter teda súhlasil, že: „Ako môže ešte byť zadržaná nejaká tá voda?“ Kornéliovi sa zjavil anjel, pretože bol nábožný, dával almužny, veľa sa modlil, a Boh to videl (Sk10,4)—presne ako hovorí Slovo: *sám Boh hľadá takýchto citel'ov, ktorí sa mu budú klaňať v Duchu a Pravde* (Jn4,23-24)—a kázal mu zavolať si Petra, a on poslúchol. A Peter mu rozprával o Bohu, a vtedy na nich zostúpil Duch Svätý. A keď Peter hovorí, že zostúpil tak ako na apoštolov, tak potom to mohli byť i ohnivé jazyky, skrátka nejaký viditeľný znak Ducha Svätého. A tento viditeľný znak prítomnosti neviditeľného Ducha Svätého, skutočnej Prítomnosti Božej, sú práve sviatosti Cirkvi. Ale Giacomo to celé prevrátil; a to je nakoniec to, čo diabol aj robí celý čas, všetko prevracia.

Keby sme meditovali o homosexualite v kontexte tohto Slova Božieho (Sk10), ktoré prišlo na myseľ Giacomovi, potom by sa udalosti vyvíjali asi nasledovne. Boh videl modlitby, zmýšľanie i úsilie nejakého homosexuála, ako hľadá Boha z celého srdca, a tak mu poslal na pomoc anjela, ktorý mu povedal, že si má dať zavolať Petra, teda že sa má utiekať k Cirkvi. Lebo v tej dobe, podobne ako nebolo zvykom, aby sa pohanovia modlili k Bohu, veď uctievali kadejaké modly, a predsa sa našiel jeden, čo Boha miloval, tak aj dnes nie je zvykom, aby sa homosexuáli chceli vzdať svojej predstavy o spravodlivosti a prijať Božie Slovo o láske, manželstve a človeku, čím by milovali Boha nad seba. A Cirkev by mu odovzdala Slovo Božie o identite človeka a kráse ľudskej lásky, a na neho by zostúpil Duch Svätý, ktorý by ho oslobodil z väzenia, z tmy, či z pút – lebo to je krst, prechod z otroctva hriechu do života v Pánovi. Tento človek by zažil takýto prechod, a takéto vyslobodenie, takúto radosť, po akej túžil a k akej sa utiekal, podobne ako Kornélius. A on by v tej slobode bol otvorený možnosti prijať sviatosť manželstva, tak ako je v nej prítomný sám Kristus, keď v nej hľadia Pánovi z tváre do tváre muž a žena stojaci jeden druhému z tváre do tváre.

A tak bol Giacomo pomýlený lebo možno nasledoval pomýlené žiadosti svojho srdca (Rim1,26-28), lebo neprijal lásku k Pravde (2Sol2,10-12), ktorá sa jasne vyjadrila proti týmto zväzkom (Lv18,22; Lv20,13; Sdc10,22; Gn19,5 a 13-14 – Lotovi zaťovia, ktorí si mali vziať za ženy jeho dcéry, Lotovi neverili toto Božie Slovo, i ostali tam a zahynuli v treste, ktorý padol na tieto mestá). Zákon je daný

pre nepoddajných (1Tim1,8-10). Nemôže hovoriť Slovo Božie, ktoré je Duchom inšpirované, a teda to je Slovo Božie, jednu vec, a potom konať s tým v rozpore (t.z., Duch hovorí, že je to nehanobnosť proti prirodzenosti (Rim1,26-27) a ohavnosť (Lv20,13), a potom by Duch robil sám so Sebou v rozpore a požehnal ich zväzok). Nemôžu byť homosexuáli vo zväzku už požehnaní Duchom Svätým, a preto sa akoby čudovať, že ako im ešte môže človek, teda Cirkev, zadržiavať nejakú tú sviatosť! Boh nie je ako človek, čo si nepamätá, čo povedal. Ako jedna zo sviatostí Cirkvi, manželstvo je ustanovené, aby privádzalo človeka k Bohu, k zjednoteniu s Ním, je Božím skutkom pre človeka, v ktorom Boh prekonáva to rozdelenie, ktoré človek sám od seba prekonať na ceste k Bohu nedokáže², a teda sa má žiť duchovne.

Takýto postoj nie je „záležitosť“ len starého zákona. Pán Ježiš jednoznačne potvrdil, čo bolo od Počiatku - manželský zväzok muža a ženy (Mt19,4-6). Čo Boh spojil, nech človek nerozlučuje (Mt19,6) je Slovo Božie, ktoré posvätilo práve zväzok muža a ženy, a preto to človek nemá právo rozlučovať a nahrádzať ženu mužom, aby boli spolu dvaja muži, alebo muža ženou, aby boli dve ženy vo zväzku. Slovo jasne vraví, že „*súložníci mužov... nebudú dedičmi Božieho kráľovstva*“ (1Kor6,9-10). Nemôže nejaký kňaz takýto zväzok nikdy požehnať, a keď požehná, vo vlastnej odpadnutosti od Pravdy a Boha, Boh jeho požehnanie preklaje, ako hovorí Slovo: „*Teraz však, kňazi, vám platí toto rozhodnutie. Ak neposlúchnete, ak nebudete dbať o to a nevezmete si k srdcu, že máte vzdať česť môjmu menu - hovorí Pán zástupcov, zošlem na vás kliatbu a prekľajem vaše žehnanie. A už som ho preklial, lebo ste si to nevzali k srdcu.*“ (Mal2,1-2). Tu sa nežartuje. Toto nie je len také hocikaké ľudské slovo, toto je Božie Slovo, to ktoré nás bude súdiť: „*Ak niekto počúva moje slová a nezachováva ich, ja ho nesúdím, lebo som neprišiel svet súdiť, ale svet spasíť. Kto mnou pohŕda a neprijíma moje slová, má svojho sudcu: slovo, ktoré som hovoril, bude ho súdiť v posledný deň. Lebo ja som nehovoril sám zo seba, ale Otec, ktorý ma poslal, ten mi prikázal, čo mám povedať a čo mám hovoriť. A viem, že jeho príkaz je večný život. Čo teda hovorím, hovorím tak, ako mi povedal Otec.*“ (Jn12,47-50) Tieto slová o heterosexualite nie sú diskriminačné, akoby sa chcelo niekomu ukriviť a uškodiť, lebo Otcov príkaz pre nás je večný život, a to je najvyššie Dobro; a aby sme mohli mať v sebe život večný, nám je daný Boží Syn: „*Ja som prišiel na svet ako svetlo, aby nik, kto verí vo mňa, neostal vo tmách.*“ (Jn12,46)

Slovo hovorí, že *súložníci mužov* nevojdú do Božieho kráľovstva, nehovorí, že každý, kto je homosexuál tam nevojde; jasne pomenováva skutok. A tu sú dve veci, ktoré je dôležité si všimnúť. Prvá: keďže ide o skutok, znamená to, že tu je možnosť voľby – voľby toho, čo spravím s tým, čo prežívam a akú identitu chcem prijať. Homosexuálne prežívanie nemusí viesť ku homosexuálnemu správaniu. Druhá: Cirkev nikdy nemôže dať súhlas ani len civilným zväzkom dvojiciam rovnakého pohlavia, pretože by dávala súhlas tomu, že títo nevojdú do Božieho kráľovstva (lebo žijú sexuálnym správaním: muži sú súložníkmi mužov, a ženy žien), nad čím sa Cirkev nikdy nebude radowať, veď ona chce, ako aj jej Ženích, aby boli ľudia spasení a mali život večný. Preto, človek, ktorý je homosexuál, ale prijíma sa v Božom obraze ako muž či žena, takého Pán môže s radosťou prijať do svojho kráľovstva (človeka, ktorý nachádza úzku cestu a tesnú bránu, celým svojím životom, skutkami a zmýšľaním srdca je zjednotený s Pánom, koná Jeho vôľu), a veru že ho i prijme a odmení, za jeho vernosť a obetu, keď sa s Pánom už tu na zemi zjednocuje vierou, nádejou a láskou v Neho (naša láska k Bohu je viditeľná v láske k ľuďom podľa Pravdy, nie však podľa toho, aby sme sa im zapáčili). Avšak pozor, nemožno Boha ošáliť či pokúšať tým, že sa rozhodnú, že nebudú teda spolu žiť sexuálne (pohlavný styk nebudú mať), ale budú spolu len žiť. Ani to nebude v poriadku, lebo neuverili a neprijali Pravdu. Pomoc existuje; pomoc vždy existuje

² Aj ostatné sviatosti sú presne toto – skutočná prítomnosť Boha, skutok Boha voči nám. Napríklad, mnohí by chceli, aby sa zrušila sv. spoveď, že je to medzi človekom a Bohom. Avšak, nedá sa zrušiť to, čo ustanovil sám Pán Ježiš (Jn20,21-23). Iba On má moc odpúšťať hriechy (Lk5,21), a nám dal moc si navzájom odpúšťať hriechy (Ef4,32), čím sa stávame podobní Jemu, Jeho obrazmi. Iba Boh má moc odpustiť to, čo dlží človek voči Bohu - hriech. V tejto sviatosti Prítomný Boh – ktorý sa ponížil, aby sa k nám v nej sklonil, aby zostal s nami – nám jediný môže odpustiť to, čo nás delí od Boha; rozdelenie, ktoré človek nikdy neprekoná sám zo seba. Dlžníkovi sa dlh nezmyje pre jeho ľútosť, že on chce. Iba ak Veriteľ odpustí dlžníkovi dlh, môže mu byť odpustený (pre lásku, ľútosť a vieru Lk7,47; Mk2,5), lebo ten dlh je skutočným oddelením, ktoré nedokáže nik spojiť iba Boh sám, z Jeho rozhodnutia. A On to i rozhodol a následne ustanovil - dal nám túto možnosť, opätovne sa s Ním zjednotiť. Sviatosti sú skutok Boží pre nás, aby sme mohli byť s Bohom, čo si nikdy sami nedokážeme urobiť a dať.

k plnosti života, pretože toto je záležitosť psychologická; pravdepodobne ide o poruchu vzťahovej väzby. Ak to Pán dovolí, nech v tejto veci môžem pomôcť skrze povolanie, ktoré mi k tomu On dal.

Organizácie ako „In camino“, ktorú Pietro a Giacomo citujú (Sesta, 2021), treba preveriť. Nemôže byť katolíckou organizácia, pokiaľ slúži ako zoznamka pre týchto ľudí a podporuje ich v tomto prežívaní. To hovorí jasne list kardinála Ratzingera (Letter to the bishops of the Catholic Church on the pastoral care of homosexual persons, 1.10.1986): „All support should be withdrawn from any organization which seek to undermine the teaching of the Church, which are ambiguous about it, or which neglect it entirely. Such support, or even the semblance of such support, can be gravely misinterpreted. Special attention should be given to the practice of scheduling religious services and to the use of Church buildings by these groups, including the facilities of Catholic schools and colleges. To some, such permission to use Church property may seem only just and charitable; but in reality it is contradictory to the purpose for which these institutions were founded, it is misleading and often scandalous.“ (bod 17, paragraf 8 z 9)

Pietro v tomto videu (Sesta, 2021) hovorí veľmi dôležitú vec, veľmi hlbokú potrebu: cítiť, že som milovaný každý deň. Nikdy nenahradí Lásku, ktorou nás miluje Boh, naše vnímanie lásky od nejakého človeka. Boh nás vždy bude milovať skutočnou láskou, zatiaľ čo človek sa vo svojej romantickej láske môže veľmi myliť, pretože býva veľmi závislá od psychológie – od vzťahovej väzby a ranných skúseností, ako bolo vysvetľované nepriec celého Vývinového Štandardu (preto i táto časť, je od neho neoddeliteľná; je viac menej jeho súčasťou, pokračovaním). Prísľub ľudskej lásky, to ako ťa (človek) bude niekto milovať, nikdy nedosiahne skutočnú lásku, ktorou ťa už Boh miluje a miloval od vekov, ešte skôr než si vznikol v lone matky, utkávaný v zemi (Ž139,13-18): si zázračne stvorený, bol si videný ešte skôr než si bol stvorený! Ale „Boh stvoril človeka priameho“, to človek našiel rôzne vytáčky (Kaz7,29). A to je tá psychológia nášho vnímania skutočnosti. Ale to nemusí nutne vadiť, veď už Ján Krstiteľ, ktorý pripravoval cestu Pánovi, hovoril slová Ducha povedané Izaiášom: „čo je krivé, bude priame“ (Lk3,5).

Nech táto časť textu slúži na pomoc týmto osobám i rodinám a priateľom v duchu tak veľkého tajomstva človeka, ako nám ho zjavuje Pán Boh. Ako hovoria kartuziáni (1977, s.51): „Každé ľudské stvorenie je teda záhadou, Božím slovom, ktoré je rovnako zahalené ako i zjavené telom, rečou a skutkom. Všetka práca trpezlivej lásky spočíva v rozlúštení týchto záhad, v objavení presného zmyslu (tohto slova).“ Ako veľmi je úľavou, keď človek rozumie sebe samému. Dostane vhlád do súvislostí, už to samo je veľmi oslobodzujúce a veľmi povzbudzujúce k dobru, veď človek je sám sebe takým veľkým tajomstvom. Odkrývať tajomstvá je byť lovcom pokladov. Kiežby som sa mohla tejto téme venovať, ako som aj povolaná, ale takto Pán na teraz rozhodol, že necháva tomu prekážky a neotvára tomu dvere, aby vyskúšal, či mu budem poslušná, Jemu je totiž milšie, keď prijímam Jeho vôľu v radostnej odovzdanosti dôvery v Jeho dobrotu, než kebyže už konám veľmi prínosné dielo pre ľudí, a obetujem hoci aj svoj život pre to, a On ešte nechcel. Lebo Jemu je milšia poslušnosť, než obeta (1Sam15,22-23). Nakoniec, kto vie, či by som to vedela robiť na dobré... Preto mi je ťažko písať a prispieť viac k sebapoznaniu homosexuálov vzhľadom na vzťahovú väzbu, a nijako toho dôležitosť a význam nepodceňujem, ale ani preto že sa nemám ako tomu zatiaľ venovať, sa nezastávam, a preto píšem, lebo ma vedie láska. Láska, na ktorú čakajú a po ktorej túžia. A nehovorím o dúhových iniciatívach LGBTI, ktoré sú len vykorisťovateľom tohto života a exhibicionizmom.

2. Byť na vlastný obraz vs. byť na Boží obraz

Človek sa po hriechu stal svojím vlastným obrazom, prestal prijímať z Boha a začal prijímať zo seba a zo zeme, stal sa odtrhnutým od Boha a v ňom i vo vzťahoch vzniklo pomiešanie a rozptýlenie (porovnaj bl. Emmerichová, In Durych, 2003, s.34-35). A tak sa stáva, že odpovede na otázky, ktoré človek hľadá, nie sú dostatočné, lebo jeho rozum už nie je bez prekážky spojený so samou večnou Pravdou, je hriechom odtrhnutý od Pravdy (porovnaj Bonaventúra, 2009, s.51). Nechciet byť sám je však dôkaz toho, ako stvoril Boh človeka – pre Lásku, pre Seba ho stvoril.

Pietro vo videu (Sesta, 2021, 2:03) hovorí, že „people my age were maybe aiming to get married or considering other options such as, for example, the vocation to the priesthood, but for a gay guy, the path ahead was not clear...“ Ale táto cesta je jasná; je to cesta viery, svätosti, vedúca ku šťastiu. Na tejto ceste nedostatok odpovedí nie je prekážkou. Bol nám totižto daný Prostredník medzi Bohom a nami – Pán Ježiš (1Tim2,5). On je Cestou, ktorý nás opäť spája s Otcom. Táto Cesta bude vždy veľkým ziskom pre všetkých, homosexuála aj heterosexuála, lebo cesta svätosti je spoločným povolaním pre všetkých ľudí, ktorú nám otvoril Kristus. On, ktorý je Svetlo (Jn1,4-5) nás vedie cestou temnej noci, podobne ako ohnivý stĺp viedol Izraelitov (Neh9,12). Ak chce niekto k Láske, musí použiť tie prostriedky, ktoré ako jediné k nej privádzajú - privádzajú k zjednoteniu s Bohom, čo je cieľ nášho života. Podľa čoho sa teda orientovať? – Život je svetlom ľudí (Jn1,4).

Vo Vývinovom štandarde bolo opísané zdanie lásky a príbeh Narcisa, ktorý hľadel na svoj odraz na hladine vody, zamiloval sa do neho a chcel ho pobozkať, a tak sa utopil. Človek, ktorý je svojím vlastným obrazom, sa zamiloval do svojho vlastného obrazu. Aká je to „láska“, kde sa zrkadlí? Človek a jeho duševný život nie je ešte plnosť jeho potenciálu. To je jeho psychologická skúsenosť. Hoci je pre človeka prínosné, keď vstupujú obsahy jeho vnútorného diania do svetla jeho vedomia,—veď pravda ho oslobodzuje (Jn8,32)—nie je to jediná cesta práce so sebou a na seba, a nie je to cesta, ktorá by viedla k svätosti, tou je len napodobňovanie Krista. Naším cieľom nie je upokojiť hladinu rozvírenej vody, aby človek zbadal svoj odraz jasnejšie (ako Narcis), ale naším cieľom je Boh a zjednotenie s Ním, a teda hľadať Jeho Tvár (Ž105,4 aj Ž27,8). To znamená, hľadať Jeho v nás a svoj obraz v Ňom. A keďže iba ľudia čistého srdca uvidia Boha (Mt5,8), cieľom je vyčistiť „vodu“, aby v nej človek nevidel *svoj* odraz (svojej tváre), ale aby videl skrz až na dno, kde je Obraz Boží, na ktorý je stvorený; aby seba v Ňom uvidel ako v zrkadle. Ak je voda takto čistá, nevádí, aj keby sa jej hladina vlnila, i tak vidno všetko.

Ako možno ilustrovať na obrázkoch A a B, treba zájsť do hlbiny a tam, ako v Zrkadle, stojí človek tvárou v tvár Bohu, keď hľadá svoju identitu, ktorá predchádza jeho pohlavnú identitu. *Prvotná samota*³, ktorá je otvorenosťou pre Stvoriteľa, sa stáva súčasťou *prvotnej jednoty*,—keďže Boh povedal, že nie je dobré, aby bol človek sám (Gn2,18), súdiac podľa Seba, Trojjediného—a tak prvotná jednota privádza k *prvotnej nahote* súvisiacej s vlastným pohlavím osoby, ktorá sa potom stáva otvorenosťou pre druhého človeka, v ktorej stoja tvárou v tvár muž a žena. Čiže, najprv stojí človek tvárou v tvár Bohu, a je otvorený Jemu, a potom je otvorený človeku, neoddeliteľne od svojho pohlavia. Takáto čistota, videnia Pána a seba v Jeho tvári, je naším povolaním. Pán nám ju umožňuje, je to cesta cez *očisťovanie, osvietenie*, až k *zjednoteniu s Pánom*. Cesta do hlbiny, cesta na Svätý vrch.

Obr. A

Obr. B

³ Ak sú neznáme tieto pojmy, je možné si pozrieť ich vysvetlenie vo Vývinovom štandarde, alebo si priamo pozrieť dielo sv. Jána Pavla 2. (2015): Teológia tela.

Stáť „tvárou v tvár“ môžeme teda buď podľa spôsobu Narcisa, keď vidíme svoj odraz (napr. keď niekto v rovnakom pohlaví vidí lásku, čo môže byť prezlečená sebaláska alebo potreba doplniť chýbajúcu lásku), alebo podľa Božieho plánu, aby sme zhliadli pravdivú krásnu lásku, pre ktorú nás otvára práve naša pohlavnosť⁴. V prvej možnosti, človek zhliadne osobu, akoby bola jeho vlastným obrazom v zrkadle. V druhej možnosti, človek zhliadne osobu, ktorá mu ukazuje Boží obraz pre jeho život a jeho povolanie. Gallup (In Roy, 1980, s.226) píše: „Mirrors... provide information about the self. Mirrors enable visually capable organisms to see themselves as they are seen by others. In front of a mirror an animal is **an audience of its own behavior**.“ Vidieť lásku v osobe rovnakého pohlavia môže byť akoby potreba zhliadnuť seba z role pozorovateľa, ktorá má uzdraviť a nasýtiť. Môže ísť o vyjadrenie hľadania seba a snahu nájsť seba; dať sebe tú lásku, ktorú potreboval a nedostával ju tak, ako potreboval. Pre pochopenie ešte všeobecnejšieho významu byť tvárou v tvár podľa obrazu Narcisa, Gallup (ibid., s.228) pokračuje: „studies with humans suggest that prolonged periods of objective self-awareness (produced by mirrors) may be aversive.“ Gallup (ibid.) žiaľ tieto averzívne dôsledky ďalej nepopisuje. Kto vie však, aké výsledky by priniesol výskum na dnešnú narcistickú *selfie* dobu, kde je vlastný obraz zdrojom slasti človeku?

3. Poznávať seba skrze Zrkadlo

Ako je teda možné poznávať seba v Ježišovi ako v Zrkadle prostredníctvom vzťahu s osobou opačného pohlavia? Už bolo spomenuté, že je potrebná čistota. Pokiaľ by bolo zrkadlo špinavé, alebo zrak zakalený, alebo by sme boli v tme, v ani jednom z týchto prípadov, by sme neboli schopní vidieť, ani keby sme sa dostali až do tej hlbiny, kde je Zrkadlo. Navyše, aby sme videli pod

⁴ Aj vo vzťahu muž a žena môže ísť o sebalásku, keď je vo vzťahu dôležitá vlastná príjemnosť a sebauspokojenie. Osoby akoby „brali“ toho druhého seba, lebo im je tak dobre. Avšak v láske nejde o branie druhého, ale o dávanie seba. Vo vzájomnom darovaní sa je i príjemnosť, veď Láska je Dobro, ale ona nevychádza z tela, hoci sa prežíva i v tele, vychádza z Lásky a privádza k Láske, Bohu. **Tip na mini-vizualizáciu:** Predstav si danú osobu, po ktorej túžiš, ako tú, ktorú si berieš pre seba. A teraz si ju predstav, ako tú, ktorej sa ty úplne celý dávaš. Branie a dávanie (hoci sú navzájom prepojené vo sviatosti manželstva) menia naše „pozície“, „práva“ i „vlastnosti“ v každom z tých dvoch skutkov. Napr., s niekým by si si rád užil, keď ho zoberieš k sebe, ale nedal by si mu kľúče od bytu („vezmi si môj dom“), možno by si mu nepožičal ani len bicykel (lebo by ho možno poškodil, nevrátil a čokoľvek). O čo viac je tvoje telo, než tvoj byt! O čo viac si ty, než bicykel! Tak ako svoj byt nemôžeš dať mnohým, lebo je len jeden, aj tvoje telo je len jedno. Ty zo svojho bytu neodídeš, preto si dobre zväžiš, s kým ho chceš zdieľať. Keď si niekoho len berieš, získavaš nad ním akoby moc; s tým býva spojený pocit vlastníctva a to privádza k ďalším skutkom (a rôznym hraniciam, čo si dovoľíš k osobe). Vo vzájomnom manželskom dávaní sa nie je toto prijímanie o moci a vlastníctve, ale o zodpovednosti za a voči niekomu. A takto sa dá vo vizualizácii pokračovať ďalej a užitočné je pri tom vnímať svoje pocity v tele.

Vizualizácia môže byť veľmi prospešná z dôvodu spôsobu fungovania mozgu a mysle. Damasio (1994) to nazval „as if loop“, čo znamená, že čo si predstavuješ sa ti odráža v tele ako keby si to naozaj prežil. Preto Pán Ježiš hovorí (Mt5,28): „*Každý, kto na ženu hľadá žiadostivo, už s ňou scudzoložil vo svojom srdci*.“ A keďže predstavivosť je činnosť pamäte, ktorá narába aj s minulými zážitkami, „As if devices would have been developed while we were growing up and adapting to our environment. The association between a certain mental image and the surrogate of a body state would have been acquired by repeatedly associating the images of given entities or situations with the images of freshly enacted body states.“ (Damasio, 1994, s.156) To je dôvod, prečo je veľmi užitočné, všimnúť si práve pocity v tele, lebo vďaka nim môžeš mať prístup i k svojim spomienkam. „Žiadne telo, žiadna myseľ“ (Damasio, 1994, s.223). Tento „ako keby“ mechanizmus je výsledkom vývinu, a môže hrať rolu i v prítlačivosti k nejakej osobe rovnakého alebo opačného pohlavia, ktorú si vizualizuješ v tomto cvičení. Pri prítlačivosti niekým mohlo dôjsť k zhode danej osoby s naším vnútorným obrazom osoby. Tento vnútorný obraz sa uváral v priebehu nášho života vo vzťahoch, pričom nemusí ísť len o priamu interakciu s niekým, ale rolu môže hrať i pozorovanie interakcie rodičov a ďalších osôb. Podľa toho, ako sa k sebe vzťahovali, my sme v tele prežívali tieto pocity, „ako keby“ sa to dialo nám. Vysvetlením tohto sú **zrkadlové neuróny**. „When a monkey saw an investigator move his hand, neurons in the monkey's brain regions related to its own hand movements became active „as if“ the monkey, rather than the investigator, was performing the action. But in reality, the monkey remained immobile.“ (Damasio, 2010, s.102-103) Takže aj dobrý pocit lásky, ktorý si videl od niekoho a u niekoho, alebo naopak, nejakú negatívnu asociáciu, si mohol pochytiť nie len zo svojho vzťahu s rodičmi, ale i z vnímania vzťahov vo svojom okolí. Vnútorný obraz osoby (dobrý alebo zlý), si telo ukladá ako „dispositional representation of an experience-driven, noninherited, arbitrary connection“, môže spôsobiť, že znovuzhliadnutie takých znakov u niekoho, alebo myšlienky na vzťahové súvislosti a dôsledky „will now have the power to reenact the body states and thus serve as an automated reminder of consequences to come.“ (Damasio, 1994, s.180) Preto i dôvod prečo nás niekto priťahuje, môže byť viac v našej hlave, než pochádzať z Lásky. Vtedy sa hovorí o láske pochádzajúcej z tela (Jn3,6). Preto, keď si vizualizuješ spôsob dávania seba osobe, ktorú miluješ, v porovnaní s bráním si tej osoby, možno dôjdeš až tak ďaleko a široko, čo do súvislostí, že môžeš i poznávať nie len rozdiel medzi dávaním a bráním, ale aj seba a svoj **vzťahový rodokmeň**, či je tá tvoja prítlačivosť zrodená z tela a či ťa privádza k Bohu. Je rôzne dávanie sa v rôznych vzťahoch a v rôznom veku alebo medzi rôznymi vekovými kategóriami. Takouto vizualizáciou môžeš vstupovať stále viac do svetla uvedomenia, ktoré ti dáva možnosť voľby, a môžeš si tak začať zvažovať komu chceš, ako a koľko seba dať. Svet začína byť veľmi liberálny. A tak si len pamätaj, čím viac si ponechávaš pre vyvolenú osobu, tým väčší význam, hodnotu a dôležitosť jej prisudzuješ (pozri Výstup, s.241).

čistou hladinou, treba otvoriť oči. Význam hľadania nášho obrazu v Kristovi ako v zrkadle, môže pomôcť objasniť niekoľko experimentov, ktoré sledovali reakciu zvierat, keď sa zbadali v zrkadle.

Výskum Gallupa (In Roy, 1980) o sebauvedomení opíc, zistil, že keď sa opica zbadala v zrkadle, reagovala na svoj obraz ako na druhú, cudziu opicu. Až po niekoľkých dňoch reagovania na svoj obraz ako na inú opicu, sa jej správanie zmenilo a začalo byť zamerané na seba. Skúmala svoju ústnu dutinu a všeličo iné na sebe. Výskum to pomenoval tak, že opica samú seba rozpoznala (*self-recognition*). Zaujímavé je, že opice vychovávané v sociálnej izolácii toho neboli schopné (ibid., s.236). Dôležitým poznatkom bolo, že: „self-recognition is predicated on a sense of identity... a unique feature of mirrors is that the identity of the observer and his reflection in a mirror are necessarily one and the same. Therefore *the capacity to infer the identity of the image correctly must presuppose an already existent identity on the part of the organism making that inference*. Without an identity of one's own, *the source and significance of the reflection would forever remain unknown*. In other words, the monkey's inability to recognize himself in a mirror could be due to the absence of a sufficiently well-integrated self-concept...” (ibid., s.232) Aj keď tu je rozdiel medzi človekom a opicou, a nie len vo vývine mozgu, tento koncept seba poukazuje na dôležitosť prijatia identity seba ako Božieho dieťaťa. Pokiaľ prijímame ponuku stať sa Božími deťmi, dokážeme v sebe, ako v zrkadle, rozpoznať Ježišov obraz a zjednotiť sa s Ním. Bez viery v Neho, oddelení od Neho, nedokážeme sa poznať ako Božie dieťa, a budeme len takou „opicou“ cudzou sebe, v zmysle, že nám ostane skryté nesmierne tajomstvo a potenciál našej osoby. Navyše, pozorovateľ a jeho obraz v zrkadle sú jeden a ten istý – a my sa tak stávame podobnými Kristovi, keď sa zahľadáme na Neho a budeme uskutočňovateľmi diela. Hľadiet' na Neho prináša pre nás väčší úžitok, než byť príliš zamestnaný skúmaním seba.

„It is interesting that the changes in the isolates' (myslí tie opice vyrastajúce v sociálnej izolácii) self-directed behaviors seem to parallel those seen in the development of their abnormal social behaviors. Early in development, the isolate-reared monkey hides from its own arms and legs as well as from other monkeys... *The isolate-reared rhesus appears to respond to its own bodily parts as if they were not part of himself or herself*. It seems as though the animal cannot discriminate self from nonself...” (Gallup, In Roy, 1980, s.213) Ak budeme žiť v **izolácii od Božieho obrazu** v nás, aj my môžeme mať ťažkosti zistiť a žiť pravdu o sebe, a to k čomu sme boli povolaní, vrátane nášeho tela a jeho pohlavia (to sa týka i transgender). V izolácii od Boha nenájdeime šťastie a budeme mať Boha možno za nejaký filozofický koncept, či psychologickú potrebu, niečo nie-skutočné, a keď by aj skutočné, tak strašne vzdialené, ktorý by nám mal pomáhať, aby sme boli šťastní, no a On sa zdá byť nejaký „zlý“ (neschvaľuje nám, čo my chceme). Dôvodom je, že Ho nepoznáme - On je Dobro a sám Seba nikdy zaprieť nemôže (2Tim2,13), preto to, čo chce pre nás, je len plnosť dobra. A ten, kto sa naň zahľadí, zamiluje sa do Neho, stáva sa s Ním tak jedno, že žije v Jeho stálej prítomnosti, a vonkoncom nie podľa svojho konceptu o Bohu a o sebe; nie podľa psychológie – že projektuje svoj vzťah s rodičmi na Boha.

Písmo hovorí (Jak1,22-25): „A slovo aj uskutočňujte, *nebuďte len poslucháčmi, ktorí klamú sami seba. Lebo kto iba počúva slovo a neuskutočňuje ho, podobá sa mužovi, čo si v zrkadle prezerá svoju prirodzenú tvár. Pozrie sa na seba, odíde a hneď zabudne, aký je. Ale kto sa zahľadí do dokonalého zákona slobody a vytrvá, kto nie je zábudlivý poslucháč, ale uskutočňovateľ diela, ten bude blahoslavený pre svoje skutky.*“ To znamená, akokoľvek by ma príťažlivosť privádzala k niekomu, ak mi moja viera (Slovo) ukazuje iný smer, uskutočňujem to, čo verím v Slove Božom. Zahľadím sa na seba, a vidím, ako ma Boh zázračne stvoril. Čokoľvek sa udialo nie je mocnejšie ako Jeho Obraz, ktorý je živý Boh vo mne. Milujem Ho nadovšetko? Milujem Ho nad-moju-prirodzenú-príťažlivosť? Nad-moje-telesné-túžby? Nad-obrazy-vo-svete?

„In order for the self to emerge as an object of conscious inspection it requires the opportunity to examine itself from another's point of view. Figuratively speaking, in order to conceive of yourself you may need to be able to see yourself as you are seen by others... A truly objective view of man would be possible if we could see ourselves from another species' perspective“ (Gallup, In Roy,

1980, s.236). A to je práve to: Aby sme sa vedeli poznať takí, akí sme, aby sme objavili odpovede na otázky, potrebujeme sa vedieť na seba pozrieť – nie z pohľadu iného zvieracieho druhu, ale – z pohľadu Boha, na ktorého podobu sme boli stvorení. Inak nenájdeme samých seba, nespoznáme seba (self-recognition). Keď človek prijíma identitu Božieho dieťaťa, pohľad Boží na stvorenie človeka, bude schopný spoznať seba v pohľade na Krista ako v zrkadle, spoznať seba v Jeho pohľade na neho. Jeho pohľad na nás nám môže Boh zjaviť aj prostredníctvom „pohľadu v láske“ iných ľudí na nás. A keďže, podobne ako jedince vychovávané v sociálnej izolácii neboli schopné sa rozpoznať, tak i my môžeme mať ťažkosť so správnou identifikáciou svojho pohlavia a prítlačivosti, pokiaľ sme vyrastali v izolácii od Boha – tu, pravda, nejde len o náboženskú izoláciu, Cirkevnú, ale predovšetkým izoláciu od Pravdivej Lásky, lebo Boh je Láska (1Jn4,7-8)⁵. Inými slovami, ak sme nezažívali také vzťahy, ktoré by boli naplnené touto pravdivou krásnou láskou.

Gallup (In Roy, 1980, s.237) píše: „As another illustration, it is well known that being reared in social isolation may have devastating effects on primate sexual behavior.⁶ It is less well known, however, that human-reared chimpanzees are actually more impaired sexually than those reared in complete and abject social isolation... Affiliation tendencies are often tied to early social experiences.“ Dokonca píše, že opice vychovávané človekom, reagujú nepriateľsky na iné opice (ibid., s.239). Neidentifikovať sa so svojím pohlavím, cítiť sa ako „uväznený v nesprávnom tele“, však nie je problémom tela, ale problém je, že sme izolovaní od Toho, ktorého obrazom sme, ktorý nás takto zázračne stvoril. A keď sme vyrastali v prostredí, ktoré v nás (do nás) odtlačilo nejakým spôsobom narušené vzťahové vzorce, môže byť situácia zložitá, ale nie neriešiteľná. My totiž máme prístup k tomuto *Zrkadlu Pravdy*. Vo vnútri nás samých prebýva Boh substanciálne (pokiaľ ešte nie milosťou, pre našu nevieru a hriechy, čo sa ale môže zmeniť). A my sa môžeme vydať na túto dobrodružnú cestu do stredu seba, kde prebýva Boh.

„The cognitive consequences of imprinting may be quite restricted, and could create an identity crisis of sorts...“ (Gallup, In Roy, 1980, s.238) ale, veľmi dôležité je, že: Even though „affiliation patterns are partially predetermined, the content of an individual identity may be relatively unconstrained. For this reason it is possible that **self-awareness has the capacity to emancipate** organisms, intellectually at least, from some of the otherwise deterministic and unrelenting forces of evolution.“ (ibid., s.240) To je ponuka slobody, to je tá dobrá správa. Bohu je všetko možné. Kde je Jeho Duch, tam je aj sloboda (2Kor3,17). Toto je pravá cesta k slobode: môcť žiť Boží obraz. Nie v tom je sloboda, že ostatní vyhovejú nášmu konceptu o sebe (prijímu náš koncept). Navyše, aj pre ten náš koncept o sebe je dôležité poznať, ako nás vidia iní. A ak chceme pravdu, tak je najdôležitejšie to, ako nás vidí Boh, ktorý je Pravda, a ktorý nás povolal pre konkrétny plán. Toto je tá pravá emancipácia, nechať Boha uskutočniť sa v nás pre dobro všetkých ľudí.

A tak teda, zatiaľ čo pri pohľade do zrkadla pozorujeme seba, a tak Boh by mal konať podľa nás, pri pohľade na Pána ako v zrkadle—Jeho obraz, ktorý nám prináša Slovo Božie—vtedy nie On koná, ako my a to, čo my chceme aby konal, ale naopak – On je „Ten, ktorý Je“ a my, Jeho obraz, konáme, ako koná On. Tak hovorí Slovo: „*A my všetci s odhalenou tvárou hľadáme ako v zrkadle na Pánovu slávu a Pánov Duch nás premieňa na taký istý, čoraz slávnejší obraz.*“ (2Kor3,18) Toto je dôvod, prečo nevyhnutne potrebujeme pokoru a čistotu – aby sme sa vôbec boli schopní dostať k Jeho obrazu a uvidieť Ho v sebe, aby sme mohli na Neho hľadiť a nechať sa premieňať podľa Neho. Sexuálne self nie je geneticky dané, je utvárané predovšetkým našimi rannými vzťahovými

⁵ Boh je láska, ale neplatí to aj opačne, že akékoľvek ľudské zdanie lásky je Boh, lebo Boh nie je výplod ľudskej fantázie ani túžby. Ak niekto považuje za lásku niečo, ešte to neznamena, že to aj láska naozaj je. To Boh, ktorý je Láska, určuje, čo je láska.

⁶ „The presence or absence of social interaction may determine whether or not one has a self-concept, while the quality and nature of those interactions determine **the content of the concept.**“ (Gallup, In Roy, 1980, s.238) Toto je veľmi dôležitý faktor stojaci proti adopciám detí rovnako-pohlavnými dvojicami. To súvisí totiž s vývinom mozgu a mysle, so zrkadlovými neurónmi a s „as if“ mechanizmami v mozgu spomínanými v poznámke č.4. Podľa Gallupa (In Roy, 1980, s.214) seba-uvedomenie objavujúce sa po 10. mesiaci veku dieťaťa, „occurs with greatest frequency in response to a simultaneous self-image... Self-consciousness in a young child is less likely to occur in the presence of an adult female than in the presence of a male“. Zase len vidíme, že informácií je veľmi málo, niektoré sú nejasné, a je mnoho možných kombinácií rôznych faktorov, ktoré môžu zohrávať rolu pri vývine sebaobrazu.

skúsenosťami, a ako také je súčasťou našej prirodzenosti, našej psychologickkej reality. Ale človek nie je len jeho psychické dianie a procesy. Človek má ducha a v Jeho strede prebýva Boh. Na Neho môžeme zložiť svoje starosti, lebo On sa o nás stará (1Pt5,7).

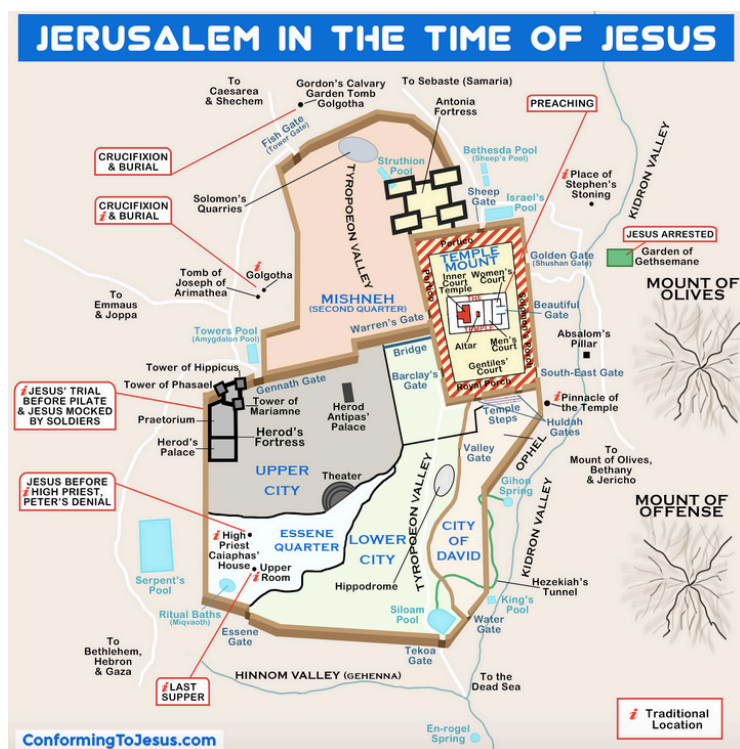
4. Vnútny svet človeka

Ako teda vyzerá vnútorný svet človeka? Dá sa vôbec niečím spoľahlivo znázorniť, aspoň ako obrazom? Ak Boh prebýva v nás, ako si to môžeme predstaviť? Ako sa máme vydať na cestu k Zrkadlu Pravdy, keď nevieme, kde to je (Jn14,4-5)? Chcelo by to vedieť niečo konkrétnejšie. Tereza z Avily (IC, s.17-18) píše: „It is no small misfortune and disgrace that, through our own fault, we neither understand our nature nor our origin. Would it not be gross ignorance,... if, when a man was questioned about his name, or country, or parents, he could not answer? Stupid as this would be, it is unspeakably more foolish to care to learn nothing of our nature except that we possess bodies, and only to realize vaguely that we have souls, because people say so and it is a doctrine of faith. Rarely do we reflect upon what gifts our souls may possess, Who dwells within them, or how extremely precious they are. Therefore we do little to preserve their beauty; all our care is concentrated on our bodies, which are but the coarse setting of the diamond, or the outer walls of the castle.“ Môžeme sa vydať na cestu dobrodružstva, na cestu odhalenia seba ako úžasného daru, ktorý prevyšuje každé chápanie a čokoľvek si vieme predstaviť. Keby sa zapálili pre to naše duše nadšením a chceli sa vydať na cestu, zbytok urobí Pán, ako hovorí: „Ty, Pane, zapal'uješ moju pochodeň; môj Boh rozjasňuje vo mne temnoty. Na šíky nepriateľov zaútočím s tvojou pomocou; a s pomocou svojho Boha hradby preskočím.“ (Ž18,29-30)

S použitím obrazu sv. Terezy, duša „vyzerá“ ako vnútorný hrad, čo naznačuje určitú stupňovitosť a organizáciu, postup a nie len nejakú bezodnú priepasť, či hĺbinu bez hraníc, nebodaj temnotu (nevedomia). Možno ani netušíme a Pán nám daroval viditeľný obraz toho, ako je človek urobený. Tento obraz človeka,—telo i duša— ktorý je Chrámom Ducha Svätého (1Kor6,19), nám Pán zjavil svojím svätým mestom Jeruzalemom, v ktorom je Boží Chrám a o ktorom povedal: „Božie mesto, posvätný stánok Najvyššieho.“ (Ž46,5) „Vy, ktorí upomínate Pána, nesmiete mať pokoja! Nedajte mu pokoja, kým nepostaví, kým neurobí Jeruzalem ozdobou na zemi!“ (Iz62,7) „I budeš sa volať novým menom, ktoré ti určia Pánove ústa.“ (Iz62,2) A toto nové meno dostane ten (Zjv2,17), ktorého Pán prijme tak „ako si vezme mladík pannu, tak si ťa vezme tvoj staviteľ, a ako sa teší ženích neveste, tešiť sa bude tvoj Boh.“ (Iz62,5) Preto nás Pán bude volať a pozývať na túto cestu poznania nádhery svojej duše, ba až k zhliadnutiu samotného Boha, kým nás nepostaví, neobnoví naše zbúrané múry (Prís25,28), neočistí od každej nečistoty a neosvieti tak, že nám nebude treba svetlo slnka a lampy, lebo On bude naším svetlom, sám Baránok (Zjv21,23), no a dovtedy, Pán hovorí: „kvôli Sionu neumĺknem a kvôli Jeruzalemu neutíchнем, kým nevyjde ako žiara jeho právo a jeho spása nevzblčí s' a fakl'a.“ (Iz62,1).

Obrazne možno teda dušu, a človeka vôbec, poznávať pomocou Božieho mesta Jeruzalema. Mesto Jeruzalem, postavené na kopci, má hradby a v nich 7 brán (8. brána bola vraj zamurovaná; počet brán sa údajne menil v histórii, ale mne išlo o čas, kedy žil Pán Ježiš, On je Veľkňaz). Aké fascinujúce, lebo tieto hradby sú akoby naše telo, ktoré nás otvára svetu a umožňuje nám kontakt so svetom. Preto naše pohlavie vonkoncom nie je náhoda, ale je súčasť nášho povolania k spásu. Sedem brán je sedem zmyslov – 5 vonkajších (zrak, sluch, čuch, chuť, hmat) a dva vnútorné (Ján z kríža hovorí o „imagination and fancy“, Výstup, s.134; avšak je možné, že sa nájde i iný poznatok, ak by sa tieto dva považovali za jednu z činností troch mocností duše. Podľa mňa by takým vnútorným zmyslom mohol byť *zmysel pre spravodlivosť* - jeho subjektivitu možno bohato pozorovať, a *zmysel pre dobro a zlo* – a to na základe prvého hriechu, Gn3,5, kedy sa jedním zo stromu poznania dobra a zla, narušila táto danosť v nás a človek má často dobré za zlé a zlé za dobré, nemá zmysel pre dobré a má zmysel už len pre ľudské – Mk8,33 a Mt16,23). Človek dokáže poznávať prostredníctvom zmyslov – cez zmysly vstupujú vnemy, nie fyzické objekty, ale abstrakcie, dovnútra, teda do mysle, ktorá je neoddeliteľná od mozgu. Preto sa v psychológii hovorí o vnímaní (pr. geštalt zákony percepcie, kognitívne skreslenia a i.), o spracovávaní informácií,

rozhodovaní, o psychických procesoch; a všetko toto bohaté duševné dianie, náš vnútorný psychický život, je akoby dianie života v Jeruzaleme (obrazne; viď obr. C).

Obr. C

V každej z daných častí mesta nám Pán udeľuje svoje milosti. Dôležité sú napríklad už samotné múry (hradby) Jeruzalema a jeho brány. Pán túži postaviť na ne strážcov (Iz62,6), ale naše múry sú neraz zbúrané. Hradby, ktoré sú obrazom nášho tela, ktoré nás otvára svetu, môžu mať rany po delových guliach, ktoré sme utŕžili životom a vzťahmi. Cez zmysly vstupuje bránami skrátka všetko, pokiaľ sme nezačali kontrolovať naše vstupy a nepúšťať hocičo a hocikoho. A málokto z nás to možno robí. Niektorí sme viac, iní menej nekritickí, a zmyslovosť či otvorenosť priam vyhladávame. No zdá sa, že čím otvorenejší, neznamená tým lepšie pre nás. Tu, pri mestských bránach, sa deje i zdanie lásky. Biochémia lásky (opísaná vo Vývinovom štandarde), hovorí o tom, že nie je náhoda, kto nás priťahuje. Ale čokoľvek by i bolo vtlačené do nás a do hradieb (telo-mozog-mysel'), nič z toho nie je dost' mocné; veď v nás je Boží Chrám, a tam nie je len vtlačený náš pôvodný obraz Lásky (Gn1,26), ale On tam skutočne prebýva, sám Boh, živý, mocný, všemohúci, volajúci nás, milujúci nás, čakajúci len na našu vieru a ujme sa nás. To je dobrá správa!

Preto, bez ohľadu na to, čo je na múroch odtláčené, vyryté - psychologické, sociálne, vzťahové skutočnosti nášho života, diania v Jeruzaleme, to všetko nad nami nemusí panovať. Nemusí to mať žiadnu rozhodovaciu moc nad nami, keďže my sa môžeme obrátiť dovnútra, a vydať sa modlitbou ku Kristovi. Nie je žiadna determinácia v láske našimi rannými attachmentovými vzťahmi; nie sú ničím nemenným, lebo Boh je láska a On nám chce dať plnosť seba v pravde. A kto túži po pravdivej láske, obráti sa k Bohu, k zdroju lásky. Boh je Boh všetkého uzdravenia. Podľa toho sa potom pri bránach mesta môže konať buď len klamlivé zdanie lásky alebo opravdivé žitie Lásky. V Starom zákone sa v bránach mesta dohadovali svadby (Rút4). Svadba Bóza s Rút bola napríklad tou láskou vedenou Duchom Svätým. Avšak naša priťažlivosť, kým nie je vedená Duchom, kým nevychádza zo Svätej, je takým postávaním v bráne a hľadaním, ku komu človek priľne, ako sa pekne spieva v piesni Jesenná láska: „človek, koník túlavý, od srdca k srdcu kluše“.

Sú teda dve možnosti: Buď naše životy budú usporiadané a v pokoji, keď naše „...the affections and thoughts of the soul,“ budú „ordered as God orders them — that is, in God Himself“ (Výstup, s. 74), alebo budú naše životy „ordered in a way that God ordered not — that is, being set upon the

creatures⁷... All this harm, and more, is done to the beauty of the soul by its unruly desires for the things of this world; so much so that, if we set out to speak of the foul and vile appearance that the desires can give the soul, we should find nothing, however full of cobwebs and worms it might be, not even the corruption of a dead body, nor aught else that is impure and vile, nor aught that can exist and be imagined in this life, to which we could compare it. For, although it is true that the unruly soul, in its natural being, is as perfect as when God created it, yet, in its reasonable being, it is vile, abominable, foul, black and full of all the evils... Each desire, in accordance with its quality and degree, be it greater or smaller, leaves in the soul its mark and deposit of impurity and vileness, and how one single disorder of the reason can be the source of innumerable different impurities, some greater, some less, each one after its kind.“ (Výstup, s.75).

Akokoľvek má človek ťažkosti duševného charakteru, jeho duša môže byť krásna, a zase, akokoľvek sa bude niekto navonok tváriť krásne telom a mravmi, podľa stavu jeho duše môže byť odpornejší než mŕtvola prelezená červami. Bl. Emmerichová (Durych, 2003, s.89-90) o svojich videniach rozpráva nasledovne: „Vždy som videla, že škaredé zvieratá, ako napríklad červy a niektoré druhy hmyzu, sa rodia z hriechov a sú obrazmi hriechov. U ľudí, ktorí v sebe skrývajú tajné hriechy, avšak navonok sa robia zbožnými a cudnými, vídam niekedy sedieť škaredé zvieratá; niekedy vedľa nich alebo na ich šatách alebo pod ich šatami; a vídam ich, že sa s nimi tajne mazlia a živia ich. Také zvieratá som videla u ľudí neraz tak zreteľne, že som im ich už už brala, ale spamätala som sa, keď sa mi divili.“

Mesto Jeruzalem, usporiadané tak, ako ho usporiadal Boh, je rozdelené na Dávidovo mesto, to pôvodné; tiež má nižšiu a vyššiu časť; miesta, ktoré obýva chudoba a chodníky sú nevydláždené a prašné a oblasť, kde býva aristokracia a kňazstvo. Býva v ňom kade-kto, dokonca aj Rimania, teda neveriaci, obchodníci, každý so svojím zamestnaním. Už toto samo môže symbolizovať, ako je v nás život bohatý a dynamický (psychický, ktorý je neoddeliteľný od toho telesného, ktorý nás otvára sociálnemu životu, teda vzťahovému). Veľa by sa dalo hovoriť do detailov, ale začnime najprv základným rozdelením Jeruzalema, aby sme chápali prečo je i rozdiel medzi dušou a duchom (hoci sú v podstate jedno, ale rozlíšiteľné) významný a načo je to všetko vôbec dobré viesť. Nepochybne nám to môže slúžiť na orientáciu životom na duchovnej ceste; tiež na meditáciu, ktorá nás môže zapalovať láskou k Bohu a privádzať k pravdivému **sebapoznaniu** – čo je hlavnou črtou prvej komnaty vnútorného hradu, podľa sv. Terezy, alebo, ako by sme použili v tomto obraze mesta Jeruzalema, keď človek vstúpi (skrže modlitbu) do mesta a rozhliadne sa, aby ho videl a spoznal.

K tomu je užitočné aj pochopenie rozlíšenia duše a ducha, ktoré používa aj Božie Slovo (1Sol5,23;1Kor2,11; Lk1,46-47;Rim8,16; aj Pán Ježiš často spomína svoju dušu i ducha Jn12,27;Mk14,34; Jn13,21;Jn11,33 – v duchu sa zachvel a duša bola smutná, akoby duša bola tá, čo má emócie, prežívanie, ale pohnutia sú pohnutia ducha). Sv. Tereza ich rozlišuje (IC, s.119) nasledovne: „Interior effects show for certain that there is a positive difference between the soul and the spirit, although they are one with each other. There is an extremely subtle distinction between them, so that sometimes they seem to act in a different manner from one another, as does the knowledge given to them by God.“ A v poznámke k danému textu je uvedené: „The distinction between soul and spirit, to be found in the Epistle to the Hebrews, iv. 12, according to Cornelius a Lapide (ad loc.) consists in this, that the term soul comprises the faculties, senses, and passions, whereas the term spirit denotes the substance of the soul independently of its powers. In the inferior degrees of the Mystical life God operates through the faculties, while in the Mystical marriage He acts directly on the substance of the soul.“

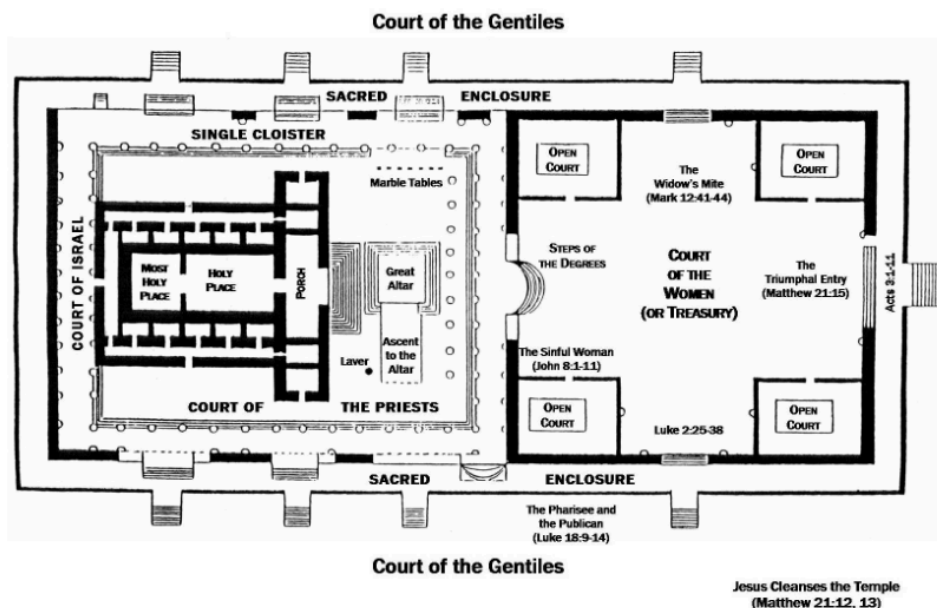
Porete (2013, s.178) nám rozlíšenie duše a ducha približuje prirovnaním k anjelom a zároveň

⁷ To znamená, „the more the desire for that thing fills the soul, the less capacity has the soul for God“ (Výstup, s.67). Tu vidno, že pokiaľ ide o zdanie lásky a je zrodená z tela (Jn3,6), taká „lásky“ človeka „deprive it of the Spirit of God“ a jeho duša je „wearyed, tormented darkened, defiled and weakened“ (Výstup, s.67) Ale láska, ktorá sa zrodila z Ducha (Jn3,6), dáva človeku život a povolanie. To znamená, že keď je zrodená z Ducha, duša nie len že má stále kapacitu pre Boha, ale Boh v nej jej dáva túto lásku ako povolanie, a teda koná Jeho vôľu. Viac v kapitole 8.

ukazuje ako to súvisí s vôľou, ktorá je dôležitá pri duchovnej ceste a to takým spôsobom, aby sa zjednotila s vôľou Božou, tak že už človek vlastne nechce vôbec nič, lebo už v ňom chce všetko Boh, s ktorým sa zjednotil: „Poviem vám, prečo má duša vôľu: preto, že stále ešte žije v duchu a v živote ducha je dosiaľ vôľa... Duša je nižšia ako duch... Všetci tí, ktorí žijú životom milosti tak, že naplňujú prikázania a na tom majú dosť, nesú po zásluhe meno „duše“ a nie „duch“, a to pre svoj život v milosti. Veď ani anjelské hierarchie v nebi nemajú všetky jedno a to isté meno... Všetko to sú síce anjeli, ale prvý a najnižší anjel sa nenazýva Seraf, ale iba anjel; Serofovia však nesú jedno i druhé meno... Práve tak totiž, tí, ktorým stačí, že dodržia prikázania, nesú meno duše a nie duch; ich pravé meno je duša a nie duch pretože títo ľudia sú vzdialení životu ducha... A kedy je teda duša celá duchom? Keď je telo celkom umrtené a vôľa nachádza radosť v opovrhnutí, chudobe a trápeniach, vtedy je celkom duchom, inak nie. Tieto duchovné stvorenia majú potom svedomie čisté, vášne upokojené, a rozum chápujúci... Padlí anjeli sa pridali k Luciferovi a stratili dobré bytie a sú v pekle bez toho, aby mohli uvidieť Boha. Toto vznešené videnie stratili vinou svojej vôle, ktorú mali odovzdať, ale miesto toho si ju ponechali. Pozrite sa len k akému koncu tým dospeli! Beda, beda, hovorí Pravda, prečo len duše milujete toľko svoju vôľu, keď k takejto strate došlo jej vinou?“ Ak žijeme len pohodlným kresťanským životom, konaním aj dobra, aj chodením do kostola ale inak celkom svetským životom, to je ešte stále život duševný, v ktorom môže pôsobiť Božia milosť. Keď sa vôľa upriamuje na veci duchovné a umŕtvuje svoje žiadosti tela (Gal5,17), vtedy začína človek žiť duchovný život. Ale to ešte nie je celkom to, čo je plnosťou potenciálu veriaceho človeka milujúceho Boha. Taký totiž môže svoju vôľu úplne odovzdať Bohu a tak žiť, akoby „bez seba“, Bohom, ako hovoril sv. Ján Krstiteľ (Jn3,30): „*On musí rásť a mňa musí ubúdať*“. A takto sa to teda deje, odovzdaním svojej vôle Bohu.

V meste Jeruzalem sa na Svätom vrchu nachádza Boží chrám. Tento Chrám je rozdelený na 7 častí, čo pripomína rozdelenie vnútorného hradu na 7 komnát, podľa sv. Terezy z Avily. Týmito časťami Chrámu sú (Thru the Bible Radio, nd): 1. Nádvorie pohanov; 2. The sacred enclosure, čo možno preložiť ako posvätný priestor; 3. Nádvorie žien; 4. Nádvorie mužov, alebo tiež nazývané n. Izraela; 5. Nádvorie kňazov; a samotný Chrám Boží rozdelený na dve časti - 6. The Holy Place and 7. The Holy of Holies – teda Svätyňa. Do Svätyne mohol vojsť len veľkňaz raz do roka. Tieto posledné dve miestnosti v Božom Chráme, sú akoby komnaty 6 a 7 v Terezinom hrade. Všimnime si, keďže do týchto častí môžu vojsť len kňazi, nie nadarmo a nie len symbolicky nás Boh chcel urobiť jeho kňazstvom: „*Vy však sa budete volať kňazmi Pána*“ (Iz61,6), ale nás skutočne vo svojom Synovi premieňa („*lebo si bol zabitý a svojou krvou si Bohu vykúpil ľudí z každého kmeňa, jazyka, ľudu a národa a urobil si ich kráľovstvom a kňazmi nášmu Bohu; a budú kralovať na zemi.*“ (Zjv5,9-10)), a tým uschopňuje k zjednoteniu sa s Bohom, otvára nám prístup k Nemu, to je prístup do neba. Bez tohto kňazstva, získaného krstom, to nejde. Na obrázku D možno vidieť toto delenie Chrámu, kto je vizuálny typ, môže mu to pomôcť k meditácii.

Interior of Herod's Temple at Jerusalem

Obr. D

Pointou Chrámu a nádvorí je, že sa nik nemohol dostať ďalej, než dovoľoval jeho stav, to, kým bol. A toto je predobrazom, resp. akoby viditeľným obrazom našej neviditeľnej duše, že sa nedostaneme ani my ďalej, než nám dovoľuje náš stav duše a ducha, a najmä nie ďalej, než nám dovolí Pán, ktorý nás Sám uschopňuje premieňa a vedie duchovnou cestou, každého tak, ako pre neho pripravil. On je ten, ktorý nám otvára tieto priestory, či komnaty, a to je aj význam Slova: Všetkých bude učiť sám Boh (Jn6,45). On nás odvráti od našich neprávostí (Sk3,26), odvráti od nás bezbožnosť (Rim11,26). Chrám - Sväté miesto a Svätyňa, a Nádvorie kňazov (komnaty zodpovedajúce postupnému zjednocovaniu duše s Bohom duchovným manželstvom v komnatách 5, 6 a 7, podľa sv. Terezy) nám ukazujú, čo by sme mali robiť, resp. čo sa vykonáva vtedy v duši. Činnosť kňazov⁸ totiž spočíva v prinášaní obety za seba a za ľud. A to je i to, čo duša, ktorá sa zjednocuje s Bohom, prežíva okrem radosti zo zjednotenia – prežíva rôzne utrpenia, ktoré zjednocuje s obetou Veľkňaza, Pána Ježiša. Je to obeta ospravedlnenia, ktorá zvoláva požehnanie pre celý svet. Toto utrpenie má veľmi ďaleko od utrpenia za vlastné hriechy - pr. kradol som a teraz trpím vo väzení (1Pt4,15-16), ani to nie je „utrpenie“ spojené s nejakými márnosťami a hlúposťami, svetskosťou (napr. neušlo sa mi najnovších trendov módy, a musím nosiť oblečenie až polroka staré; zlomil sa mi necht; mám o 200 g nadváhu; a i.). To je utrpenie, ktoré sprevádza svätých, ako trpeli sv. František, sv. Faustína, sv. Anton, sv. Dominik, sv. Bernard, sv. Katarína Sienská, bl. Emmerichová, a mnohí mnohí iní.

Napríklad, bl. Emmerichová (Durych, 2003, s.87-88) opisuje jedno zo svojich utrpení takto: „O dvanástej už som nebola schopná, aby som to ďalej znášala, i obrátila som sa ako pravá rehoľná dcéra na svojho otca Augustína a prosila som ho: Ach milý otče Augustín, sľúbil si mi úľavu, kedykoľvek ťa budem vzývať. Ach, zhladni predsa na moju veľkú biedu. A naozaj, svätec ma nevypočul. V tú chvíľu stál u mňa, prekypujúc láskou. Povedal mi, prečo trpím a že mi nemôže

⁸ Kňazi katolíckej Cirkvi by mali byť tí, ktorí sa zahľadeli do zrkadla vo svojej duši a našli v ňom Krista tak, že sa až zjednotili s Jeho kňazstvom. Toto zjednotenie predpokladá zjednotenie vôľ, záujmov, životov, skutkov, milostí a moci. Preto prinášajú obety – lebo pokiaľ Kristus žije spásou ľudí, tak aj Jeho nevesta, kňazská duša, žije spásou druhých z lásky k svojmu Ženíchovi. Naše krstné kňazstvo vyplýva zo zjednotenia s Pánom v láske, a toto zjednotenie sprevádzajú neopísateľné radosti, ktoré sú vyhradené len pre zasnúbenie a manželstvo. Preto obety kňazstva nie sú nejakým masochizmom a divnou „vierou utrpenia“, ale ukazujú na nutnosť milovať Boha ako Trojjedinú Osobu. Niet viery v Boha bez lásky k Nemu. Podobne, aj keď veľmi nedokonalo v porovnaní so vzťahom so živým Bohom, ako v láske zjednotení manželia – ak jeden žije niečím, aj druhý tým žije a tú lásku, ktorou sa jeden druhému dávajú, nedávajú nikomu inému. Inak sa k sebe navzájom vzťahujú slobodní, a inak sa bude vzťahovať k ľuďom už človek zasnúbený, ženatý/vydatý. Podľa toho, čím žijú, môžu manželia odhaliť, pre akú charizmu ich možno Boh spojil v jedno telo. To je podstata našich skutkov z viery: **Čím žije Kristus, tým žije aj duša, ktorá je Jeho.**

odňať tieto bolesti, pretože ich znášam, prežívajúc utrpenie Ježišovo. Ale útechy že sa mi dostane a že ich mám trpieť ešte do troch hodín. Potom som znášala svoje muky nepretržite. Ale mala som pri nich veľkú vnútornú útechu. Lebo som cítila, že trpím z lásky k utrpeniu Ježišovmu a týmto utrpením že konám zadosť Božej spravodlivosti za svojich blížnych. Cítila som, že pomáham. S týmto pocitom som uzavrela do svojho utrpenia všetko, čo som mala na srdci, a tak som rozmnožovala a využívala milosť zástupného utrpenia s oddanou dôverou v milosrdenstvo nebeského Otca.“ Koho Boh pozve tak ďaleko, takí už milujú kríž nadovšetko a chcú sa tak pripodobniť Pánovi, že ich krížom (v zmysle takom, v akom je kríž pre telesného človeka - nepríjemnosťou) je, keď by nemali mať nijaký kríž a žiadne utrpenie; veľmi by mali úzkosť, či ich azda Pán neodvrhol od Seba, že ich neuznáva za hodných niesť kríž. Je to veľká pocta mať podiel na duchovnom kňazstve a pomáhať k spásu duší.

Zdá sa to možno divné; kto by chcel také „náboženstvo utrpenia“. A predsa, Ježiš hovorí (Mt11,29-30): „*Vezmite na seba moje jarmo a učte sa odo mňa, lebo som tichý a pokorný srdcom; a nájdete odpočinok pre svoju dušu. Moje jarmo je príjemné a moje bremeno ľahké.*“ Pravdou je, že práve preto si to človek nespraví sám, a duchovná cesta siedmimi komnatami nie je ako počítačová hra s vyššími levelmi, že sa človek chváli, kam sa dostal. K tomu dáva milosť jedine Boh a povoláva sám Duch. Kým ťa Duch nepovolal ďalej, bude sa ti zdať všetko, čo je ďalej divné a nepochopiteľné. Keď telesný človek znáša utrpenie, tak je mu nepríjemné, hnevá sa prečo on, a veď uveril Bohu lebo si myslel, že tak bude šťastný. Ale jeho predstava o Bohu a šťastí, o viere je takto ozaj ešte len telesná, akoby Boh mal byť nejakým amuletom chrániacim proti zlu, alebo automatom na dobro. Ó, toto ešte nie je duchovný život a ozaj bude trpieť taký človek, kým nepochopí, čo je duchovná cesta viery. Vtedy potom nájde pokoj prevyšujúci každé chápanie (Flp4,7).

Nechcem, aby vzniklo nedorozumenie, že je snáď lepšie byť neveriaci lebo človek bude šťastnejší – vonkocnom nie. Veď niet nad tú blaženosť, ktorá je zo spoločenstva s Najvyšším Dobrom, živým Bohom. *Kto v Neho verí, bude žiť aj keď umrie* (Jn11,25) – toto nikomu nedá svet! Život je nádherný a je určite lepšie žiť, a mať hojne, ako byť mŕtvy a mať večné utrpenie. Ale to nie je šťastie ako svet dáva (Jn14,27), ani život ako svet dáva, podľa kritérií hollywoodskeho sveta. Boh totiž vidí náš život z pohľadu večnosti. Kebyže z toho spravím akoby podobenstvo, išlo by nasledovne: Keby ti dal niekto na výber: buď môžeš pracovať prvých 10 minút ako ťažko uznáš za hodné, ako robíš rád s otcovou pomocou, ktorá tu je pre teba bohato na všetko, všetko požehná a dá ti útechu, a potom si už zbytok dňa užívať blaženosť podľa svojich zásluh; alebo môžeš preflákať tých 10 minút zdanlivým užívaním si, „Yolo“ s ťažkosťami bez rodiny, a potom zbytok dňa byť už v mukách. Čo by si si zvolil? Taký krátky je náš časný život v porovnaní s večnosťou. A tá sa týka každého človeka.

Pozrime sa na to z opačnej strany. Vďaka takému utrpeniu, ktoré si bl. Emmerichová zvolila a ako ju Boh zjednotil so Sebou, ona prechádzala celý svet (v duchu) a pomáhala – a „nie len“ (akoby mohlo byť niečo viac od tohto) na spásu duší, ale v konkrétnych veciach - zobúdza matky, ktoré by už už priľahli svoje dieťa. Podobne sv. Benedikt, vďaka jeho životu zjednotenom s Kristovým, zachránil topiaceho sa chlapca, lebo akoby bežal po vode (v inom chlapcovi – ten topiaci sa totiž videl, že to Benedikt ho vyťahuje z vody, ale Benedikt tam nebol, poslal iného chlapca). Sv. Martin de Pores zázračne zachraňoval a liečil – a tiež po celom svete, a nie že by bol kedy využil služby nejakej leteckej spoločnosti. Sv. Anton bol až nazvaný divotvorcom, toľko konal zázrakov. Prebral z hrobu mŕtveho, aby vydal svedectvo o tom, kto ho zabil. Aj teraz, koľko rokov po jeho smrti, pomáha a ako veľmi - lebo žije! Mohol by mŕtvy ešte niečo urobiť, niečo počuť a pomôcť? Ľudia im boli vďační, ale oni boli i nepochopení.

Čo ty vieš, koľko utrpenia stálo niekoho iného (a vždy Krista, v ktorého možno ani neveríš) pomôcť tebe v niečom? Tie Jeho rany teba v nespočetných chvíľach uchránili, pomohli ti, viedli ťa, uzdravovali ťa (1Pt2,24). Telesný človek by túžil po takých super hrdinských skutkoch na spôsob spidermana, batmana a neviem akého hollywoodskeho hrdinu, s takým šťastím, ale to nie je realita.

Panna Mária bola vzatá i s telom do neba a je Kráľovnou neba i zeme. A očami svetskými, so zmyslom len pre ľudské veci, kto by si zvolil taký život: otehotnie ani si neužije, za čo by ju všetci radi ukameňovali; potom s mužom ani nemôže mať sex, a potom vidí ako jej zabíjajú Syna. Nemá kde bývať, vždy na úteku... A ďalší svätí, v nekončiacom mori svedkov Kristovej slávy. Život s Bohom musí byť volený pre Boha samého, nie pre všetky dobré a požehnania, a milosti, ktoré On dáva. A dáva štedro. Ale tak veľký je rozdiel mať radosť zo stvoreného a Stvoriteľa, ako je neporovnateľné stvorenie s Tým, čo všetko stvoril, a okrem ktorého iného ničoho a nikoho niet. Všetko, čo Boh dáva, je najvyššie dobro, nech sa to navonok javí akokoľvek. To je Eucharistický život viery Eucharistickým Kristom, ktorý proste je.

Taký trend je niekedy, že sa hlása už len dobré skutky, akoby sa zabúdalo, koľko zmôže naliehavá modlitba (Jak5,16) a obeta; práveže všetko záleží na modlitbe (Durych, 2003, s.124). V skutkoch môže človek hľadať seba a svoju slávu, tak rastie jeho pýcha a povyšovanie, a duchovne teda skôr upadá, než by rástol (pozri Mt23,25-26). Protipól tomu je, keď človek je akože zbožný na modlitbách a nerobí skutky, na ktoré modlitbou a túžbami ašpiruje (IC, s.129). Takým sv. Tereza písala: „She that cannot do all this at once should do it little by little, gradually dominating her will, if she wishes to gain fruit from prayer.“ Pozri aj 2Kor8,11-12. Kto to posúdi, že by sa do druhého staral alebo hovoril nahlas pred Bohom? Pred tým Pánom, ktorý neprijíma svedectvo od ľudí, lebo sám vie, čo je v človeku (Jn2,25). Nech každý skúma sám seba (2Kor13,5 a 1Kor11,28 a 31), aby žil.

Každý môže robiť dobre, modlitbou, obetou a skutkami. Nikto nemusí robiť zle. Človek bude omnoho šťastnejší, keď v ňom bude prebývať Dobro, než keby k tomuto Dobru nemal prístup a nežil z Neho a s Ním, pre nevieru, hoci by konal aj nejaké dobré skutky. Aj ty môžeš byť ten, ktorého modlitba niekomu pomôže, a teba nič nestojí. Nie každý je apoštol, nie každý je učiteľ, nie každý je prorok, nie každý uzdravuje, nie každý má dar rady, či dar slova, dar poznania, a vôbec všetky povolania odvíjajúce sa od darov Ducha, koľko ich len môže byť (1Kor12,28-30). Telesní ľudia sa porovnávajú navzájom a hľadajú rovnoprávnosť – keď sa oni ženia aj my (homosex.) sa chceme, a pod. Takáto telesnosť je dnes výzvou už i kňazstvu, keď ženy by rady zastali tento úrad, a asi si neuvedomujú, že je to sviatosť, a preto ich k tomu Boh určite nepovolal, ale možno ich ozaj povoláva ku kňazstvu – k tomu krstnému, že by ho už začali konečne žiť (požýva ich k zjednoteniu s Ním až vo Svätyni). Človek zmýšľajúci len telesne nenájde šťastie, aj keď dôjde k tomu, čo je pre neho rovnoprávnosť, lebo nechápe, že jeho život sa neodvíja od druhých ľudí, v porovnaní s nimi (oni takýmto spôsobom žijú lásku), ale od Boha (Boh mi takto dáva lásku). Každý môže poznať seba ako tajomstvo, a žiť to, ako sa mu Boh komunikuje.

Roztrhnutím Chrámovej opony (Lk23,45) sa nám umožnilo žiť svoje kňazstvo skrze sviatosť krstu; mohli by sme vojsť až do Svätyně, ale len veľmi málo duší je vraj takých, čo vchádza (písali viacerí svätí), lebo sme ďaleko od Pána. Mnohí totižto, hoci vykúpení, žijú akoby v sebe ani Chrám nemali, žijú dokonca za hradbami Jeruzalema, alebo len malichernosťami a márnosťami mesta, a málo je duší, ktoré sa vydajú na duchovnú cestu, do Chrámu. Toto objasňuje zjavenie Ezechiela, ku ktorému sa ešte vrátim neskôr. Zatiaľ čo bola chrámová opona roztrhnutá, my sme ako spiaci, ako cudzinci sami v sebe, nedbajúci na to, čo sa udialo v Jeruzaleme (Lk24,18). Ale Pán nás požýva: „*Prejdite, prejdite cez brány, chystajte cestu pre ľud, rovnajte, rovnajte chodníky, vyzbierajte skaly, vztýčte zástavu k národom!*“ (Iz62,10). A poslal pred sebou posla, sv. Jána Krstiteľa, ktorý nám ukazuje, ako to máme urobiť, ako máme vyrovnať chodníky (Mk1,3), kde sa môžeme stretnúť s múdrosťou, ktorá „*zavíta do tvojej mysle a učenosť bude ti rozkošou*“ (Prís2,10). A teda rovnajme chodníky a cesty, ktoré sú „*kľukaté a chodníky záľudné*“, na ktorých „*páchať zlo pôsobí radosť a v nemravnosti nachodíme potechu*“ (Prís2,10-16).

Toto rozlíšenie duše a ducha ďalej pomáha pochopiť, čo je psychológia a čo je cesta duchovná, a prečo sa ich cesty a spôsoby neraz líšia. Totiž, byť Jeruzalemom, žiť na uliciach mesta a za hradbami v kontakte so svetom, to je všetko ešte len psychológia. Je pekné, keď človek udržiava poriadok v meste – takí sú tí, ktorí robia rôzne psychologické tréningy, ako aj napríklad Siegelovo

(2020) Koleso uvedomenia (technika na uvedomenie si uvedomovania). Obyvatelia mesta sú akoby myšlienky, diskutujúce, a často sme my účastníkmi dialógov, ktoré sa dokonca ani nestali, ale sú produktom fantázie. Aj keby boli bývali spomienkou, či predstavou o budúcnosti, ako také sa týkajú pamäte a ako taká koná skrze fantáziu, lebo pamäť, psychologicky vzato, nie je reprodukcia niečoho minulého ale re-konštrukcia, čiže je znovu konštruovaná. Vezme, že títo obyvatelia Jeruzalema tam nie sú na to, aby nás priviedli do Svätyne, ale naopak, aby nás zamestnávali. No a Koleso uvedomenia, ako i iné spôsoby *mindfulness*, pomáhajú odpútať sa, uprat' si na uliciach, udržať poriadok, aby nedochádzalo k vzburám, akoby vystúpiť z role „diskutujúceho“, „zmietaného“ do role pozorovateľa (uvedomovateľa svojho uvedomovania), do role toho, kto vie pomenovať, že teraz na mňa toto pôsobí a vzbudzuje to vo mne toto; alebo že toto by som potreboval. Nie je tým, ktorého akoby ťahujú mestom za koňmi (vášne a impulzy), ale tým, ktorý vie mať vo svojom Jeruzaleme slovo – odstup, nadhľad. To je počiatok seba-vlastnenia. A až ten, kto sa vlastní, sa môže slobodne niekomu druhému darovať v láske. Všeličo sa vie diať v uliciach mesta, vie sa stavať aj veža ako v Bábeli – keď si človek myslí, že tadiaľ ide cesta do neba, „jeho spiritualitou“; čo nie je nič iné než pýcha - myslieť si, že môžem vystavať vežu/cestu až do neba. Ale spiritualita to nie je, aspoň určite to nie je cesta duchovná, cesta do Svätyne. Jediná cesta tam, kde Boh prebýva, je tá, ktorú nám Kristus ukázal, ktorou je Kristus sám.

To si preto žiada kartuziánsky obrat, ktorý možno poznať z ich znaku: Kríž stojí a svet sa krúti. Skrze kríž, umŕtvenie, môžeme vyjsť z toho krútiaceho sa sveta, aby nás to nemlelo spolu s ním. Môžeme nechať Boha, aby sa nám daroval, a prijal nás k Sebe tam, kde On v nás prebýva, v skrytosti. Rôzne techniky, či dychové cvičenia, môžu mať efekt na stavy mysle a vedomie, a to je psychologické pôsobenie v duši – duša dokonca ani nemusí byť pre to v stave milosti, ale v stave hriechov a bez viery. Navonok sa to môže javiť ako duchovný zážitok, ale nie je ním v pravom slova zmysle. Dokonca aj u veriaceho človeka, ktorý medituje a používa rôzne duchovné cvičenia, sv. Ján z kríža hovorí, že to môže byť ako „**beating about the bush, and profiting not at all**, although its (the souls') meditations and communications may be as lofty as those of the angels. For progress comes not save through the imitation of Christ, Who is the Way, the Truth and the Life, and no man comes to the Father but by Him“ (Výstup, s.104) „I would, then, that I could convince spiritual persons that this road to God consists not in a multiplicity of meditations nor in ways or methods of such, nor in consolations, although these things may in their own way be necessary to beginners; but that it consists only in the one thing that is needful, which is the ability **to deny oneself truly**, according to that which is without and to that which is within, giving oneself up to suffering for Christ's sake, and to total annihilation. For the soul that practises this suffering and annihilation will achieve all that those other exercises can achieve, and that can be found in them, and even more.“ (Výstup, s.103)

Byť chudobný duchom je táto nová cesta, cesta detachmentu od všetkého stvoreného, vrátane seba samého. Byť chudobným, prázdny, čo do obsahov (skôr pripomína *mind-emptiness*, keď nadviážeme na psychológiu), názorov, požiadaviek, spomienok, poznatkov, ba i vôle – nie že by ich človek nemal, to by nemohol žiť v tele, ale je od nich tak odpútaný a vôľou zjednotený s Bohom, že ho nič z toho nenájde a nijako nemôže rušiť. Žije akoby ich ani nemal. Spočívá v Bohu – spočívá v Božom kráľovstve a ono v ňom vládne. Preto sú blahoslavení chudobní v duchu, lebo ich je nebeské kráľovstvo (Mt5,3). A týmto blahoslavenstvom Ježiš začína všetky ostatné blahoslavenstvá. Takže keď spočívajú v Bohu, sú chudobní v duchu lebo sú úplne odpútaní od všetkého, aj plačú, ale sú tichý, môžu byť i v tejto chudobe ducha lační po spravodlivosti a budú nasýtení, lebo sú milosrdní a nejdú na Božie kráľovstvo násilím, ale majú čisté srdce a šíria pokoj, preto ich utrpenie spočívá v tom, že bývajú prenasledovaní a potupovaní, lebo tento svet ich nedokáže pochopiť a je tak nezvyknutý chváliť Boha, že je mu to nesmierne divné. Toto je to ich utrpenie, ale oni v ňom jasajú a radujú sa, lebo oni už spočívajú v Bohu tu na zemi.

Keďže si to neviem ani predstaviť, sv. Tereza opisuje túto siedmu komnatu nasledovne: „Each of us possesses a soul but we do not realize its value as made in the image of God, therefore we fail to understand the important secrets it contains. (IC, s.116) ...It (a soul) beholds the Blessed Trinity

neither by the eyes of the body nor of the soul, this being no imaginary vision. All the Three Persons here communicate Themselves to the soul, speak to it and make it understand the words of our Lord in the Gospel that He and the Father and the Holy Spirit will come and make their abode with the soul which loves Him and keeps His commandments... You may fancy that such a person is beside herself and that her mind is too inebriated to care for anything else. On the contrary, she is far more active than before in all that concerns God's service, and when at leisure she enjoys this blessed companionship. (IC, s.118) ...There are so many and such transcendental mysteries within us (IC, s.119) ...As far as can be understood, the soul, I mean the spirit of this soul, is made one with God Who is Himself a spirit. (IC, s.120) ...Spiritual marriage is like rain falling from heaven into a river or stream, becoming one and the same liquid, so that the river and rain water cannot be divided; or it resembles a streamlet flowing into the ocean, which cannot afterwards be disunited from it. This marriage may also be likened to a room into which a bright light enters through two windows—though divided when it enters, the light becomes one and the same... For from the bosom of the Divinity, where God seems ever to hold this soul fast clasped, issue streams of milk, which solace the servants of the castle. I think He wishes them to share, in some way, the riches the soul enjoys; therefore from the flowing river in which the little streamlet is swallowed up, some drops of water flow every now and then to sustain the bodily powers, the servants of the bride and Bridegroom. (IC, s.121)“

Svet viditeľný a neviditeľný. Taká je nám aj naša duša a náš vnútorný svet – neviditeľná. Vstup do vnútorného hradu, do Jeruzalema, je možný len modlitbou (IC, s.19), skrze Bránu, ktorou je Kristus. To znamená, skrze vieru v Neho, lásku k Nemu a dúfanie v Neho. Keď Niekoho milujem, rád s Ním komunikujem. Máme dostatok viery a lásky na obrátenie sa dovnútra? Máme dostatok túžby na vstup pomocou modlitby? Máme dosť chuti odpútať sa od všetkého, čo nám bráni vojsť a pokračovať? Máme dostatok odvahy čeliť tomu, čo nás stretne v komnatách, ako nás nimi Boh bude prevádzať?

5. Nepravá láska ako modloslužba

Keď bol stvorený človek, stal sa živou bytosťou. Človek bol len prachom zo zeme, do ktorej sa musel vrátiť (Gn3,19), lebo po hriechu sme už viac v sebe nemali oživujúceho Ducha (Gn6,3). Kristus nám umožňuje, stať sa duchovným človekom (1Kor15,49). Človek zo zeme, človek po hriechu, bez spásnostnej milosti Krista, sa vo svojej psychologicknej realite môže podobáť Božiemu Chrámu, z ktorého vypudzuje Boha (pozri Ez8). Ba čo horšie, aj niektorí veriaci žijú tak, že by sa musel Pán vzdialiť zo svojej Svätyne. Ezechiel bol vyzdvihnutý medzi nebo a zem (Ez8,3), akoby na horizont, aby videl svet viditeľný a neviditeľný, svet duchovný a hmotný. A Pán mu hovorí: „*Syn človeka, vidíš čo to robia? Strašné ohavnosti, čo tu vystrája dom Izraela, aby ma vyhnal z mojej Svätyne.*“ (Ez8,6)

Sv. Ján z kríža to zjavenie vysvetľuje nasledovne (Výstup, s.76): „The diversity of creeping things and unclean beasts that were painted in the first chamber of the Temple are the thoughts and conceptions which the understanding fashions from the lowly things of earth, and from all the creatures, which are painted, just as they are, in the temple of the soul, when the soul embarrasses its understanding with them, which is the soul's first habitation. The women that were farther within, in the second habitation, weeping for the god Adonis, are the desires that are in the second faculty of the soul, which is the will; the which are, as it were, weeping, inasmuch as they covet that to which the will is affectioned, which are the creeping things painted in the understandings. And the men that were in the third habitation are the images and representations of the creatures, which the third part of the soul — namely memory — keeps and reflects upon within itself. Of these it is said that their backs are turned toward the Temple because when the soul, according to these three faculties, completely and perfectly embraces anything that is of the earth, it can be said to have its back turned toward the Temple of God, which is the right reason of the soul, which admits within itself nothing that is of creatures.“

V zjavení je viacero dôležitých obrazov. Dve spolu úzko súvisia. Socha zmyselnosti, ktorá vzbudzuje zmyselnosť, stojí pri vchode do vnútornej brány (Ez8,3), a tiež sa prekladá ako socha „žiarlivosti“ alebo „lásky“ (vo vysvetlivkách v Písme); čiže zmyselnosť je od človeka voči Pánovi modloslužbou. Druhý obraz sú spomínané ženy oplakávajúce Adonisa, alebo túžby našej vôle, ako hovorí sv. Ján z kríža. Adonis znamená „môj pán“ (tiež z vysvetliviek v Písme), pričom v mesiacoch jún-júl (tammuz) sa slávil smútok za ním pre jeho „zostúpenie do pekiel“. Podľa mytológie, čo je ďalej zaujímavé aj významné, je Adonis bohom plodnosti a lásky, niečo ako Afrodita v mužskej verzii, a jeho znakom bola holubica (porovnaj si: Duch Svätý ako holubica). Pri love Adonisa smrteľne zranil diviák. Grécke ženy oplakávali jeho smrť a oslavovali jeho zmŕtvychvstanie. V obidvoch týchto obrazoch – v soche zmyselnosti a Adonisovi, máme obraz poukazujúci na zdanie lásky, ktorá stojí v protiklade k pravdivej láske, a je modloslužbou v Božích očiach. Stáva sa pánom človeka, avšak privádza ho k zostúpeniu do pekla (Adonis zostúpil do pekla a berie so sebou túžby – lebo kde je náš poklad, tam bude i naše srdce – Mt6,21).

A to nie je všetko, ako hovorí Pán Ezechielovi: „*A ešte horšie veci uvidíš*“. Týmto zjaveniami sa tu opisuje realita našej psychologickéj prirodzenosti, chrámu „bez“ Ducha Svätého (keď nehovorím o substancijálnej prítomnosti Boha v nás, lebo tá k večnému životu nestačí, ale je nutnosťou pre život časný), ktorý ako holubica zostúpil na Pána Ježiša pri Jeho krste, a ktorého náhražkou je tu Adonis. Ako veľmi po Adonisovi naše túžby túžia, po láske, avšak tá je iba zdaním, mýtusom. Naše afekty, emócie prislúchajú vôli. A vôľu často spájajú s duchom človeka. Aj v Písme anjeli zvestujúci narodenie Spasiteľa, hovoria o pokoji ľuďom dobrej vôle – teda tým, čo sú z Boha a nie deťmi zlej vôle, Diabla (pozri Jn8,44) – deti chcú plniť túžby svojho otca, pričom „chciet“ naznačuje vôľu, a túžby jej prislúchajú; každý má teda túžby toho, komu patrí, koho miluje. Preto i zjednotenie sa s Bohom, je zjednotenie sa vôľí, tak, že naša vôľa už akoby nie je, je len Božia vôľa v nás, tak ako keď sa malá riečka vleje do mohutnej, tak sú tou jednou mohutnou riekou, a mohutná rieka zmôže omnoho viac, než malý pramienok. Aj Pán Ježiš prišiel plniť vôľu svojho Otca, boli Jeden Duch, sú Jeden Trojjediný Boh.

Takže, najprv sa spomína **vchod do vnútornej brány** – ktorý stráži naša zmyselnosť; stojí ako socha, pohnúť sa nemôže, zato nami hýbe. To je tá príjemnosť zmyslov. Toľkokrát, i veriaci viac vzbudzujú zmyselnosť než podnecujú k nábožnosti, čo stojí na zamyslenie. Druhé zjavenie sa tiež odohráva pri vchode – pri **vchode do nádvorí Chrámu** a v múre je diera (Ez8,7). Múr má tú úlohu, že chráni pred vstupom nepriateľa. Má veľmi dôležitú úlohu, a jeho úloha je len vtedy naplnená, ak v múre nie sú diery. Múr nebráni človeku vychádzať von, ale má zabraňovať nepriateľovi vstupovať dnu. A to sú brány našej mysle (teda nie len tela, ako sú vonkajšie múry Jeruzalema), ako aj sv. Ján z kríža hovoril o myšlienkach a o spôsobe uvažovania, ktoré je vyryté po stenách kolom dokola (Ez8,10). Tieto myšlienky sú akoby pánmi takému človeku, ovládajú ho. Telesný človek, ktorý chce byť sám sebe pánom, sa rozruší, keď sa mu niečo deje, keď sa mu krivdí. „Znovu horlí pre spravodlivosť a pravdu, alebo ho táto lož gniavi“ (Kartuzián, 1977, s.49). Akoby v tajnej izbe, v tme, neprístupnej teda nášmu uvedomeniu, je 70 starcov so svojou modlou, majú kadidelnicu s vonným dymom stúpajúcim nahor (Ez8,11-12). Obraz 70 starcov, alebo starších Izraela, sa objavuje aj v čase Mojžiša, ktorý ich mal priviesť Pánovi, aby stáli s ním pri Stánku zjavenia, aby aj na nich Pán zostúpil a rozdelil na nich z Mojžišovho ducha, a prorokovali by (Nm11,16-30). A to sa stalo, keď sa ľud búril a vyčítal Mojžišovi: „prečo sme len vyšli z Egypta?!“, tam jedli aj mäso (Nm11,20). Tak je i naša myseľ stále pokúšaná vracieť sa späť do Egypta hriechu, myslieť ako otrok a nie ako slobodný, nikdy nespokojná s tým, čo Pán ponúka. Máme jest’ „len mannu“?! Radosti Egypta sa nám zachcelo. Namiesto toho, aby mali títo naši starší radcovia, múdrosť a dostávali zjavenia od Pána, prorokovali nám - teda sprostredkovali Božie Slovo v nás, že by sme počuli, ako sa nám Pán komunikuje, sme tak telesní, že len potrava „pre brucho“ nás zamestnáva, to jest plytké, márne šťastie a pôžitok. Ďalší obraz sa objavuje tiež pri **vchode, a to do brány samotného Jahveho chrámu**, sťa do srdca človeka, odkiaľ sa rodia túžby – túžby nášho srdca, túžby vôle, kde sú už spomínané plačúce ženy. Až sa napokon Ezechiel ocitol **na vnútornom nádvorí chrámu**, pri vchode do Jahveho Svätyne, medzi predsieňou a oltárom (Ez8,16), kde stálo dvadsaťpäť mužov chrbtom Pánovi, klaňajúcich sa vychádzajúcemu slnku. To je

aktivita pamäte človeka, ktorá sa zapodieva obrazmi a úvahami svojej mysle, zážitkami, ktoré si uchováva, či si ich vedome pamätáme alebo nepamätáme. Tam sa začína naše obrátenie, naše pokánie. Keď sa od vychádzajúceho slnka obrátime k skutočnému Bohu.

Vidíme, že človek je akoby v objatí, tých obrazov, ktoré mu myseľ húta a našepkáva, a pamäť ukladá a predkladá. Je akoby v objatí tela. A taká sa rodí i láska - zdanie lásky, podľa tela. Tá má ale charakteristiky, podľa ktorej sa dá poznať. Je to tá láska, ktorú ospevujú mnohé romantické piesne. Láska, čo bolí, láska, čo páli, čo krváca. Láska, ktorá sa nedá nasýtiť a s ňou rastie i chuť, ktorá umára. To je preto, lebo je spojená s týmito túžbami, ktoré nie sú usporiadané tak, ako ich Boh usporiadal, ale jednak je človek svojím obrazom obrátený Bohu chrbtom, a chváli „vychádzajúce slnko“ – každú vychádzajúcu nádej na lásku, a kúsok svetského svetla a tepla, a jeho túžby oplakávajú Adonisa, to znamená, že nie sú v činnosti Lásky, ako mali stáť v službe človeku. A naše múry prerazené, a všade kol dokola vyryté hrozné obrazce, všetko, čo prejde našimi zmyslami, zážitkami, vrátane attachmentových väzieb. Stáva sa to všetko akoby súčasťou nás, a má to v moci nás, nie my nad tým máme moc - a to tak už nemusí byť. Tieto obrazce sú nie len skúsenosti, ale i naše vlastné hriechy, k čomu nás priviedli naše túžby – plačúce ženy, a rozhodnutia podľa zlých rád tých starcov, ktorí by nám mali pomáhať, ale miesto toho nám spôsobujú ujmu, ako hovorí Sv. Ján z kríža: „the ruin which they have wrought in the soul“ (Výstup, s.73) a „...each desire, in accordance with its quality and degree,... leaves in the soul its mark and deposit of impurity and vileness...“ (Výstup, s.75)

Sem patrí i vplyv attachmentu. Ako bolo detailnejšie vysvetlené vo Vývinovom štandarde a tu len týmto obrazom, attachment je akoby „vpísaný“ v našej mysli, a tak nám má ukazovať, čo láska je a čo nie. Ale toto nie je moc, ktorej sa nevie do očí pozrieť človek, ktorý bol omilostený mocou Kristovou. On na Jeho tele všetky tieto zákonitosti, zákony prirodzenosti, premohol, umŕtвил. Jeho rany nás uzdravili (1Pt2,24), a my môžeme žiť, tak ako je pre nás šťastím – obrátení vo Svätyni k Bohu, Jemu sa klaňať. Naše „ženy“ pri vchode do Jahveho chrámu (túžby), nemusia plakať nad láskou zrodenu z tela, z mýtusu (o Adonisovi), ale môžu sa veseliť a radovať z Jahveho prítomnosti v Chráme, a tú radosť dávať vzťahu, ktorý Jahve pripraví pre nás. Ak sú túžby našej vôle a socha zmyselnosti pri vchode do Božieho chrámu, potom, ó, akú veľkú úlohu zohrávajú; môžu byť buď prekážkou nášho stretnutia s Pánom alebo, naopak, umožňovať ho, ako by naznačil sv. Ján z kríža, podľa temnej noci: „I went out, my house being now at rest“ - to je vlastne vstúpiť do Svätyne, kde prebýva Pán, ktorej vstup je chránený tými, čo sú za Adonisa, podľa prirodzenosti, ale pôvodne nám boli dané na to, aby nás privádzali k Bohu vo Svätyni.

„Stredom duše je Boh... je teda treba si všimnúť, že láska je náklonnosťou duše, silou a schopnosťou, ktorú má, aby mohla spieť k Bohu, pretože láskou sa duša zjednocuje s Bohom“ (Živý plameň lásky, s.29). „Perfection is founded entirely on the love of God: Charity is the bond of perfection; and perfect love of God means the complete union of our will with God's.“ (sv. Ligouri). Čo znamená, že láska je putom dokonalosti? To je práve to, že hoci človek (telo, duša, duch) sa utvára vo vzťahoch s ľuďmi, pomocou attachmentu, tieto putá nie sú vždy láskou a podľa pravdivej lásky, ale môžu byť i zdaním lásky, poznačené nedokonalosťami, skresleniami a ranami. Človek potrebuje lásku na prežitie, a tak má za lásku čo len môže, lebo je lepšie hoci aj niečo zlé, ako vôbec nič. Ale človek, ktorý vrastá do mystického Tela Kristovho, ktorý vrastá do prvého Božieho prikázania – a teda, miluje Boha celou dušou, celou myslou, celou silou, celým srdcom – nie je rozdelený, že by musel deliť svoju jednu lásku proporčne medzi Boha a ľudí, ale celou láskou miluje Boha, upína sa na Neho, a toto puto Lásky, je to, ktorým miluje ostatných ľudí. Nemiluje teda, akoby Boha v každom človeku (s veľkým úsilím pri tých, čo sú nepríjemní, lebo je potrebné vidieť v každom človeku Krista), ale miluje človeka v Bohu, a tak ho miluje podľa hodnoty osoby toho človeka, oslobodený od tých telesných ťažkostí, ako sú prirodzené sympatie a antipatie. Duchovný človek stúpa vyššie nad všetky obmedzenia. Miluje, lebo môže milovať. Lebo Pán chrámovú oponu roztrhol svojou smrťou tela, a tak nám dal prístup do Svätyne, a dal nám túžby na to, aby boli tou schopnosťou a silou privádzajúcou nás tam k Nemu.

Ak teda attachment je cesta telesnej (psychologickej, podľa ľudskej prirodzenosti) lásky, vzorec pre romantické vzťahy spoluutváraný našimi vzťahmi z našich ranných skúseností, **potom detachment je cesta**, ktorá nás oslobodzuje a uvoľňuje nás pre pravú a pavdivú lásku podľa Boha. Ako Pietro (Sesta, 2021) hovoril, že nevedel, čo môže robiť gay na svojej ceste, keď nemôže rozlišovať svoje povolanie k manželstvu či kňazstvu – tak práve kresťanské spoločenstvo je tu preto, aby pochopil, že on z ničoho z tohto nie je vyňatý. Lebo či heterosexuál, či homosexuál, všetci veriaci (ktorí chcú žiť duchovne) ideme cestou detachmentu, cestou otvárania sa pôsobeniu Boha. On je tá Láska, ktorá dáva nám nové vzťahové väzby, keď sme Ho prijali. Nemá nás v putách nejaká „vyrytá“ vzťahová väzba, aby sme žili akoby na periférii svojej duše, zamestnaní myslou – veru celá táto psychologická skúsenosť (pamäť, vôľa, rozum) to je len ako rám celej hlbokšej skutočnosti, ktorou je človek.

Je dôležité správne chápať sv. Jána z Kríža, lebo detachment nie je o tom, že sa majú ľudia vzdať vzťahov, a žiť utiahnuto, izolovane vo svojej chladnej sebeckosti. Ach, nie! Detachment nás práve uschopňuje prijať plnosť Božej milosti, podľa príkladu Panny Márie a Pána Ježiša (ale On je Boh). A bola Panna Mária nejaký zahorknutý zákerák?! Vonkoncom nie! Jej sladkosť premáha diabla až tak, že ju nenávidí nad všetko Božie stvorenie. Sv. Ján z kríža (Výstup, s.190) píše: „God alone moves the faculties of these souls to do those works which are meet, according to the will and ordinance of God, and they cannot be moved to do others“—to znamená, že milujeme, čo miluje Boh, zmyšľame podľa Neho a to všetko—„and thus the works and prayers of these souls are always effectual. Such were those of the most glorious Virgin Our Lady, who, being raised to this high estate from the beginning, had never the form of any creature imprinted in her soul, neither was moved by such, but was invariably guided by the Holy Spirit.“ Na jej múroch nemala nič vyryté (v zmysle Ezechiellovho videnia). Preto bola a je archou zmluvy, ako sa modlíme v Cirkvi.

Tak ako hovoril tuším 2. Vatikánsky Koncil, my máme **povolanie k svätosti**. Toto je, Pietro, tvoje povolanie. Je to prvé a hlavné povolanie, ktoré si mohol žiť, aby si bol šťastný. Všetko ostatné povolanie (aplikácie tohto povolania) závisí od neho. Čo ty vieš, či je to „partnerstvo“ tvoja cesta do neba? Za to svätosť je určite tvoja cesta do neba. To je ten prísľub lásky; to je to poznávanie seba ako tajomstva vysloveného Božieho Slova, nášho mena; to je to povolanie k zjednoteniu sa s Bohom. Lebo nebo nie je o morálke, nie je odmenou za dobré skutky (miera odmeny bude podľa skutkov, ale vstup samotný len podľa lásky k Bohu a blížnemu, našej viery); nebo, to je skrze vieru možné zjednotenie s Bohom, preto ho už tu na zemi môže človek zakúšať v anticipácii participáciou na Božej podstate, na Jeho vôli; nebo je Jeho prítomnosť v nás podľa miery zjednotenia s Ním. A to je zjednotenie vôlí – lebo iba ten, čo plní vôľu Pánovho Otca, môže vojsť do neba (Mt7,21). Lásku máme za nebo (sme ako v siedmom nebi); chceme byť šťastní, je to ako naplnenie nášho potenciálu – ale do neba vstupuje iba ten, kto vstupuje Bránou, ktorý je Pravda; vstupuje iba ten, čo má Jeho vôľu za svoju Cestu.

Človek sa nedokáže súčasne napíť z dvoch pohárov. A tu je pred nami voľba – kalich predrahej Kristovej Krvi, alebo zlatý pohár Babylonskej neviestky (Zjv17,1-5). Láska, čo sa rodí z tela je pre telo, láska, čo sa rodí z Ducha je oživujúci Duch. Človek hľadá odpovede na otázky, ale často hľadá skrze poznanie, ktoré je tak neúplné a prepojené s obrazmi vyrytými na múroch Chrámu, mužmi klaňajúcimi sa vychádzajúcemu slnku, ženami oplakávajúcimi Adonisa, a starcami s kadidelnicami pre modly v skrytých, nevedomých, komnatách. Hľadá teda často na nesprávnom mieste, keď hľadá vo vedení, preto nenachádza nič uspokojujúce. Hľadať odpovede sa dá skrze vieru skôr než skrze poznanie; skrze nádej viac obsiahnuť, než skrze pamäť (spomienky) objasniť; a skrze lásku k Bohu získať viac lásky, po ktorej tak človek túži, než keď miluje podľa tela, koho si túžba vôle zvolí. Veď nikto ma nemiluje tak ako Boh, ktorý už zďiaľky mi hovorí: „*Láskou odvekou ťa milujem, preto som si ťa milosrdne pritiahol... Je nádej pre tvoju budúcnosť... Vyslobodím ťa z ruky, čo ťa premohla... Tvoj smútok zmením na radosť, tvoja duša bude ako zavodnená záhrada, nebudeš viac mrieť túžbou... Áno, opojím unavenú dušu a každú roztúženú dušu naplním... Znova ťa vybudujem a budeš vybudovaná.*“ A moja duša odpovedá: „*Prived' ma späť a navrátim sa, veď ty si Pán, môj Boh!*“ (Jer31) Staň sa.

6. Povolanie učeníkov

Keď si nás Pán milosrdne priťahuje, pozrime sa na povolanie prvých učeníkov. Boli povolaní mimo Jeruzalema. V tomto obraze duše a nášho vnútorného sveta organizovaného ako sväté mesto Jeruzalem (Ž122,3), je toto naše povolanie totiž tiež fascinujúce. Ako sa to stane, že sa niekto obráti a uverí? To je nepochybne Božie tajomstvo spojené s tajomstvom každej duše. Isté je, že Pán trpel a zomrel za všetkých ľudí. A preto by mu neurobilo väčšiu radosť, než keby každá duša túžila po Kristovej duchovnej Ceste; veď by bola taká šťastná, že by v sebe velebila Meno Pánovo (Ž122,4). *„Zaradoval som sa, keď mi povedali: „Pôjdeme do domu Pánovho.“ Naše nohy už stoja v твоjich bránach, Jeruzalem... Pre Jeruzalem proste o pokoj: „Nech sú bezpeční, čo ťa milujú. Nech pokoj vládne vnútri твоjich hradieb a istota v твоjich palácoch.““* (Ž122,1-2 a 5-6)

Ježiš našiel svojich učeníkov tam, kde boli, a neboli „u seba“ (v Jeruzaleme), a už vôbec sa nenachádzali v Chráme. Robili svoju prácu. Napríklad, Matúša Pán Ježiš povolal pri bráne, kde vyberal dane. On bol tak akoby na rozhraní – v tom chápaní brány mesta ako zmyslov, ktorými poznávame svet; Matúš zároveň poznal aj svet aj Jeruzalem. Dalo by sa povedať, že mohol byť takým obrazom tých, ktorí zakúšajú aj introspekciu a majú zmysel pre veci psychologické (ktoré možno volajú až duchovné), teda svoje vnútro. A predsa aj Matúš ešte potreboval byť povolaný. Pán Ježiš s učeníkmi veľa chodil mimo Jeruzalema, učil ich, zažívali spolu veľa. Taká je neraz i naša začínajúca Cesta – tu vonku. Ale to nie je všetko, tu sa to nekončí. Učeníci prichádzali s Ježišom do Chrámu; On ich tam vodieval. A po Jeho smrti a zmŕtvychvstaní, nanebovstúpení, bolo to v Hornej miestnosti, v meste Jeruzalem, kde dostali Ducha Svätého. Posilnení Duchom potom oni sami učievali v Chráme, a v Jeruzaleme bola i Cirkev. Potom sa rozšírili do celého sveta. To sú síce historické udalosti, ale pre nás to môže mať okrem tohto významu aj ten obrazný význam v spojitosti s naším vnútorným svetom a našou vierou.

Ó ako potrebujeme duchovné sprevádzanie, niekoho, kto vie, kde sme a kam ideme, a s čím sa na ceste môžeme stretnúť a ako si počínať. Lebo naozaj platí, že nedokáže sa dostať niekto do cieľa inak iba prostredníctvom toho, čo to umožňuje – ako hovorí sv. Ján z križa. Neplatí celkom tvrdenie, že čo človek to cesta – lebo cesta je len jedna – je ňou Kristus, ale každý musí ísť tou cestou s Kristom a za Kristom a ku Kristovi sám, on jediný môže vstúpiť do svojho Jeruzalema a nikto to neurobí za neho. Kristus má pre neho jedinečné povolanie a jedinečne ho vedie. Nedá sa však inak vstúpiť, ako tesnou bránou, modlitbou. Ukazuje nám to i Slovo – veď Pán, keď išiel s Izraelitmi púšťou – cez deň bol ako oblačný mrak (zahalený, v skrytosti) a v noci ako ohnivý stĺp (čo osvecuje cestu) (Ex13,22). A tak je nám Pán raz akoby skrytý, v skrytosti viery nás vedie, keď sme my akoby vo svetle tohto sveta a nášeho poznávania, a zase, keď sa vydáme na cestu temnou nocou viery, keď všetko pre nás a v nás spí, Pán nám svieti tak jasne, sťa obrovský ohnivý stĺp, nám osvecuje cestu. Temná noc a detachment naozaj ukazujú tomu, kto chce duchovne napredovať, ako sa dá stúpať Chrátovým vrchom. Taký nech túžbou po Pánovi voláva za Pánom a On na seba nedá dlho čakať.

Učiť duchovnej ceste je veľmi dôležité, aby sme neostali za hradbami, alebo len na uliciach Jeruzalema a mysleli si, ako sme už duchovní, keď sme ešte ani nezačali stúpať do Chrámu. Tu sa práve ukazuje aj to, ako je možné a neodporuje si, keď sa hovorí o spiritualite, že je cestou hore, akoby výstup, a pritom treba ísť do hĺbiny. To podľa perspektívy. Keď som tu a teraz píšuc tieto riadky, vnímam podnety, potrebujem ísť dnu a do hĺbky, neostat' na povrchu zmyslov a psychiky; teda do hĺbky, kde stúpam ako do kopca, kde je Chrám. Ó tesná brána, keby sme len vedeli, ako ju nájsť. Keď si predstavím tesnú bránu, tak vidím, že nemôžem vziať svoj voz naložený vecami, neprecpem sa cez tesnú bránu, dokonca ani batoh na chrbte neodnesiem, lebo nevojdem, taká je tesná. Chudoba ducha je preto úplne nevyhnutná pre vstup tesnou bránou – vierou v Pána Ježiša, láskou k Nemu, nádejou v Neho. *„Preto aj my, obklopení takým oblakom svedkov, zhod' me všetku príťaž a hriech, ktorý nás opantáva, a vytrvalo bežme v závode, ktorý máme pred sebou, s očami upretými na Ježiša, pôvodcu a zavŕšiteľa viery. On namiesto radosti, ktorá sa mu núkala, vzal na seba kríž, pohrdol potupou a sedí po pravici Božieho trónu.“* (Hebr12,1-2)

S nádejou prichádzame do Chrámu, o ktorom Pán povedal, že tam nás vyslyší (1Kr8,29-30 a 1Kr9,3). **Túžba udáva smer** – ak budeme túžiť po všeličom vonku (kariéra, status, peniaze, nejaký človek a ja neviem čo), tým smerom budeme smerovať, tým smerom pôjdeme - veď kde je naše srdce, tam je aj náš poklad (Mt6,21). A preto, keď budeme túžiť po Kristovi, budeme smerovať do Chrámu. Nedá sa mať za vieru naučené poznanie o Kristovi – poznanie nepotrebuje vieru, a nadšenie pre poznanie Krista vie mať aj človek neveriaci. Viera začína, kde prijímame, čo nám zvestuje Slovo Božie a už i na to potrebujeme vieru, že toto je naozaj Slovo Božie a nič iné ním nie je a ani Ono nie je obyčajným ľudským slovom. Preto je najväčším zabijákom viery práve jej psychologizácia. Nemožno ju ani premeniť na morálku, ani ju zredukovať na sociálne učenie, ale len vďaka našim obnoveným zmyslom vierou, nádejou a láskou ku Kristovi, sa môžeme učiť správne poznávať, čo je dobré a zlé. Dobré skutky robia všetci (normálni ľudia). Dokonca sa ani nepotrebuje zastavovať na uliciach Jeruzalema, že aby sme si vyriešili čosi-kdesi v nás. My môžeme ísť rovno do Chrámu, presne ako nám hovorí Slovo: „*Preto vzpružte ochabnuté ruky a podlomené kolená! A vaše nohy nech kráčajú rovno, aby sa to, čo je chromé, nevyklánilo, ale skôr aby sa uzdravilo.*“ (Hebr12,12-13) Ak sme chromí v nejakej oblasti, tak nemáme nečinne čakať, ale máme kráčať rovno, aby sa to chromé nevyklánilo, ale aby sa uzdravilo. To znamená, že niekedy naše uzdravenie spočíva iba v tom, že budeme kráčať rovno – po rovnej ceste, vyrovnanom chodníku, a teda i vyrovnanou chôdzou (naším životom).

Nech nás to povzbudí a zapáli novou nádejou a zmyslom pre krásnu vieru. Povolanie svätosti máme všetci. Pán nás všetkých chce zachrániť a robí pre to všetko. On si nevybral radovánky s kamarátmi, ale vzal na seba kríž. A my? Za naše hriechy chceme stále viac radovánok? Aký premárnený čas; stratou bude nám, keď budeme o večný život prosiť svojho Stvoriteľa u jeho brán...

7. Kňazský, prorocký a kráľovský úrad Panny Márie

Krstom sa rodíme Božími deťmi a získavame kňazský, prorocký a kráľovský úrad. Postupne životom máme toto semienko Slova Života nechať v nás rásť a prinášať plody. Ale, čo je zasiate, *neožije, ak prv neodumrie* (1Kor15,36) starý človek. Aby sme mohli vyjsť Ženíchovi v ústrety uprostred temnej noci (Mt25,6) až do Svätyne, potrebujeme v sebe rozvíjať tento trojediný dar života: kňazstvo – odumierať sebe a prinášať Bohu seba za duchovnú obeť, prorocko – poznať Slovo Božie a nechať Boha komunikovať sa nám, ako On chce, a kráľovský úrad, aby sme vedeli usporiadať naše túžby tak, ako ich Boh usporiadal. Keď si predstavíme, ako sa nám samým nedá nič z toho spraviť, ako nás Pán sám musí priviesť až tak blízko k Sebe, a ako trpké vie byť sebazapieranie a očisťovanie, príde na rad otázka: „Ako sa nám to stane, Pane, veď bez Teba nemôžeme nič urobiť?“ (porovnaj Lk1,34) Podľa vzoru Panny Márie dokážeme poznať odpoveď na túto otázku, ktorá sa týka nášho zmŕtvychvstania teraz, i keď príde Pán v sláve.

Aká nepredstaviteľne výnimočná je Panna Mária, ktorá vôbec nemusela prechádzať žiadnymi časťami Chrámu, očisťovaním, ale bola vo Svätyni v duchovnom manželstve s Trojjediným Bohom celý svoj život. Nepotrebovala svetlo lampy či slnka, či mesiaca (nejakého učenia), lebo ju osvecoval sám Boh a dával jej tak svetlo (Zjv21,23) pre jej kroky a rozhodnutia. Ó Ježiš, veď Teba, Baránka, počala a porodila – Ty si v nej bol lampou ešte predtým než vyslovila svoje áno. Ako bolo potom nevyhnutné, v deň jej zosnutia, to jest povolania k Božiemu trónu – aby bola vzatá do neba, tá, ktorá mala spoločenstvo s Trojjediným Bohom bezprostredné, až také duchovné manželstvo jej duše, že ju jej Ženich, Duch Boží zatienil a ona počala Syna Večného Otca, ktorého bola milovanou dcérou. Tak bezprostredné spoločenstvo s Trojjediným Bohom, že Mu stačilo, aby vyšiel ako Ženich zo svojej komnaty, a sám sa stal v nej Chrámom (Zjv21,22).

Bola vzatá, Kráľovná, do neba, nová Eva, Panna Oslávená, a podľa jej príkladu zase zostúpi z neba Nový Jeruzalem ako nevesta ozdobená pre svojho ženícha (Zjv21,2). Aký pokoj musel vládnuť v jej duši! Nič ju nemohlo premôcť, ani smrť, lebo v jej tele nikdy nevládla (1Kor15,56). A tak sa len odela do zlata a skvúceho kmentu nesmrteľnosti a svojich skutkov (Zjv19,8), a sláva Božia ju prenikla tak, že takto slávou vyzdobená, stúpa s anjelmi k trónu živého Boha. Vzátá je pred Tvár

Všemohúceho, ktorý ju korunuje, veď bola korunou Jeho slávy vo všetkom Jeho stvorení. A hľa, po svojej pravici si postavil tú, Kráľovnú ozdobenú zlatom (Ž45,10), ktorá mu poskytla trón svojho lona, keď ho pod srdcom v láske nosila, a v náručí vinula.

Večná si Panna, veď si žila v Božej Svätyni v neskonalej slasti Božej prítomnosti – čo ti ešte mohol ponúknuť svet a telo? Sám Pán Ti dal viac, ako by sa dokázalo si žiadať a túžiť, čo sa nám nedá ani predstaviť. A svätému Jozefovi, špeciálne vyvolenému, dal milosti a radosti, pocty akej niet, že veru neboli ani jeden lámaní žiadostivosťou, v spaľujúcom ohni telesnej túžby, keď v nich oboch horel Oheň Božieho Ducha, ako horel pred Mojžišom horiaci ker. To si človek ako ja nedokáže ani predstaviť, ale čím viac ma Pán zduchovní, tým skôr pochopím, o čom hovorím. Veď už teraz viem, že nijako by ma nezlákalo to, čo kedysi by som si neodmietla ani pod predstavou...

Blahoslavení čistého srdca, lebo oni uvidia Boha (Mt5,8). Ó blahoslavená si Mária, večná Panna, lebo tvoje prečisté srdce stojace tvárou v tvár Srdcu Tvojho Božieho Syna, mohlo uvidieť Jeho tvár, Tvár Živého Boha, takého, aký je, z tváre do tváre. Veď čože je ľahšie – už si len postaviť pred tvár osláveného človeka, ktorý môže Boha uvidieť, po čom aj sám Boh nesmierne túži, alebo stvoriť Nepoškvrnené Srdce tvárou v tvár Srdcu Božieho Syna, kde ešte nič nie je isté? (porovnaj: Mk2,9) Ale preto že ju Boh spravil Nepoškvrneným Počatím, mohol ju aj korunovať v nebi, veď bola korunou slávy Jeho stvorenstva.

Ó aká si slávna Mária! Pochopíme až keď nás budeš s láskou vítať Doma, na Chrámových nádviach. Tvoje kňazstvo Mária je aj vzorom nášho povolania, lebo tvoje Áno je našou modlitbou na ceste viery: „Hľa služobnica Pána“, je moja duša vo mne, „nech sa mi stane podľa Tvojho Slova.“ (Lk1,38) Tvoje nanebovzatie nech v nás roznieti nesmierny oheň lásky k Bohu všetkého dobra, a prebudí nás k životu odumretím sebe a svetu. Ó, Maminka, daj nám Kráľovná, aby naše mená boli zapísané v Knihe Života.

8. Láska zrodená z tela vs. zrodená z Ducha

Keď hľadáme lásku podľa Boha, stáť tvárou v tvár človeku, pozrieme sa na vzťah Panny Márie a Jozefa. Mária je vždy Panna a Jozef je jej prečistý ženích⁹. Taká láska nás naplňa pokojom, nehou, starostlivosťou, blaženosťou a dôverou, no predovšetkým nás tak nesmierne otvára pôsobeniu Boha, že skrze tento vzťah sa dáva svetu Ježiš. Láska podľa Narcisa je taká, ktorá nás robí „**wearied, tormented, darkened, defiled and weakened**“ (Výstup, s.67), a teda v konečnom dôsledku nás robí opustenými. Opustenosť nemusíme zažívať okamžite; môžu byť i chvíle plné pochopenia, aj spoločných radostných zážitkov (často podľa tela). Ale to netrvá večne; kdežto pravdivá Láska je večná.

⁹ Iba mimochodom, rozmýšľala som, prečo sa hovorí o Jozefovi ako o ženíchovi Panny Márie vo svätej omši a nie ako o manželovi. Snáď to nebude nedostatočne opísané, že by to viedlo k nedorozumeniu. Panna Mária vždy bola a ostala pannou, a preto sa Jozef jej ženích, pretože ich láska bola snúbenecká, ich zjednotenie nebolo zjednotením sa v tele, ale v Duchu, keďže Panna Mária je aj Nevesta Ducha Svätého. Aj v duchovnom živote, autori ako sv. Ján z Kríža a sv. Tereza Avilská, rozlišujú na duchovnej ceste duše k zjednoteniu sa s Bohom rôzne stupne, a sama Tereza hovorí, o 6. a 7. komnatách Vnútorého hradu (IC, s.120), že „there is the same distinction between spiritual espousals and spiritual marriage as between people who are only betrothed and others who are united for ever in holy matrimony. I have told you that though I make this comparison because there is none more suitable, yet this betrothal is no more related to our corporal condition than if the soul were a disembodied spirit. This is even more true of the spiritual marriage, for this secret union takes place in the innermost centre of the soul where God Himself must dwell.“ Manželstvo Panny Márie a Jozefa je plnohodnotné manželstvo. Panna Mária, neustále prebývajúc v duchovnom manželstve s Bohom, sa dáva Jozefovi v tele (spolužívajú v láske a starostlivosti jeden o druhého), ale nie telom sa spájajú v jedno telo, lebo ich telá sú tak preniknuté jednotou s Bohom. Dá sa totiž predpokladať, že aj sv. Jozef, jeho duša tak isto dosiahla toto duchovné manželstvo s Bohom, aj keď nie tak ako Panna Mária, ktorá je Nepoškvrneným Počatím. Skrátka, preto je nazývaný ženíchom, aby sa vyjadrila tá skutočnosť, že panensko Panny Márie ostalo neporušené. Ich láska, čo do telesného rozmeru, ostala akoby láskou snúbeneckou, a pritom bolo ich manželstvo naplnené, pretože bolo manželskou jednotou Ducha Svätého. Žili lásku v tele, ale nežili lásku podľa tela (Rim8,5 a 2Kor10,3 a Gal5,16). Takáto miera plnosti Ducha bola pripravená pre nich, pretože sa stali rodičmi Vteleného Božieho Slova, Pána Ježiša. Áno obaja, aj keď je Ježiš Boží Syn a nie z tela Jozefa, ale keď Ho Jozef prijal, Ježiš sa stal jeho právoplatným synom, aj keď adoptívnym, tak, ako nás prijal Boh za svojich a sme Jeho právoplatne pre zásluhy Pána Ježiša, vďaka ktorým je Nová zmluva Boha s človekom. Samozrejme, Matke Cirkvi všetko podlieha k rozhodnutiu.

Človek žijúci zdaním lásky, alebo láskou zrodenu z tela, je vždy **hladujúci**, pretože všetky jej prejavy, vyjadrenia, jej pôsobenie, všetko, čím by sa mala nasýtiť, jej len zvyšuje apetít namiesto toho, aby uspokojilo jej hlad. Jeho túžby spôsobujú, že je vždy nespokojný a neuspokojený a chce viac. Plnosť lásky, po ktorej túži, ktorá je prísľubom pravej lásky zrodenej z Ducha, sa zdá byť dosiahnuteľná túžbou zrodenu z tela, avšak, táto plnosť, ktorá je nestvorená a ktorú spôsobuje Duch Boží, nemôže vojsť do duše, ak najprv nebude odstránený ten „stvorený hlad“, ktorý patrí k túžbe duše (porovnaj Výstup, s.68). Čiže túžba pochádzajúca z telesnej žiadostivosti, tvorí hlad po nejakom človeku, alebo hlad všeobecne ku všetkým toho pohlavia, tou príťažlivosťou, ktorá sa nedá uspokojiť (v extrémnej podobe ide o tzv. promiskuitu, či nymfomániu – ako to opisuje vlastnými slovami jedna nemenovaná žena (2010): „Masturbuji i několikrát denně, ale platí u mě, že s „jídlem roste chuť, chci víc a víc...“). Človek si môže povedať, že nymfománia je porucha sexuálneho pudu, a túžby sú prirodzené. Sú v skutku natoľko prirodzené, že či porucha či nie, je prirodzený zákon, že s jedlom rastie chuť. Preto, keď nedokážeš v sebe uhasiť ani malú iskierku, —že veď je to len malá iskierka, lenže aký veľký oheň vie zapáliť —ako potom uhasíš obrovský požiar?! (porovnaj Výstup) A oheň sa má tendenciu rozhorievať veľmi rýchlo. Veľký požiar už možno prirovnať k závislosti. Veľmi silná túžba sa volá craving. Existujú rôzne závislosti, a hovorí sa dokonca aj o citovej závislosti. „Mozog nemá pokoja“, dokým nedostane, čo chce.

Sv. Ján z križa vo svojom Výstupe píše všeobecne o túžbach, a tu je to len aplikované na zdanie ľudskej lásky, tej zrodenej z tela. A keď píše, že túžba „*weary and fatigue the soul*“, „when he has satisfied his desire, he will be the more oppressed and straitened; the heat of desire hath increased in his soul and thus every sorrow will fall upon him.“ (Výstup, s.68-69) Totižto „the indulgence of the desire (or in it) causes greater dryness... and emptiness; and... the lover is wearied and fatigued upon the day of his hopes, when his attempt has proved to be vain... Desire is like the fire, which increases as wood is thrown upon it... but desire, though it increases when fuel is added to it, decreases not correspondingly when the fuel is consumed; on the contrary, instead of going down, as does the fire when its fuel is consumed, it grows weak through weariness, for its hunger is increased and its food diminished.“ (Výstup, s.69)

Tak sa nájdú páry, ktoré, akoby po 7 rokoch spoločného života zistili, že sa láska nejako minula, nejako vychladla. Spočiatku bola celá zapálená, a nemohli sa od seba odtrhnúť. A keď sa milovali, chceli zase a viac, nevedeli nájsť naplnenie, ale nachádzali väčšiu túžbu, čo im dávalo falošný pocit, aká veľká je ich láska. A časom to nejako už nebolo tak, ako na začiatku. Veď to by sa dalo aj čakať. Časom to opadne a prídu starosti. A prídu iní ľudia, ktorých stretávame a aj s nimi je dobre... Ó, ale tak to nie je o láske zrodenej z Ducha Božieho, ktorý je ako Oheň, čo horí, ale človeka nespája, podobne ako ho videl Mojžiš na vrchu Horeb (Ex3,2). Vieme to z Piesne Piesní (8,6-7), kde duša milujúca láskou zrodenu z Ducha hovorí: „*Lebo láska je mocná ako smrť a vášň lásky tvrdá ako podsvetie. Jej pál'a - to ohňa plápolý, jej plamene, to Jahveho je žiar. Ani veľké vody lásku neuhasia, ani rieky ju neodplavia. A keby človek za lásku chcel dať všetky bohatstvá svojho domu, len by sa opovrhlo ním.*“ Láska je mocná ako smrť! Lebo, keď je človek umŕtvený, odpútaný, a miluje Boha celým srdcom, takú lásku nemožno skončiť, lebo žije večným životom (pozri Prílohu). Oheň sa uhasí vodou, ale tu vidíme, až ani tie najväčšie vody ju nemôžu uhasiť. Po takej láske to človek túži. V toto verí, keď si berie tú osobu. A ono to tak, k rozčarovaniu, nebýva. Ale problém nie je v láske, problém je v nie-láske, resp. že láska bola zrodená skôr z tela.

Mojžišovi sa zjavil teda Ohnivý plameň Božej prítomnosti na trňovom kríku (Ex3,2). Tento trňový krík tu môže znázorňovať nedokonalého človeka, človeka s trňmi, čo aj pozraňuje, nechtiac. A vidíme, že nič z toho Bohu neprekáža tomu, aby v ňom horel Jeho láskou až tak, že sa cez neho dáva až iným. Avšak láska zrodená z tela je pre človeka skôr akoby si on ľahol na trne v plameni, zväzuje človeka, a tak ho robí neschopným milovať; nie je voľný sa dávať, je odkázaný len na prijímanie. Preto sa v ňom tým viac vzráha žiadostivosť, lebo potrebuje prijímať. Ale láska zrodená z Ducha človeka práveže oslobodzuje pre milovanie ľudí. Sv. Ján z križa píše (Výstup, s. 70): „Even as one that lies naked upon thorns and briars is tormented and afflicted, even so is the soul tormented and afflicted when it rests upon its desires... They were enkindled against me, like

fire among thorns; for in the **desires, which are the thorns, increases the fire of anguish and torment**... The more intense is the desire, the greater is the torment which it causes the soul. So that the torment increases with the desire... They afflict and torment the soul, binding it to the mill of concupiscence; and the bonds with which the soul is bound are its own desires.“ Preto hovorí (Výstup, s.71): „the creatures torment, but the Spirit of God refreshes“. O týchto trňoch a ostňoch hovorí vo svojom opise už spomínaná žena trpiaca nymfomániou (2010): „Jsem extrémně vzrušivá, vzrušení mi působí až sžíravou bolest v podbříšku...“

A tak nám môže byť buď uhasený smäd po láske živou vodou, alebo *naša* láska môže byť vodou uhasená, či riekou odplavená. Pán nás pozýva k tomu lepšiemu: „*Pod'te ku mne všetci, ktorí sa namáhate a ste preťažení, a ja vás posilním.*“ (Mt11,28) On nám dá Vodu Ducha Svätého, ktorý je Ohňom lásky, a kto bude z Neho piť, nikdy nebude smädný (Jn4,14) – nie, nikdy nebude smädný po láske, lebo z jeho vnútra potečú prúdy živej vody (Jn7,38)! „*Ak je niekto smädný a verí vo mňa, nech príde ku mne a nech pije.*“ (Jn7,37) A tí, čo v neho uveria dostanú Ducha Svätého (Jn7,39), ktorý sa v nich stane prameňom vody prúdiacej do večného života (Jn4,14).

Samaritánka, s ktorou sa o tejto vode rozprával sa najprv čudovala, veď nemá ani vedro a studňa je hlboká (Jn4,11) – aj my sa tak môžeme čudovať, aká je táto láska zrodená z Ducha, ako je možná, ako je iná, než tá, ktorá je nám tak po ruke, tak samozrejmalá a prirodzená?! Ako môže byť z vnútra vytekajúca von, a nie tou láskou, ktorú prežívame skrze zmysly najprv – teda akoby zvonka dnu, cez sedem brán Jeruzalema? A čo jej hovorí Ježiš, keď si ona pýta takúto vodu, aby už viac nebola smädná a nemusela chodiť čerpať k nejakej studni uprostred horúčavy dňa?! - „Chod', zavolaj svojho muža a príď sem!“ (Jn4,16) Presne na to narážal – na lásku! Na lásku, keď chodíme s vedrom čerpať ku studni, aby sme sa napili, taká je tá zrodená z tela, z ktorej bude človek vždy smädný („*Ježiš jej vravel: „Správne si povedala: „Nemám muža“, lebo si mala päť mužov a ten, ktorého máš teraz, nie je tvoj muž. To si povedala pravdu.*“, Jn4,17-18), a tú dáva do protikladu k láske, k Duchu, ktorá sama je prameňom v človeku, nemusí nikam chodiť, aby sa napil, nikdy nežízni. A preto, že je prameňom, dáva sa napiť všetkým, čo sú smädní po láske (to jest v čistote, v Božej Prítomnosti, nie o tom, že má sex s každým kto príde - aby si to niekto nevyložil nejakou bludne).

A to nás privádza k tretiemu zlu, ktoré spôsobuje láska zrodená z tela človeku – a to je, že zatemňuje pochopenie, rozum. Tak sa spieva aj v piesňach, tak starší varujú mladších, preto sa mladší smejú starším... Túžby „*darken the understanding*“, a kde je zaslepenosť, „the soul is benumbed also in the will, and the memory becomes dull and disordered in its due operation. For, as these faculties in their operations depend upon the understanding, it is clear that, when the understanding is impeded, they will become disordered and troubled.“ (Výstup, s.71) Dôležité (Výstup, s.72): „The understanding has no more capacity for receiving enlightenment from the wisdom of God than has the air, when it is dark, for receiving enlightenment from the sun; neither has the will any power to embrace God within itself in pure love, even as the mirror that is clouded with vapour has no power to reflect clearly within itself any visage, and even less power has the memory which is clouded by the darkness of desire to take clearly upon itself the form of the image of God, just as the muddled water cannot show forth clearly the visage of one that looks at himself therein... Desire blinds and darkens the soul; for desire, as such, is blind, since of itself it has no understanding in itself... And hence it comes to pass that, whensoever the soul is guided by its desire, it becomes blind.“

Podobne ako Šalamún, hoc známy pre svoju múdrosť, predsa: „no more was needed to bring him to this than the affection which he had for women and his neglect to deny the desires and delights of his heart... And this man was capable of being so completely led away by his desires that, although it is true that at the beginning he was cautious, nevertheless, because he denied them not, they gradually blinded and darkened his understanding, so that in the end they succeeded in quenching that great light of wisdom which God had given him, and therefore in his old age he foresook God.“ (Výstup, s.73) Ponaučením môže byť, že „a man must not rely upon a clear understanding, or upon

gifts that he has received from God, and think that he may indulge his affection or desire, and will not be blinded and darkened, and fall gradually into a worse estate..." (Výstup, s.73) „The soul no more achieves progress on the road to perfection and to the knowledge of God of itself, however many efforts it may make." (Výstup, s.72)

Homosexualita nie je z Boha – toto slovo je spoľahlivé a platné takmer ako by bolo písané v Božom Slove Písma explicitne, lebo je presne zahrnuté v Jeho Slovách: „A stvoril Boh človeka na svoj obraz, na Boží obraz ho stvoril, muža a ženu ich stvoril.“ (Gn1,27) Slovo hovorí o homosexualite a o pohlavnom styku dvoch rovnakých pohlaví jednoznačne. Homosexualita teda nie je z Boha, a teda nikdy nebude cestou vedúcou k láske a k šťastiu. A hlavne k životu. Príkladom toho, ako zatemňuje túžba uvažovanie vidno aj na tom, ako Giacomo interpretoval Slovo Božie – nesprávne, bolo mu zahalené. Niet sa čomu diviť. Sv. Ján z kríža (Výstup, s.73) hovorí: „At every step we hold evil to be good, and good, evil, and this arises from our own nature. What, then, will come to pass if to our natural darkness is added the hindrance of desire?“

Pán **Ježiš učí prijímať hriešnika a nenávidieť hriech** a v tomto sme veľmi slabí, pokiaľ je naše uvažovanie zastreté a zatemnené, ako robia túžby. Lebo pod ozajstnou inklúziou (túžbou po inklúzii) si mnohí predstavujú odsúhlasenie homosexuality ako normálnej - a to je nesmierna chyba, a v prípade veriaceho človeka, hriech – lebo je to proti vôli Božej, proti Jeho Slovu, ktoré v týchto veciach hovorí jasne. Božie Slovo je pravdivé a spravodlivé, nevychádza z módy, ani ho nepoprú nové vedecké poznatky. Ono stálo na počiatku u Boha, a Ono je Boh (Jn1). A iba tmy ho nedokážu prijať (Jn1). Ako píše sv. Ján z Kríža (Výstup, s.74): „He that is blinded by desire has this property, that, when he is set in the midst of truth and of that which is good for him, he can no more see them than if he were in darkness." Sme snád tmou? Iba ak nám je zahalené svetlo poznania túžbami a žiadostivosťou. Napríklad aj takou túžbou, vyhovieť každému. Pokiaľ nie je našou túžbou Boh a Jemu sa páčiť, potom ťažko oddelíme hriech od hriešnika, aby sme hriech nenávideli a hriešnika milovali. Kto sa Jemu chce páčiť, toho Boh privádza k tomu, ako milovať hriešnika a nenávidieť hriech – ten človek aspoň ostáva v pravde, kým sa ho Boh nerozhodne osvietiť v tých veciach, s ktorými sa stretáva. Osoba je normálna, homosexualita nie je normálna.

„The fourth evil which the desires cause in the soul is that they **stain and defile it**... even as such a liquid would be defiled if it were mingled with mud,... And in the same way that traces of soot would defile a face that is very lovely and perfect, even in this way do disordered desires befoul and defile the soul that has them, the which soul is in itself a most lovely and perfect image of God." (Výstup, s.74) V predošlých kapitolách sa hovorilo o zrkadle a o potrebe čistoty, aby sme mohli vidieť Boha, na ktorého obraz sme stvorení. A ak sme Jeho obrazom, potom je to On – taký, aký je, ktorého potrebujeme hľadať, aby sme poznali seba, kým sme. Nie obraz určuje podobizeň originálu, iba ho odráža. Ale ak „each desire, in accordance with its quality and degree, be it greater or smaller, leaves in the soul its mark and deposit of impurity and vileness, and how one single disorder of the reason can be the source of innumerable different impurities, some greater, some less, each one after its kind“ (Výstup, s.75), potom nám nie je dostupný Boží vzor, ktorý máme v sebe – veď myseľ je spojená so samou Pravdou, ktorá nás stvorila. Nevraciame sa k sebe ako k Božiemu obrazu – ako písal sv. Bonaventúra (2009). Tak nenájdeme život.

Takže duša, myseľ, nemá silu snažiť sa o čnosť a vytrvať v čnostiach, pretože túžby dušu zraňujú takým spôsobom, že ju robia „**lukewarm and weak**“ (Výstup, s.76). „For as the strength of the desire, when it is set upon various aims, is less than if it were set wholly on one thing alone, and as, the more are the aims whereon it is set, the less of it there is for each of them“ (Výstup, s.76). „If the desire of the will be dispersed among other things than virtue, it must be weaker as regards virtue.“ (Výstup, s.76) „How weary and slothful with respect to the things of God. For there is no evil humour that makes it as wearisome and difficult for a sick man to walk, or gives him a distaste for eating comparable to the weariness and distaste for following virtue which is given to a soul by desire for creatures. And thus the reason why many souls have no diligence and eagerness to gain virtue is, as a rule, that they have desires and affections which are not pure and are not fixed upon

God... The desires bring no good to the soul but rather take from it that which it has" (Výstup, s.77)
A preto sa naplnia to, čo hovoril Pán Ježiš: „*Dávajte teda pozor, ako počívate, lebo kto má, tomu sa pridá, a kto nemá, tomu sa vezme aj to, o čom si myslí, že má.*“ (Lk8,18)

9. Povolání po mene uprostred noci

Čo môže byť riešením na naše túžby, ktoré sú tak prirodzené? Ako a či vôbec je človeku možné rozlíšiť lásku zrodenú z Ducha od lásky pochádzajúcej z túžby tela, ktorá ho akurát tak vyčerpá, a zakryje mu úsudok? A vôbec, máme to vedieť, alebo máme veriť? To je totiž to, kde nastupuje naša viera (2Kor). Viera zaodievá našu schopnosť chápania. Preto je duchovná cesta **cestou temnej noci** podľa sv. Jána z kríža. Spomeňme si na povolanie Samuela. Samuel spával vo Svätyni (1Sam3,3) – a hoci tak skutočne reálne bolo, je to pre nás i obraz nesúci symbolický význam o duchovnej ceste človeka. V tom čase bolo Božie Slovo vzácne a videnie nebolo časté (1Sam3,1), a čo sa stalo? V noci, to v noci volal Pán Samuela menom. V noci bol povolaný. Samuel tým, že Slovo ešte nepoznal, utekal za Héliom mysliac si, že to on ho volá, ale Héli pochopil, ako učiteľ, že to ho volá Pán. Temná noc, o ktorej hovorí sv. Ján z kríža je tou cestou, prostriedkom, k „uspaniu“ našich zmyslov, aby mohlo byť možné počuť, ako nás povoláva Pán. Ako dôležité je napredovať, vydať sa do Svätyne. Ale Pán je Cesta a to je pre nás radostná zvesť, lebo hoci by sme boli veľmi ďaleko no na Ceste, Boh je nám tak blízko, ako by sme s Ním prebývali vo Svätyni. Ak len sme Cestou, sme s Pánom Ježišom. Každý totiž má svoje jedinečné povolanie, a mieru viery akú dostal (Rim12,3) a mieru dokonalosti, ku ktorej je povolaný. A jedno je isté – nikomu to jeho povolanie nebude málo; každý môže byť blažený.

Tomuto je dôkazom i to, ako Nehemiáš a spoločníci opravovali Božie mesto, jeho múry – obozretne – (Neh4,11-12): „*Aj tí, ktorí stavali múr, aj tí, ktorí nosili a nakladali bremená, každý jednou rukou pracoval a druhou držal zbraň. Každý z tých, čo boli zamestnaní na stavbe, mal pripásaný meč na bedrách a takto staval.*“ A hoci neboli cestou do Svätyne, do Chrámu, boli podľa Božej vôle a z Božej vôle tam, kde bolo treba pre ich bezpečnosť, pre ich život. A Boh im pomáhal – zmaril plány nepriateľov a nepravíkov (Neh4,9: „*Boh zmaril ich zámer.*“) a On sám za nich bol pripravený bojovať, ak by bolo treba (Neh4,15: „*Náš Boh bude za nás bojovať.*“). Tou cestou našou teda nie sú len životné rozhodnutia a okolnosti života, to je Kristus a spoločenstvo s Ním v Jeho skutkoch pre nás. A ten meč je Božie Slovo. Slovo je nadovšetko – zatiaľ čo na hradbách je mečom, na oltári obetou, vo Svätyni je v arche Mannou – je to vždy Božia Sláva naplňajúca Jeruzalem a Chrám.

Veľmi často je súčasťou cesty očisťovanie. Héli vedel, že jeho synovia páchajú hriech, ale nekarhal ich (1Sam3,13), a preto sa už nedala ich vina odstrániť len obetami a darmi, ale Pán sa rozhodol jeho dom trestať. Keď Héli počul všetko, čo Pán povedal Samuelovi, nebránil sa, nebúril sa, ale prijal to tak, že je mi vzorom: „*Je Pán. Nech urobí, čo uzná za dobré!*“ (1Sam3,18). Aj Ján z kríža hovorí: „For the desires that are living in the soul, so that it cannot understand Him (before it can understand God), will be swallowed up by God by means of chastisement and correction, either in this life or in the next, and this will come to pass through purgation. And He says that He will swallow them up in wrath, because that which is suffered in the mortification of the desires is punishment for the ruin which they have wrought in the soul.“ (Výstup, s.73) To nám nie je povedané, aby sme sa museli báť, ale, aby sme sa radovali, keď prežívame ťažkosti; lebo **koho Boh miluje toho trestá a šľahá na jeho nápravu** (Hebr12,5-6), **nenechá ho napospas jeho vlastnému zlu**, ale zachráni ho, spôsobí, že bude kráčať cestou lásky a pravdy do života. Bohu vďaka!

10. Uzdravenie „in the order of nature“

Musí v nás byť uzdravené všetko po hriechu. Boh spôsobí, že budeme kráčať cestou lásky a Jeho bežný spôsob práce s nami je v súlade s našou prirodzenosťou: „God moves all things according to their nature“ (Výstup, s.133). V uzdravení duše po hriechu v súlade s našou prirodzenosťou je pre nás zároveň znázornená cesta, ktorá nám môže pomôcť spolupracovať s Božou milosťou. Najprv

napíšem, čo píše v tejto veci sv. Ján z kríža (Výstup, s.133-134), pretože v skutočnosti je jeho text sám o sebe veľmi bohatý, je sprievodcom, a privádza k meditácii a k sebareflexii, a ja to môžem len pokaziť. Nech mi Boh pomáha, aby som nebola nikomu na pád, ale na povznesenie srdca a ducha¹⁰. A teraz už sv. Ján z kríža v jeho Výstupe na horu Karmel (s.133-134):

“If God is to move the soul and to raise it up from the extreme depth of its lowliness to the extreme height of His loftiness, in Divine union with Him, He must do it with order and sweetness and according to the nature of the soul itself. Then, since the order whereby the soul acquires knowledge is through forms and images of created things, and the natural way wherein it acquires this knowledge and wisdom is through the senses, it follows that, if God is to raise up the soul to supreme knowledge, and to do so with sweetness, He must begin to work from the lowest and extreme end of the senses of the soul, in order that He may gradually lead it, according to its own nature, to the other extreme of His spiritual wisdom, which belongs not to sense. Wherefore He first leads it onward by instructing it through forms, images and ways of sense, according to its own method of understanding, now naturally, now supernaturally, and by means of reasoning, to this supreme Spirit of God.

It is for this reason that God gives the soul visions and forms, images and other kinds of sensible and intelligible knowledge of a spiritual nature; not that God would not give it spiritual wisdom immediately, and all at once, if the two extremes — which are human and Divine, sense and spirit — could in the ordinary way concur and unite in one single act, without the previous intervention of many other preparatory acts which concur among themselves **in order and sweetness**, and are **a basis and a preparation one for another**, like natural agents; so that the first acts serve the second, the second the third, and so onward, in exactly the same way. And thus God brings man to perfection according to the way of man's own nature, **working from what is lowest and most exterior up to what is most interior and highest**.

First, then, He perfects his bodily senses, impelling him to make use of good things which are natural, perfect and exterior, such as hearing sermons and masses, looking on holy things, mortifying the palate at meals and chastening the sense of touch by penance and holy rigour. And, when these senses are in some degree prepared, He is wont to perfect them still further, by bestowing on them certain supernatural favours and gifts, in order to confirm them the more completely in that which is good, offering them certain supernatural communications, such as visions of saints or holy things, in corporeal shape, the sweetest perfumes, locutions, and exceeding great delights of touch, wherewith sense is greatly continued in virtue and is withdrawn from a desire for evil things. And besides this He continues at the same time to perfect the interior bodily senses, whereof we are here treating, such as imagination and fancy“ (ja iba doplním tie dva, ktoré som nazvala zmysel pre spravodlivosť a zmysel pre rozlišovanie dobra a zla), „**and to habituate them to that which is good**, by means of considerations, meditations, and reflections of a sacred kind, in all of which **He is instructing the spirit**. And, when these are prepared by this natural exercise, God is wont to enlighten and **spiritualize them** still more by means of certain supernatural visions, which are those that we are here calling imaginary; wherein, as we have said, the spirit, at the same time, profits greatly, for both kinds of vision **help to take away its grossness and gradually to reform it**.

And after this manner God continues to lead the soul step by step till it reaches that which is the most interior of all; not that it is always necessary for Him to observe this order, and to cause the soul to advance exactly in this way, from the first step to the last; sometimes He allows the soul to attain one stage and not another, or leads it from the more interior to the less, or effects two stages of progress together. This happens when God sees it to be meet for the soul, or when He desires to grant it His favours in this way; nevertheless **His ordinary method** is as has been said.“

¹⁰ Nedávno boli letecké dni, a prišlo mi taký konkrétny obraz zviditeľňujúci, čo znamená, keď sa v otázkach viery a duchovnej cesty povie, že „som niekomu na pád“ – to je keď lietadlá kvôli mne padnú, alebo sa pozrážajú, namiesto toho, aby pekne leteli, ako je v ich potenciáli. Tak podobne je aj v duchovnej oblasti; byť niekomu na pád je prsto strašná vec.

Modlitba¹¹ je vstupnou bránou do duše, písala sv. Tereza (IC, s.19), konkrétne modlitba k Pánovi Ježišovi, a rozhovor s Ním, lebo to On sa bude postupne komunikovať duši, a je to On s kým sa duša môže zjednotiť. Teda nie nejaké hocijaké božstvo, nejaký všeobecný alah, ale Pán Ježiš. Ani duša nejde do nejakých „duchovných“ zážitkov sama pre seba a svoje zážitky aby bola nejakým Absolútnom. To Pán Ježiš, Vtelené Božie Slovo, jediný môže obnoviť naše zmysly – vonkajšie aj vnútorné, pretože preto, že sa vtelil, v tele zomrel a vstal z mŕtvych, môže to, čo je v nás mŕtve obnoviť. On je oživujúci Duch. Je to skrze Jeho premilosrdné vtelenie, ako nás spasil (2Jn7). Preto i Eucharistický Kristus, to je úplný základ pre našu premenu, pre našu komunikáciu s Ním; najprv sa stretávajú dve telá – vonkajšie a telesné – moje a Jeho Najsvätejšie prepoďstatnené Telo, aby som sa mohla s Ním, ak len verím, nechať viesť k tomu, čo je vnútorné a netelesné, a stať sa jeden Duch. Ak sa niekomu zdá Jeho moc - Kristovho Eucharistického Tela, že v ňom nie je účinná, nie je to pre nedostatok moci Eucharistického Krista, ale pre nedostatok viery. On má pre každého to, čo potrebuje a po čom túži (Múd16,20-21: „...poskytoval akýkoľvek pôžitok a splňal akúkoľvek chuť. Lebo (tento) tvoj dar prejavoval tvoju nežnú lásku k tvojim deťom. Prispôsoboval sa chuti toho, čo ho požíval, premenil sa na to, čo kto chcel.“), ako mal už jeho predobraz, manna, a Izraeliti šomrali a nenáchadzali to. Tým, že Ho v hostii nevidíme, pomáha našej viere (2Kor5,7).

Najprv teda človek prestane pozeráť a počúvať, čo je nemravné, necudné, čo je zlé, začne lepšie rozlišovať dobré a zlé, prejaví sa to i v obliekaní¹² aj vo vyhľadávaní zábavy, a to všetko skrze modlitbu. Spomienka na sv. Jána Krstiteľa a jeho smrť, ako mu bola zoťatá hlava je užitočnou meditáciou – „jeden tanec ho stál hlavu“, hovorieval sv. Ján Mária Vianney, a mne k tomu napadá zjavenie, ktoré mala sv. Faustína (b.445): „Keď som prišla na adoráciu.... videla som Pána Ježiša priviazaného k stĺpu a obnaženého. Hneď sa začalo bičovanie... Pán riekol: „Trpím ešte väčšiu bolesť než tá, ktorú vidíš.“ Ježiš mi dal poznať, za aké hriechy sa podrobil bičovaniu, za hriechy nečistoty... „Pozri, takto vyzerá ľudstvo v dnešnej dobe.“ V tej chvíli som uvidela strašné veci: kati odstúpili od Pána Ježiša a k bičovaniu pristúpili iní ľudia. Schytili biče a nemilosrdne šľahali Pána. Boli to kňazi, rehoľníci a rehoľnice, najvyšší hodnostári Cirkvi, čo ma veľmi prekvapilo, a boli medzi nimi aj svetskí ľudia rôzneho veku a stavu. Všetci si vybíjali zlosť na nevinnom Ježišovi...”

Pán privádza človeka stále viac k vnútornému a netelesnému. Napríklad sv. František rád tancoval. Ale, aby to nebolo zneužitie na obhajovanie svetských zvykov chodenia do krčmy a pod., treba povedať, že to, čo prežíval sv. František nebolo telesné a vonkajšie, ale bol to druh modlitby, ktorý až pretekal na zmysly. A tento druh modlitby prajem každému, a zvlášť je ozdobou mladých liet.

¹¹ Iba skrze modlitbu možno vstúpiť do tohto vnútorného hradu, alebo Jeruzalema: „the door by which we must enter this castle is prayer“ (IC, s.19 a 30). Avšak, je dobré pripomenúť aj to, že sv. Tereza (IC, s.19) nenazýva modlitbou to, „if a person neither considers to Whom he is addressing himself, what he asks, nor what he is who ventures to speak to God, although his lips may utter many words, I do not call it prayer“. A to je naozaj dôležité. Stretla som sa s mnohými, ktorí na ich ceste nazývali modlitbou myšlienkový prúd, keď prežívali vďačnosť, a teda pre nich Boh bol v tej chvíli vďačnosť (ale to bolo iba akoby zbožnenie emócie, čo je v podstate modlárstvo). Alebo sa modlia k Bohu, akoby k nejakej sile, vo vesmíre, či energii. Tu mi príde prirovnanie ako veľmi je toto v skutočnosti nebezpečné. Podobá sa to človeku, ktorý na facebook dal svoje informácie o účte. Netrvalo dlho a jeho účet bol vykradnutý. Prirovnanie k účtu je vhodné preto, lebo myseľ je plná myšlienok, ako truhlica pokladu – lebo to, na čo myslíme, čím sa zaoberáme, to je náš „poklad“, lebo tam je naše srdce (Mt6,21), lebo tam sa zdržuje a tým sa plní. Tak, ako je nedobré nevedieť, kto má k informáciám o účte prístup, keď to len tak zavesím na net, ani v modlitbe nie je dobré, keď neviem ani komu adresujem modlitbu, alebo ju ani nikomu neadresujem len nejakej sile – len aby to nebola „zlá sila“, zlodej, ktorý kradne, veď my naozaj málo vieme o svete neviditeľnom. Iba Boh je dobrý. Boh je len Jeden, Trojjediný – Syn nám Ho zjavil, zviditeľnil. Aké sú naše myšlienky, čo máme za poklad?

¹² Niektoré časti na lietadle konštruktéri a mechanici zakrývajú – a nezakrývajú ich preto, že sú hriešne, ale preto, že je dobré, aby boli zakryté – a to pre mnohé dôvody, ktoré spája jedno slovo „bezpečnosť“. Podobne aj časti tela, keď ich zakrývame, tak nie preto, že sú hriešne, ale že je to dobré. Na rehabilitáciu *cudnosti* môže poslúžiť, čo píše Porete (2013, s.181): „Ten, kto má čo tajiť a skrývať, má tiež čo ukázať, kto nemá čo ukázať, nemá ani čo skrývať.“ Správne vnímať a chápať nás učí Pán Ježiš. Bez Neho sme vystavení veľkým omylom. Sv. Tereza píše: „...the souls which have entered the third mansions... they are very desirous not to offend His Majesty even by venial sins, they love penance and spend hours in meditation, they employ their time well, exercise themselves in works of charity to their neighbours, are *well-ordered in their conversation and dress*, and those who own a household govern it well.“ A vie prečo to píše, pretože ona sama: „While yet a child, she sometimes gave way to vanity in dress and wasted her time in reading romances. As a young religious, she was sought after by friends and relatives who took pleasure in her attractive conversation. This proved further loss of time and caused distractions. Owing to acute suffering, she for some years left off the practice of mental prayer, though she faithfully performed all her religious obligations, as far as her weak state of health allowed. This is all. The war of the flesh against the spirit, the insubordination of the lower parts of nature, the fickleness of the will, which so often thwart the most noble aspirations of a soul, were unknown to her.“ (IC, s.11-12)

O tomto druhu modlitby píše sv. Tereza Avilská (IC, s.94-95):

„Our Lord sometimes causes in the soul a certain jubilation and a strange and mysterious kind of prayer... I describe it so that you may know that it is something real. I believe that the faculties of the soul are closely united to God but that He leaves them at liberty to rejoice in their happiness together with the senses, although they do not know what they are enjoying nor how they do so. This may sound nonsense but it really happens. So excessive is its jubilee that the soul will not enjoy it alone but speaks of it to all around so that they may help it to praise God, which is its one desire... Oh, what rejoicings would this person utter and what demonstrations would she make, if possible, so that all might know her happiness! She seems to have found herself again and wishes, like the father of the prodigal son, to invite all her friends to feast with her and to see her soul in its rightful place, because (at least for the time being) she cannot doubt its security. I believe she is right, for the devil could not possibly infuse a joy and peace into the very centre of her being which make her whole delight consist in urging others to praise God. It requires a painful effort to keep silent and to dissemble such impulsive happiness.

St. Francis must have experienced this when, as the robbers met him rushing through the fields crying aloud, he told them in answer to their questions that he was the ‘herald of the great King.’ (v poznámke opisuje, čo sa mu stalo, že ho zbili a hodili do jamy a o to viac bol ešte rozpalený týmto ohňom chvály) So felt other saints who retired into the deserts so that, like St. Francis, they might proclaim the praises of their God. I knew Fray Peter of Alcantara who used to do this. I believe he was a saint on account of the life he led, yet people often took him for a fool when they heard him. (aj k nemu je poznámka s opisom) ...Oh happy folly, sisters! ...if He gave you this grace and it were perceived by others, it would rather turn to your advantage than bring on you contempt as it would do in the world, where men so rarely hear God praised that it is no wonder they take scandal at it....

...May His Majesty often grant us this kind of prayer which is most safe and beneficial; we cannot acquire it for ourselves as it is quite supernatural. Sometimes it lasts for a whole day and the soul is like one inebriated, although not deprived of the senses; nor like a person afflicted with melancholia, in which, though the reason is not entirely lost, the imagination continually dwells on some subject which possesses it and from which it cannot be freed. These are coarse comparisons to make in connection with such a precious gift, yet nothing else occurs to my mind. In this state of prayer a person is rendered by this jubilee so forgetful of self and everything else that she can neither think nor speak of anything but praising God, to which her joy prompts her...”

Očisťovanie našich zmyslov – vonkajších a vnútorných, nás, „in the order of nature“, privedie k očisťovaniu našich vlastností, a pretváranie ich do čností. Hovorím nie len o očisťovaní od 7 hlavných hriechov a ich duchovných príbuzných, teda duchovnej pýchy, duchovnej žiadostivosti (smilstva), duchovného obžerstva, duchovnej lenivosti, duchovného hnevu, duchovného lakomstva a duchovnej závesti. O tom pekne pokračuje sv. Ján z kríža v knihe Temná noc. „Nejde však len o vyhýbanie sa telesným hriechom, ale o citlivosť ducha, ktorý sa uchováva pre vyššie radosti. **Byť čistý znamená vedieť vytvoriť a zachovať samotu duše so svojím Bohom**“ (Kartuzián, 1977, s.56). A tak naša duša zakvitne čnosťami sťa záhrada plná nádherných kvetov ešte nádhornejšej vône, alebo ako vinica bohatá na to najlahodnejšie hrozno. O takú záhradu duše sa treba starať ešte dôkladnejšie než o bežnú, aby tak, ako do záhrady i do duše, nezavítali líšky, keď je práve v rozkve (Pies2,15). Ako? „Uzobraním a odriekaním musíme dbať na ochranu panenstva svojej duše“ (Kartuzián, 1977, s.79).

Všimnime si, že je tu i žiadostivosť. A oblasť žiadostivosti je tá, ktorá súvisí so zdaním lásky (socha zmyselnosti Ez8) a tiež s vôľou. **Človek si volí, to čo v ňom vzbudzuje najvyššie dobro**, hovorí sv. Bonaventúra (2009, s.43). Preto i človek, čo robí zlé, volí si zlé, (alebo nesprávneho partnera v prípade lásky), a myslí si, že si volí to najvyššie dobro, aj keď nie je pravdivým Najvyšším Dobrom, ale zdaním. Daná osoba to však považuje za dobro. Preto vzniká veľa nedorozumení vo

svete: Človek si volí zlé v domnení, že je to dobro, nevolí si úmyselne niečo zlé, a to vedie k relativizácii takmer všetkého, už i lásky a manželstva, dokonca potratov. Koľko len „správnych“ argumentov majú ľudia, čo si zastávajú zabíjanie počatých detí! Tu vidno, ako veľmi je dôležité očistenie i osvetlenie – bez Pána Ježiša, Vtelenej Pravdy, nemáme šancu ani len vedieť, či poznávame správne.

Pán nás privádza, „in the order of nature“, aj od zdania lásky k pravdivej láske. Tým, že nás očisťuje a zduchovňuje, vedie od vonkajšieho k vnútornému, odpútava nás od zmyslovosti a klamov telesnosti, od attachmentových vzorcov, a v Jeho svetle nám dáva rozpoznať a vo vzťahu priateľskom spoznať osobu, ktorej chce zveriť naše srdce skrze povolanie. Môže uzdraviť, to čo je spôsobené poruchou vzťahovej väzby, aj nemusí, nie vždy je potrebné vrátiť stratené, potlačené spomienky na to, aby sme žili slobodne tu a teraz otvorení darom, ktoré Boh dáva. On je štedrý Darca, nikdy nie je hotový s dávaním. Nakoniec, nádej je práve v tom, že sa pamäť zaodeje nádejou, ako hovorí sv. Ján z kríža. Čím menej je zamestnaná naša predstavivosť pracujúca so spomienkami, či hypotézami, tým je väčší priestor pre nádej. A tá oživuje. Akokoľvek bude Pán postupovať v tej ktorej duši, nech mu len dôveruje, že On vie, čo je pre ňu najlepšie a vedie ju k životu a nie hocijakému, ale večnému, v plnosti nebeskej slasti.

10.1. Príbeh Jakea

Dôveru v Božiu dobrotu by potreboval aj Jake. Pozrime sa na jeho príbeh (jhenry5, 2013):

„One time, in a land far away, there lived a boy. His name was Jake, and he desperately needed acceptance. Acceptance from his peers, adults, and even those younger than him. He was so sad, all the time. He had no friends, nobody to confide in. But, one day, he met his „knight in shining armour“ or so you could say. His knight, took him in his arms, swept him away, and took him far from the probing eyes of all those Jake despised. The knight took Jake to his kingdom which was located in a far off land known as The Kingdom of Crownasnia. The catch was, here in the Kingdom of Crownasnia, EVERYONE was homosexual. So Jake fit right in. Jake felt right at home. Jake was happy for the first time in his life. For the first time ever, Jake wasn't deeply depressed. The Kingdom welcomed Jake with open arms, and Jake's knight soon took Jake to meet the king. The King's name was King Richard the HomoHeart! (lol super cheese. Deal with it.) the King was impressed by Jake, and invited him to be a member of the King's inner court. Jake agreed readily, and soon set into the task of organizing the Kingdom for the King.

- 10 years later -

Crownasnia was thriving. Ever since Jake came, was welcomed by the king, and married his knight Sir Lanclot, the Kingdom was better than ever. Until, one dark night, the forces of the evil Hetero Queen marched forth from the frothing brothel they called a Kingdom. They marched day and night and soon arrived at the main gate of Crownasnia. Jake knew they were here for him. So Jake willingly went out, knelt down before the queen, and pledged obedience. The Queen called off her attack, but before she left..... She had to make an example of Jake. She couldn't be seen as weak, or foolish. Whilst Jake was kneeling before her, the queen drew her sword, took a mighty raise of it, and brought it down, hard, onto Jake's neck. Severing his head from his shoulders, the queen took her army and retreated back to her brothel before Crownasnia could avenge him. The Kingdom was shocked. They watched as Jake's headless body tumbled to the ground, blood going everywhere. Sir Lanclot threw himself to the ground and started crying. He cried for days. Those days soon turned to weeks, weeks into months, and finally months into years. Not once did he stop and dry his face. Now the Kingdom of Crownasnia remembers Jake only as a legend. But, to this day, some of the people swear that they can still hear Lanclot's endless crying, when the clock strikes midnight, and his unearthly howl of anguish fills the skies.

The End (of my random story inside a story)“

Jake, na tej istej internetovej stránke, spomína iba matku a spomína ju s nenávisťou, otca vôbec nespomína. Zato spomína učiteľov, do ktorých je zamilovaný a dúfa v romantický vzťah s nimi. Analýza príbehu po psychologickkej stránke by bola bohatá, ale nechám priestor pre skúsených. Jedným takým expertom v oblasti snov je Amy Champion (2015), ktorá píše o snoch, v ktorých je telo bez hlavy alebo odťatie hlavy, nasledujúce postrehy:

„1. ...this dream is showing you that your head and heart are not in balance. Consider where in your life you feel disjointed from your feelings, where you may be behaving too intellectually and not letting your emotions flow. This often happens when we are afraid of letting ourselves feel for fear of pain or humiliation.... A dream of headless body, bodiless head or of decapitation may be asking you where your emotions and logic are not in balance, and invite you to reunite the areas of your life that seem separate or disjointed.

2. ...to dream of decapitation can symbolise an area in your life where you feel vulnerable, criticised by others, or are being critical of yourself... to dream of chopping off someone's head may be a symbol of an attack on some kind of belief you yourself hold. Which of your current ideas and ways of thinking are being challenged right now?

3. ...maybe your emotions are running out of control and you need to stop and take a moment to think logically about things. Your dreams may be suggesting you pause and consider where your intense feelings may be taking you. Maybe you have been behaving so irrationally that you are “losing your head.”

4. ...Ask yourself why this dream of being headless or decapitated has come up for you now – are there issues of dominance or ambition in your life?“

Fascinujúce, však? Aký je rozdiel, keď niekto rozumie tomu, čo prežívame a vie nám pomôcť rozumieť. Keby toto Jake pochopil, bol by to príklad toho, ako Boh koná „in the order of Jake's nature“. Ženská postava kráľovnej môže byť obrazom jeho matky, ktorá neprijala jeho sexuálnu orientáciu. Vnútnym rozporom sa v ňom rozdvajila cesta rozumu a emócií. Naposledy bol tento Jakeov príspevok upravovaný v decembri 2013, takmer pred desiatimi rokmi. Kto vie, ako sa Jakeovi odvtedy darí.

Tento príbeh ma zaujal i z iného hľadiska, z hľadiska akoby duchovného, vzhľadom na to, že Božie kráľovstvo je kráľovstvom a je v ňom Kráľ a je v ňom láska. Jake spomína vieru v Boha, preto niektoré tie obrazy, ktoré v príbehu používa, mohol prevziať z náboženstva. Boha spomína nasledovne: „I know when Jesus and God put me on this planet, there was never a promise of it being easy, but I wish there was. I really do. I love God with all my heart, I love my friends, and despite all of the hate, and the cruelty that flows forth from my family, I love them more that I love myself. Which, I guess isn't saying much because I hate myself. But still. Keeping God in my heart seems to become harder and harder every day. But I continue. I continue on because I hope to be a beacon to all gay people... I desperately want to believe that it gets better. I desperately want to believe in God. But, just think about it. What kind of cruel God would make us all suffer this way? And if there is a God, and he is this cruel, why would anyone ever want to follow him?“

Možno sa Jake napokon naozaj stane „a beacon“ pre ďalších gayov, ak by sa mu len podarilo rozlúštiť tajomstvo svojho bytia. A jeho sen potom, alebo príbeh, ktorý som sem prepísala, by mohol byť i dobrým znamením. Keď sa naň pozrieme z pohľadu Edenu, raja, a z pohľadu hada našepkávajúcemu Jakeovi ako našepkával Eve a prekrúcal Božie Slovo, potom tá kráľovná, ním vykreslená ako zlá a diabolská (prekrútená), je možno práve dobrá Kráľovná, Panna Mária, ktorá príde Jakea zachrániť z kráľovstva kniežat'a tohto sveta, HomoHearta a sir Lanclota. A diabol bude za jeho zachránenou dušou donekonečna plakať, zúriť, lebo Jake sa stane príkladom a skrze svoj príbeh obrátenia a Božej lásky, ktorá neurobí Jackeovi to, že „swept him away“, ale že mu z očí zotrie každú slzu (Zjv7,17), mnoho ďalších bude z tohto kráľovstva zachránených pre večný život a večnú blaženosť v Božej prítomnosti.

Ved' nie je ten príbeh ako z Mt4,3-11, keď tu Jake píše ako ho kráľ HomoHeart prijal do svojho „inner court“ a odtiaľ Jake všetko organizuje pre neho tak, že kráľovstvo prosperuje viac ako kedykoľvek predtým?! „Inner court“ v HomoHeartovom kráľovstve stojí v protiklade s vnútorným nádvorím vlastnej duše (ako bolo opísané pomocou Božieho chrámu, či vnútorného hradu), kde nechávame Bohu, aby bol On Pánom a našim Bohom. Diabol vzal Pána do Svätého mesta a postavil ho na vrchol chrámu, aby sa hodil dole (Mt4,5), a ukázal mu všetky kráľovstvá sveta a ich slávu a vravel mu: „*Toto všetko ti dám, ak padneš predom mnou a budeš sa mi klaňať*“ (Mt4,8-9). Mária, kráľovná neba a zeme si príde po Jakea a zachráni ho. Nenechá mu ho. Lebo, zdá sa, že Jake má v sebe vôľu po poslušnosti, ako píše v príbehu, podriaďiť sa Kráľovnej – ktorá je Dobrá, je najlepšia. Tá hrôza odťatia hlavy potom môže byť symbolom jeho strachu, tej nejednoty toho, čo prežíva a pravdivej lásky, aká láska naozaj je. Toho rozporu, ktorý uvádza sám Jake, ako všetkých a seba nenávidí a zase ako hovorí inde, že všetkých miluje. Ako hovorí, ako je strašne šťastný a potom, že je strašne depresívny... A teda, nie Kráľovná mu odtne hlavu – ako mu nahovoril HomoHeart, ale Ona príde dať uzdravenie zranenému, zjedenotenie rozdelenému, zaženie temnoty noci a kráľovstiev, ktoré vládnu nad ním, a zoberie ho Domov. Matka vezme Jakea do náručia, a bude si ho kolísať, až dokým nevyroní každú potrebnú slzu, aby mohla jeho duša znova zakvihnúť radosťou.

Ó, nie je Boh krutý k Jakeovi, On nechal svojmu vlastnému Synovi prebodnúť Srdce a Jeho Matke, svojej dcére a neveste, dať prebodnúť dušu pre Jakea. Pre nás všetkých. Akoby mohol ešte niekto o Božej láske k nemu pochybovať? Kartuziáni (1977, s.56) píšú: „Naše povolanie je skutočne panenské a mariánske“ Je Jake smutný a nešťastný? Vyčerpaný od nešťastia až na smrť? Prežíva zaplavenie a zmätok, ako keď sa valí cez človeka prívál vody víriacej pieskom a blatom, a prevažuje ho z miesta na miesto, a človek nemá ani kontrolu ani pôdu pod nohami, ani moc sa brániť... „Naše utrpenie pochádza z veľkej časti zo vzbúry, z nedostatku poddajnosti a odovzdanosti...“ (Kartuzián, 1977, s.77) To nie Boh je krutý, lebo je Jake gay a trpí pri tom vnútorné boje a myslí si, že je to kvôli ľuďom, čo ho neprijímajú; to utrpenie je preto, lebo sa Jake neodovzdal Bohu, ale sa vzbúril svojím telom, aj keď to nie je jeho vinou. Jeho túžby ho „weary, torment, darken, defile and weaken“. Jake odporuje Slovu, neprijíma ho. Nik nepremôže Božie Slovo, preto, kto s Ním zápasí, vzdoruje mu, býva veľmi vyčerpaný. Keď ho prijíme, prijíma aj seba. Boha udržať v srdci sa nedá inak, iba láskou, a vyhnáť sa dá len tak, že Ho človek nahradí (túžbami, svetom, hocičím, čo nie je On – napríklad lžou a klamom).

Kartuziáni (1977, s.20) píšú o Božej prítomnosti v nás, a že na to vôbec nemyslíme: „Vytrhávame si Boha zo srdca, aby sme svoje srdce potom vydali vplyvu diabla.“ Ozaj pre nás platia slová Pána Ježiša samaritánke: „*Keby si poznala Boží dar...*“ (Jn4,10) „Nie je zjavné, že keby toto božské prebývanie, táto Božia prítomnosť v nás hrala v našom živote úlohu, ktorú má hrať, bol by úplne zmenený a pretvorený?“ (Kartuzián, 1977, s.21) „*Ved' všetko, čo sa narodilo z Boha, premáha svet. A tým víťazstvom, ktoré premohlo svet, je naša viera.*“ (1Jn5,4) A keď sa Jake rozhodne uveriť, keď uverí v Pána Ježiša, začne Ho milovať a dúfať v Neho, potom akákoľvek prekážka tela či sveta by sa mu postavila na odpor, aby nemohol milovať, nezmôže proti jeho vôli milovať v Pravde vôbec nič, lebo má mocného Zástancu: „*Ak je Boh za nás, kto je proti nám?*“...Nič „*nás nebude môcť odlúčiť od Božej lásky, ktorá je v Kristovi Ježišovi, našom Pánovi.*“ (Rim8,31 a 39)

A to je ten príslub, v ktorý Jake dúfal, ale nepoznal ho, nevedel o ňom: „*Toto¹³ som vám povedal, aby vo vás bola moja radosť a aby vaša radosť bola úplná*“ (Jn15,11) a „*Váš smútok sa premení na radosť... a vašu radosť vám nik nevezme*“ (Jn16,20 a 22). Sv. Faustína píše vo svojom Denníčku (b.491 a 507): „Keď som vošla do kaplnky, znovu ma obklopila Božia veleba... Videla som, ako veľmi nás nebeský Otec miluje. Ó, aké veľké šťastie naplňa moju dušu z poznania Boha, Božieho života. Túžim sa o to šťastie podeliť so všetkými ľuďmi.... túžim sa stratiť v Tvojej božskej kráse. Prenasleduješ ma, ó, Pane, svojou láskou. Ako lúč slnka prenikáš moje vnútro a premieňaš temnotu mojej duše na svoje svetlo. Cítim dobre, že žijem v Tebe ako jedna malá iskierka, pohltená

¹³ Pod tým „toto som vám povedal“ môže byť napríklad i Slovo o našom zázračnom stvorení ako muža či ženy (Ž139,14).

nepochopiteľnou žiarou, ktorou planieš, ó nepochopiteľná Trojica. Niet väčšej radosti ako milovať Boha. Už tu na zemi môžeme zakusovať šťastie, ktoré je v nebi, cez úzke spojenie s Bohom... Tú milosť môžeme tiež dosiahnuť skrze jednoduchú vernosť duše.“

„Vstúp teda do seba a pozoruj, ako tvoja myseľ vrúcne miluje seba samú; nemohla by sa však milovať, keby seba samu nepoznala; nemohla by sa poznať, keby seba samu nemala v pamäti, lebo rozumom chápeme len to, čo je uložené v našej pamäti.“ (Bonaventúra, 2009, s.35) Inými slovami, nemôžeme sa milovať, kým seba nepoznáme podľa Pravdy, ktorá nás stvorila, a ktorého obrazom sme, Toho, ktorý v nás prebýva. A keď sa nemilujeme, sme v podstate svojimi nepriateľmi. Nevyhnutne musíme smerovať k Nemu, ako k živému obrazu uloženému v našom najhlbšom strede, aby sme sa mohli poznávať a mohli milovať, seba aj iných. Zakúšať lásku. A kým sa nemilujeme podľa Pravdy, zažívame utrpenie. Veď sa vytrhávame z Boha, čo neni možné urobiť, veď On „*naplňa všetko vo všetkom*“ (Ef1,23) a „*všetko je stvorené skrze neho a pre neho*“ (Kol1,16).

Preto zažíva Jake rozorvanosť a potrebu akceptácie – lebo má túžby pochádzajúce z tela, lomcuje ním príťažlivosť podľa attachmentových vzťahov (vplyv oxytocínu a dopamínu a to všetko, čo bolo opísané vo Vývinovom štandarde, čo možno nazvať pamäť tela, ktorá je bez účasti našej vôle – a preto to nie je jeho vina, resp. vôľa – a uvedomenia); a pretože nemal vedomie toho, čo sa mu deje, mnohým veciam nerozumie. Tak ako sa do ducha čo je v človeku odtláča Boží dotyk, tak sa do tela odtlačujú skutky ľudí a vzťahy (spôsob fungovania mysle v spojitosti s mozgom, stavy mysle). Jake nerozumie, čo zažíva, keď žije „na periférii“ svojej osoby. Potrebuje sa prijať - v skutku potrebuje, aby mohol zakúsiť, ako sa miluje a ako je milovaný. Nedokáže sa milovať, lebo samého seba nepozná v pravde, tým, kým je v povolani, ktoré dostal s povolaním k životu, lebo nemá prístup k Tomu, na Koho obraz je stvorený, ktorý v ňom prebýva – pamäť jeho tela a pamäť jeho ducha uchovávajú iné obrazy (k tomu bude viac povedané v nasledujúcich kapitolách).

Ako teda vstúpime do seba, aby sme mohli poznať lásku; ako vstúpime do Jeruzalema, kde prebýva Božia prítomnosť a kde jedine môžeme nájsť odpobede na naše otázky? Odpoveď je: Modlitbou. „Teda aká bude naša modlitba? Celkom jednoduchá, čo najjednoduchšia. Kľakneme si a z celého srdca urobíme úkon viery, nádeje a lásky.“ (Kartuzián, 1977, s.22) „Opakovanie nadprirodzených úkonov uschopňuje rast nadprirodzených návykov. Ak teda chcem ustavične žiť v ovzduší viery, nádeje a lásky, musím sa len usilovať o znásobovanie týchto úkonov.“¹⁴ (Kartuzián, 1977, s.29)

10.2. ‘Nie som OK’

Máriino dieťa sa nemusí Matke báť povedať, že ho niečo bolí, že niečo nemá tak, ako by chcel mať. Aj vtedy Maminka bude učiť svoje dieťa, aby sa prijalo, lebo to, že niečo nemá, tak akoby chcel podľa Slova (a tento rozpor v ňom vyvoláva pocit, že nie je OK), nevadí; veď práve preto prišiel Jej Syn; práve preto dala Syna. Prijat' seba, je prijať sa aj s týmto, či s inými rozpormi. Samozrejme, že rozpory sú, inak by nemusel prísť Boží Syn a vykúpiť nás, zachrániť nás, uzdraviť nás, oslobodiť nás. Toto nás nerobí „nie OK“ v zmysle nehodných lásky. Nechciet' sa uzdraviť, nie je Ok. Lebo

¹⁴ „Práca predstavivosti je čisto ľudská činnosť... A to je prvý dôvod prečo sa ju usilujeme obmedziť.“ (Kartuzián, 1977, s.26) Ignác z Loyoly s predstavivosťou pracoval pri meditácii. Je dobré cvičiť svoj rozum, pamäť a vôľu – preto aj predstavivosť je „trénovaná“, je posväcovaná, keď sa zameriava na Božie veci. Je dobré odpútať sa od stvorených vecí a myslieť na veci Božie – to je veľmi žiaduce. Ale pozor si treba dať, že obsah predstavivosti nám nedá Boha, to nie je Boh, a ani k zjednoteniu s Ním takto nedospejeme. Keďže je to práca našej mysle, podlieha rôznym skresleniam ako z našej strany, z charakteristík našej mysle a jej ľudských obmedzení, a tiež skreslení, ktoré môže diabol podstrčiť. To je ten dôvod, prečo aj sv. Ján z kríža hovorí o detachmente v tejto oblasti na ceste k zjednoteniu sa s Bohom. Prirovnávajú to často k rebríku, podľa Jakubovho sna, že kto chce stúpať vyššie, zanecháva stupienky nižšie. Nezastavuje sa. Dôležité je toto povzbudenie, keď nastane ten správny čas, že Duch povoláva dušu ďalej, teda ani skôr ani neskôr (nie že by už nikdy viac nemohla využívať predstavivosť k meditácii, to nie). Predstavivosťou si mnohí navodzujú rôzne stavy mysle a tie prežívajú v tele, že si myslia, že sú duchovní – spájajú sa s Absolútnom a pod. Predstavivosť, ako činnosť ľudská, nám nesprostredkuje Boha – Boh nie je produktom našej fantázie. Nie je taký, ako si Ho predstavíme ani keď vďaka takým eidetickým predstavám zažívame v tele niečo intenzívne, že to považujeme za duchovné. Preto sa títo duchovní učitelia navzájom múdro dopĺňajú – predstavovanie si Pánovho utrpenia nám môže pomôcť roznieť našu lásku k Pánovi, bázeň i vďačnosť, našu pokoru, a to je dobré. Nemôžem meniť Boha skutočného a Jediného na takého, ktorého predstava mi prinesie psychologickú emocionálnu úľavu a uspokojenie – „taký musí byť ten Boh, veď ma miluje“. Preto pozor si daj človeče, ak chceš kráčať bezpečne.

iba keď sa prijímame, môžeme sa vlastniť a následne sa Bohu s dôverou odovzdať,¹⁵ a tak žiť bezstarostne, akoby v zabudnutí na seba. Ak sa neprijímame, budeme sa potrebovať aspoň vlastniť,—lebo ja som ja aj s mojim telom a jeho povolaním—ale nebude to pravé sebalastnenie, bytie sebou samým, ale budeme predmetom svojej sebalásky, a teda svojej manipulácie a z toho plynúcich rôznych dôsledkov, či už v správaní a či v prežívaní.

Uzdravenie je otázka pokory a pýchy – **pokora uzdravuje**; Pán povedal, že pokorných povyšuje, ale pyšných ponizuje a prepúšťa naprázdno. Je to pokora poznať seba a uznať, že nie som nič, nie len že nie je so mnou niečo Ok - veď mám množstvo hriechov, nedokonalostí, prekážok, ktoré dávam Bohu a ani o tom neviem, ani netuším, ako veľmi som od Neho ďaleko - som prach (Gn3,19), neviem nič urobiť, čo by bol Jeho skutok, neviem nič dobré vedieť sám od seba. Ozaj som nič bez Boha, od ktorého mám všetko. A v tejto pokore, Pán prichádza na pomoc s Jeho liekom lásky. Len na Nehu čakám. Zabúdam na seba – lebo nemusím sa sebou trápiť, a teším sa z Lásky, ako veľmi som milovaný. Jemu nič nie je nemožné.

Čo znamená zabudnúť na seba a prečo je to sladkosť pre dušu? Kartuziáni (1977, s.64) píšú: „Ak nás mátie a dezorientuje mnoho nešťastí, je to preto, lebo nie sme dostatočne zvnútornení: musíme zostúpiť do svojich najtajnejších kútov, trpezlivo sa uzobrať a v samote s Bohom...“ stáť z tváre do tváre. „Život milosti, vnútorný život sa v nás rozvíja vlastne kontemplatívnym spôsobom... duša zabúda na seba, nehybne zastane pred niečím krajším, než je ona sama. Taká je vlastnosť obdivu, moc vnímanej krásy, že nás oslobodzuje od toho, čím sme, a robí nás ľahostajnými k svojmu „ja“... ak odvážnym a prostým súhlasom dovoľíme Bohu, aby v nás konal svoju vôľu a bol v nás tým, čím chce byť.“ (ibid., s.64-65) „Ak sa zameriam na seba, utápam sa v zložitostiach sebalásky a zbytočne trpím; ak sa zameriam na ľudí, tí ma v bludnom kruhu vášní privedú naspäť ku mne... Duša, ktorá sa v neustálom uzobraní pýta len Boha, dostáva jedinečnú odpoveď: ubezpečenie, že je nekonečne milovaná, a pozvanie milovať z celého srdca v prítomnom okamihu... Právo, ktoré si duša vyhradzuje na obhájenie sebalásky až do istého bodu, účinkuje v duši ako jed; naopak, ak všetko riskuje, uľaví sa jej, ak všetko dá, prenáša sa do čistého vzduchu vrcholov... Ešte viac sa vystavujeme lúčom Božej prítomnosti, ktorá nám dovoľí zabudnúť na seba, upokojí nás a urobí priezračnými. Len Božia krása... nás môže oslobodiť od seba samých; len ona nás môže nadchnúť.“ (ibid., s.73)

Čiže je rozdiel sebaláska a láska, ktorou sa duša miluje. Boh je láska a dušu stvoril pre seba, preto aj duch človeka je šťastný, len keď smeruje k Bohu, teda k Láske, a tým miluje aj druhých, aj seba. Sebaláska sa rodí z pýchy a z tela (pamäte tela). Láska, ktorou sa milujeme, sa rodí z Boha, Ducha Božieho, a teda nevyhnutne z pokory. Nie je nič oslobodzujúcejšie ako si priznať (t.z. pokoriť sa), že naozaj nie som nič a veľa vecí so mnou nie je Ok. Taký človek nachádza nekonečnú radosť z toho, ako ho Boh miluje: Boh tak dokonalý vo všetkom Dobre, Láske a Kráse, miluje mňa tak nekonečne nedokonalú v dobre, láske a kráse. Taká duša čerpá sladkosť z prítomnosti Boha a radšej by zomrela, než by jej hrozilo odlúčenie do Pána; tohto odlúčenia sa bojí, lebo sa pozná, aká je, že nedokáže nič urobiť dobré, ba ani nedokáže nerobiť zlé, bez pomoci Jeho milosti, naprosto je odkázaná na Pána. „Všetky vtieravé myšlienky sú zapríčinené istým odporom

¹⁵ Nedá mi, ale „12 krokov AA“ ma tu veľmi inšpiruje (lebo ako fyziologická závislosť je záležitosťou tela, tak i homosexualita má svoje korene v osobnej histórii vpísanej do tela). Úplne prvým krokom je priznanie si svojej bezmocnosti nad alkoholom, druhým je dospieť k viere, že len Sila väčšia ako ich obnoví ich duševné zdravie, a tretím je rozhodnutie sa odovzdať – svoju vôľu a svoj život – do starostlivosti Boha. Ako podobne by taká potreba prijatia seba mohla vyzerat' v skupine veriacich homosexuálov? 1. Priznali sme si svoju bezmocnosť nad homosexuálnou príťažlivosťou. (koľko úľavy by to prinieslo.....) 2. Dospeli sme k viere, že len Sila väčšia ako naša obnoví naše duševné zdravie. (koľko nádeje by to prinieslo.....) 3. Rozhodli sme sa odovzdať svoju vôľu a svoj život do starostlivosti Boha.... (koľko viery, života a lásky by to prinieslo...) Iné body by sa museli upraviť, možno by mohli byť skôr zamerané na skúmanie attachmentových vzťahov a súvislostí, lebo homosexualita sa neprejavuje agresívne voči druhým (pr. 8.krok AA), a na kroky popisujúce duchovnú cestu (detachmentu); koniec koncov, ani by sa netrebalo držať počtu 12 krokov, ale mať toto prsto len za inšpiráciu. Posledné dva kroky AA sú tiež zaujímavé: 11. Pomocou modlitby a meditácie sme zdokonaľovali svoj vedomý styk s Bohom a prosili sme ho len o to, aby sme spoznali Jeho vôľu a mali silu ju uskutočniť. 12. Výsledkom týchto krokov bolo, že sme sa duchovne prebudili a usilovali sme sa odovzdávať toto posolstvo ostatným ľuďom s homosexuálnou orientáciou... Také niečo ako motto mi prišlo na rozum: „Nie našou vinou sa nám stalo, zato našou vierou a vôľou sa zjednocujeme s Božou láskou a plánom. Nech zvíťazí Duch Pravdy, Duch Tešiteľ. Amen“

sebalásky: nechceme prijať svoj podiel utrpenia a poníženia... Naše nešťastie visí na vlásku a tento vlások držíme my: nechceme sa ho pustiť. Odovzdať Bohu, čo si žiada, úplne, radikálne, bezvýhradne vysloviť Amen, to je oslobodenie. Jedno príslovie hovorí: tam, kde nič nie je, kráľ stráca svoje práva; takisto nad tým, kto uznáva, že nie je ničím, knieža tohto sveta stráca svoju moc.“ (Kartuzián, 1977, s.85) A takto by ani kráľ HomoHeart nemal nad Jakeom žiadnu moc.

Prečo by malo byť vlastne také ťažké prijať o sebe, že nie som Ok? Veď o to väčšiu mám radosť z toho, ako veľmi ma Pán miluje. Jasný, že nie som OK, veď preto prišiel Pán Ježiš, inak nemusel chodiť. To On je Ok. Kto sa bude viac tešiť a kto bude viac v strese? Ten, ktorý nič nemá a vníma svoju márnosť – že aj keby veľmi chcel robiť dobre, bol by hrešil hriechom, keby ho Boh od hriechu neuchránil, vidí, že nič nemôže sám od seba, vidí, že všetko dostáva od Pána. Alebo ten, ktorý si myslí, že je niečo v dome Pánovom, a že dostáva lebo je dobrý, a preto mu právom patrí šťastie, a tak keď ho nemá, viní Pána domu. Keby si myslel, že je Ok, tak by musel viniť pána domu, ak niečo nejde. Keď nič nevie, nič nemá, je strašne šťastný z lásky, ktorou ho miluje Pán. Božiu lásku má, a má tak poklad pokladov, má úplne všetko. Vie, že je nekonečne milovaný – lebo pre také nič ako som ja, On prišiel. A má veľkú radosť. Ale človek čo je sám pred sebou niečo, žije v strachu, len aby o to niečo neprišiel, lebo čo mu potom ostane? Je sám. Je niečo a teší sa, že je niečo, dáva mu to pocit radosti – a keď mu to Pán vezme, to, na čom mal postavené šťastie je preč. Je teda ľahšie prijať o sebe, že nie som Ok a Pán ma miluje, než presvedčiť Slovo Božie, aby urobilo v sebe nejaké zmeny, lebo ja som Ok tak ako Ono hovorí, že nie je Ok byť.

Jakeov príbeh je teda aj duchovný, sť a prorocký pre Jakea. „Prosme Pannu Máriu, aby nás naučila svojej tichosti: ona nás vyhradzuje pre Boha a očisťuje v tom najušľachtilejšom slova zmysle – oslobodzuje nás od každého odporu a pripravuje na príchod Ženícha.“ (Kartuzián, 1977, s.77) Jake, hľa! Pán Ježiš, ako rytier na bielom koni (Zjv20,11 a 13): „Potom som videl otvorené nebo a hľa, biely kôň - a ten, čo sedel na ňom, sa volal Verný a Pravdivý; spravodlivo súdi i bojuje... Oblečený bol v odeve skropenom krvou a jeho meno je: Božie Slovo.“ Jake, Jake, ten rytier je Slovo Božie! Prijími Božie Slovo, neodporuj mu, neodporuj keď hovorí, ako zázračne si stvorený, ako muž.

Maminka si Jakea nedá, nedá si ho Pán. Tak verím. Nech Pán naplní svoj zámer, ktorý s nami má a nech je zvelebený a milovaný. Amen.

11. Pamäť tela a pamäť ducha

Bola spomínaná pamäť tela a chcela by som sa pritom trochu viac pristaviť, lebo to úzko súvisí so spomínaným pozeraním sa do zrkadla, a tiež to súvisí s tým, ako sme boli stvorení – ako muž a žena, stojaci tvárou v tvár jeden druhému a stojaci tvárou v tvár – ako v zrkadle – Bohu. Prečo a ako to súvisí?

Pamäť totiž má za úlohu to (teda jej činnosť je taká), že uchováva a predkladá veci nie len prítomné, hmotné a časné, ale aj minulé a budúce, jednoduché a nepominuteľné. Pamäť si na minulé spomína, prítomné vníma, budúce predvída. (Bonaventúra, 2009, s.39) Ak má teda **telo pamäť**, súvisí s naším mozgom a s tým, ako mozog komunikuje v rámci seba samého a s celým telom; jedná sa ako o implicitnú tak aj o explicitnú pamäť. Vybaveniu si spomienok môže napomáhať napríklad poloha tela, vône, tváre, a naozaj akýkoľvek iný zmyslový podnet, s ktorým sa spája nejaký význam, resp. ktorému bol priradený význam „vtedy a tam“. Rothschild (2007) hovorí o senzorických základoch pamäti tela, čiže na základe informácií získaných prostredníctvom našich telesných zmyslov.

Ak nám táto naša telesná pamäť predkladá informácie, pohýňa nás ku konaniu, má akoby svoj „vlastný život“. A niekedy nás môže akoby viesť takým smerom, akým nechceme ísť. O tomto konflikte hovorí sv. Pavol: „Ani nechápem, čo robím, lebo nerobím to, čo chcem, ale robím to, čo nenávidím... lebo chciem dobro, to mi je blízko, ale robiť dobro nie... Podľa vnútorného človeka s radosťou súhlasím s Božím zákonom; ale vo svojich údoch pozorujem iný zákon, ktorý odporuje

zákonu mojej mysle a robí ma zajatcom zákona hriechu, ktorý je v mojich údoch.“ (Rim7,14-25) To je ten vnútorný konflikt, to utrpenie, o ktorom aj Jake píše: som muž pohlavím, ale priťahujú ma muži (alebo sa cítí ako žena, mám nesprávne telo). A opačne u žien. Niečo v človeku (čo Pavol nazýva vnútorný človek) vie, pamätá si, ako to je správne v ňom, ale vo svojich údoch pozoruje iné pohnútky (pr. príťažlivosť). Preto sa dá hovoriť aj o pamäti tohto vnútorného človeka, to jest duchovného človeka, o **pamäti ducha**. To v tejto pamäti ducha „je prítomné nemeniteľné svetlo, vďaka ktorému si (človek) uchováva nezmeniteľné pravdy... Avšak, v každom sa zapalať svetlo tej Pravdy, ku ktorej sa usiluje dôjsť. Náš rozum je spojený so samou večnou Pravdou, pretože sám od seba by nemohol dôjsť k istému poznaniu nijakej pravdy. Pokiaľ tomu hriechna žiadostivosť a klamná predstavivosť nebráni... môžeš skrze seba vidieť Pravdu, ktorá ťa poučuje.“ (Bonaventúra, 2009, s.40 a 42) A tak nech je Bohu vďaka za tento vnútorný konflikt; znamená to totiž, že osoba je v poriadku, len homosexuálne prežívanie nie.

Bol nám do srdca vpísaný Boží zákon. Boh nás stvoril pre seba. Niektorí s týmto Božím zákonom súhlasí, a niektorí nie. Pavol súhlasil s Božím zákonom, a mrzelo ho, že robí niekedy inak a vraví: „*No ak robím to, čo nechcem, priznávam zákonu, že je dobrý.*“ (Rim7,16) Ale predstavme si situáciu, a žiaľ je to často situácia súčasnosti, keď sa tento Boží zákon neuznáva ako dobrý a ľudia robia to všetko, lebo to chcú robiť. Keď nebude Boh Bohom, kto ním bude? Kto napíše zákon lásky, keď ten od Lásky neuznávame za správny? Čo bude potom, aký len toto bude konflikt?! Či, práveže, už nebude žiaden konflikt? Mŕtvi nepocitujú, tak nemôže pociťovať ani konflikt v sebe. Chcieť dobro už by nebolo človeku blízko. Robil by zlo, ktoré chce, lebo ho má mylne za dobro... Naozaj je toto to, k čomu chceme smerovať? Vyhnat' Boha zo Svätyne (podľa Ez8)? Je to naozaj len vec nejakého spoločenského konsenzu? Keď neveriaci v Boha neverí, nech žije, ako chce?

„Čo je pravda?“, pýtal sa Poncius Pilát, neveriaci Riman, stojac Pravde tvárou v tvár. Podľa čoho usudzuješ o pravde ty? „Nikto nemôže s istotou posudzovať, ak nie je presvedčený, že zákon, podľa ktorého posudzuje, je správny a že jeho správnosť nemusí posudzovať; ale naša myseľ posudzuje iba seba samu: pretože zákon, podľa ktorého posudzuje, posudzovať nemôže, tento zákon presahuje našu myseľ a ona ním posuduje podľa toho, ako bol do nej vtlačený. Nič však nepresahuje ľudskú myseľ, iba ten, ktorý ju stvoril: a tak, keď naša myseľ do dôsledkov posúdi našu schopnosť rozhodovať, dotkne sa Božích zákonov.“ (Bonaventúra, 2009, s.42) Potrebujeme, aby Boh obnovil naše zmysly, aby sme mohli správne poznávať a správne túžiť. To je možné len skrze vieru, nádej a lásku k Pánovi Ježišovi, preto prišiel v tele (Rim8,3: „*Čo bolo nemožné zákonu pre slabosť ľudskej prirodzenosti, to uskutočnil Boh, keď pre hriech poslal svojho Syna v tele podobnom hriešnemu a v tele odsúdil hriech*“). Je Všemohúci – keby nás bolo možné zachrániť inak a bolo by to na Jeho ešte väčšiu slávu, urobil by to tak. Nutne potrebujeme týmito tromi teologálnymi čnosťami zaodiť mohutnosti našej duše: rozum vierou, pamäť nádejou a vôľu láskou, pre správne posudzovanie a pre nachádzanie Pravdy. Ako sa chce niekto rozumom spojiť s večnou Pravdou, keď v Nehu ani len neverí?

V psychológii sa veľa diskutovalo aj diskutuje o slobodnej vôli, o determinácii a iných témach. Keďže duša a duch nie je to isté – aj keď sú spojené, je možné sa na vec pozrieť ešte inak. Nášho ducha možno poznávať skrze našu vôľu. Buď je naša vôľa ako svet, je ako zo sveta (Jn8,42-44), alebo sa naša vôľa podobá Bohu a chce sa riadiť Jeho vôľou – náš duch túži po Duchu, ktorého v sebe rozoznáva (2Kor6,18). Je teda pamäť tela, ale je aj pamäť duchovná, lebo v každom jednom človeku, aj v neveriacom, sídli Boh substanciálne, aj keby v ňom neprebýval milosťou; a ak nie milosťou, tak už vonkoncom nie skrze zjednotenie (o troch spôsoboch, akými môže Boh prebývať v človeku pozri viac sv. Jána z kríža, Výstup). Taký sa celkom dáva za otroka svojmu telu, a nie Bohu v poslušnosti jeho milosti a vôli (Rim6,16: „*Neviete, že komu sa dávate za otrokov a poslúchate ho, ste otrokmi toho, koho poslúchate: či hriechu na smrť, alebo poslušnosti pre spravodlivosť?*“).

Čím viac vstupujeme hlbšie do seba, smerom do Chrámu, tým viac v nás Boh prebýva nie len substanciálne (to je keď žijeme akoby Boh ani neexistoval, bez túžby po ňom, mŕtvi), ale v nás

rozmnožuje už aj milosť. On milosti ponúka a mnohé obídeme bez povšimnutia, lebo to chce citlivosť na Božie vnuknutia – tichosť srdca. Čím sme Mu bližšie, lebo On sa približuje nám s každým naším úsilým a túžbou po Ňom, tým viac Ho vieme vnímať, tým viac v nás rozmnožuje rôzne milosti, a tým viac sa nám vie komunikovať. Až nás privedie k zjednoteniu (ako veľmi plakala sv. Tereza aj sv. Ján z križa, že je tak málo takých duší, nie že by Boh zlyhal, ale že koľko duší túto cestu ani nepozná, ani ňou nejde, aj keby o nej počuli, alebo nenachádza niekoho, kto by im správne poradil). Taký človek vie poznať, čo je vôľa Božia, čo je Bohu milé, čo je dobré. A je múdre orientovať sa radšej podľa takýchto omilostených duší, než duší, ktoré sú ešte mŕtve životu. Ich názor je skrátka spoľahlivejší a istejší, lebo Boh ich slová potvrdzuje skutkami (Mk16,20).

Táto naša **duchovná pamäť** pre nás uchováva a predkladá nám Boží obraz, na ktorý sme stvorení. Predkladá nám dokonalý zákon slobody a lásky. Lebo kde je Boží Duch, tam je sloboda (2Kor3,17). Podnecuje nás plniť Jeho vôľu – ktorá je pre nás život a preto je najväčšou slasťou a sladkosťou tomu, kto Ho okúsi – ako hovorí Pán: „*skúste a presvedčte sa aký dobrý je Pán*“ (Ž34,9). Duchovná pamäť nás privádza k Bohu živému, a teda je to sám Boh v nás, ktorý čím viac my ubúdame, tým On rastie a pribúda (Jn3,30). Tak môžeme mať podiel na božskom živote v nás, a žiť „vznešený život dôvernosti s Bohom.“ Keby sme len mali vôľu žiť svoj nadprirodzený život (Kartuzián, 1977, s.9). Aj to je život vzťahovej väzby, ale vzťahovej väzby s Bohom, naším Otcom, a s Máriou, našou Matkou. **Telesná pamäť**, ktorá je „urobená človekom“ (nie jedným, ale celým naším životom od narodenia, vo vzťahoch s ľuďmi), uchováva a predkladá to, čo človek do nej vpisoval, ako sme interagovali pre prežitie, a preto často uchováva hriechy druhých ľudí—ktorí nás zranili, lebo prsto človek nie je dokonalý, a aj ten najdokonalejší robí chyby—a aj naše vlastné hriechy, a reakcie nekonané z Ducha, ale z nášho tela (mysle) obraňujúceho sa, potrebujúceho zapadnúť, a cítiť sa prijatým a milovaným.

Poznala som jedno dievčatko, ešte skôlkarka, ktorá mala z otca strach, a pritom sa mu tak strašne chcela zavďačiť a zapáčiť. Mala celkom talent na kreslenie, ale hrala hokej, lebo otec chcel, aby hrala. Ani si neuvedomujeme, koľko vecí zažíva taká duša, nad ktorými sa ani nepozastavíme. Až som mala pocit, keď som nad tým všetkým premýšľala v širšom kontexte, že či azda ozaj sme takí, že čím viac je na nás niekto horší, tým skôr sa mu chceme zapáčiť v snahe získať si jeho lásku. Aj keby išlo „len“ o nejakých „significant others“. A prečo by sme to chceli? Pre zachovanie života? Kdežto Boh nám ponúka plnosť života a život skrze naše vyslobodenie a dobro – hojnosť (Jn10,10); nie ako svet a telo – skrze závislosť a hrozbu, vyhrážku straty, skrze ničenie a kradnutie a robenie z nás reaktívnych otrokov pamäti tela. V každom prípade, toto nie je láska, ktorú má duša k sebe z Boha, pokiaľ sa snaží podriaďiť zákonu, ktorý jej spôsoboval v skutočnosti škodu. A tak je to i pri **homosexualite** - tá je „urobená človekom“, nie je stvorená Bohom, a ani nebola Jeho plánom pre nás. Ale niekedy sa zlé veci dejú nie preto, aby nám boli na smrť, ale aby bol nimi oslávený Boh vo svojom Synovi (Jn11,4), ktorý nás svojím telom vykúpil, skrze ktorého sme my.

Je to na nás – či sa otočíme smerom k vychádzajúcemu slnku a chrbtom k Svätyni, kde prebýva v nás Boh, a budeme sa klaňať stvorenému hasnúcemu svetlu a necháme plakať naše emócie, túžby za Adonisom, bôžikom lásky a života, zdaním lásky, namiesto pravého Božieho Syna, ktorý je Život a Vzkriesenie, a necháme sa riadiť tou pamäťou tela, ktorá nám predkladá povyrývané obrazy nechutných plazov a ohavností (Ez8), alebo sa obrátíme ku Svätyni, a akoby v zrkadle, zbadáme žiaru slávy živého Boha, ktorý nás stvoril s láskou a pre lásku, a všetko toto vyryté na múroch (Ez8) On očistí, tmy zaženie, nastolí pokoj a harmóniu. Veď ak hľadá niekto zmysel svojho života, kde inde ho má nájsť ak nie u Boha, ktorý ho povolal so zámerom?! On hovorí (Jer29,11 a13): „*Ja poznám zámer, ktorý mám s vami; sú to myšlienky pokoja a nie súženia: dám vám budúcnosť a nádej... Budete ma hľadať a nájdete ma; ak ma budete hľadať celým svojím srdcom...*“ Akoby mohol Jake, alebo hocikto z nás neveriť, že aj na ňom Boh splní svoj príslub, veď sám povedal (Jer29,10): „*Navštívim vás a splním na vás svoje prisľúbenie, že vás privediem späť na toto miesto.*“ Na toto miesto Domova večnosti, a teraz, tu v našom tele, do Bohostánku v našom srdci. Staň sa.

12. Ticho a pokora

Pán Ježiš je tichý a pokorný srdcom a toto sú dve podstatné skúsenosti, ktorými môžeme žiť aj my, aby sme boli nevýslovne šťastní. Ticho a pokora. Pokora uzdravuje, a je už aj v tom, ako bolo opísané vyššie, priznať si, že nie je so mnou všetko OK, veď práve preto potrebujem Boha; Boh nebude so mnou preto, že som spravodlivý a svätý (akoby som bol svätý bez Neho) a On preto príde. Vonkoncom nie. Čím viac poznávam Jeho dobrotu a lásku, tým viac vidím, kto som. V porovnaní s Ním, ktorý sa volá „Ja som“, je moje meno „ja nie som“! Keď ani len nie som, akoby ma mohlo vôbec prekvapovať alebo vzrušovať, že nie som Ok? Veď tomu sa nedá diviť. Tichosť je veľký dar, ale keďže súvisí s našimi myšlienkami, aj my sami na ňom musíme participovať. Je to také ticho, v ktorom stojíme tvárou v tvár Bohu. Ak bol človek ako muž a žena stvorený tak, že stál tvárou v tvár jeden druhému, toto je ešte hlbší zážitok, neporovnateľne vznešenejší.

O tomto odraze seba v mysli druhého človeka vieme aj zo psychológie. Siegel (2020) hovorí o dôležitosti tejto skúsenosti, skrze ktorú sa rodí naša myseľ, tým, že sa stretáva s myslou druhého človeka, v ktorej nachádza seba. A teraz si predstavte, keby tak človek stál tvárou v tvár Bohu, ako sa zrodí podľa obrazu, ktorý má o ňom Boh v Jeho mysli, ktorým je On sám pre nás. „We are hard-wired to have meaning and emotion shaped by the perception of eye contact and facial expression... The subjective side of these emotional connections is that a sense of belonging grows within the individual. „Feeling felt“ is a simple and profound way of articulating the subjective experience of mental state attunement... The child's system requires the parent's attunement to help organize the child's own mind... Maintaining proximity to their caregivers is essential, both for survival and for allowing their brains to use the mature states of their attachment figures to help them organize their own mental functioning...” (Siegel, 2020, s.261-262) Predstavme si, že by sme sa odpútali od týchto stvorených väzieb a udržiavali blízkosť s Bohom, ktorý je Láska a Pravda, Dobro a Múdrosť, Život a Vzkriesenie, ako by nám On spôsobil a pomohol organizovať naše mentálne fungovanie, ako nám On dáva pocit patrenia niekam – a nie len niekam, ale niekomu – sme Jeho; ten pocit, že sme Jeho sa nedá ničím nahradiť! Na to nepotrebujeme vytvoriť nové neuronálne spojenia – nejde totiž o stav mysle, ale o stav milosti. A tam to ani zďaleka nekončí! Božie prisľúbenia a dary sú nesmierne, „*ani oko nevidelo, ani ucho nepočulo a ani do ľudského srdca nevystúpilo, čo Boh pripravil tým, ktorí ho milujú*“ (1Kor2,9).

Človek, žijúci podľa tela, má *stavy mysle* a hreší. Človek, ktorý uveril a Boh ho očisťuje, je v *stave milosti*, lebo zomrel hriechu. Človek, ktorého osvecuje Boh, zomrel svojej prirodzenosti, a tak sa v ňom zrodil *život ducha* (Gal5,16-17; Rim8,9-10), a začína zmýšľať podľa Pána Ježiša. Keď odovzdal Bohu celú svoju vôľu, zomrel aj svojmu duchu, a žije *životom božským*, lebo v ňom už prebýva vôľa Božia, a to je Boh osobne; preto i jeho mohutnosti duše – rozum, pamäť a vôľa už sú premenenými, Boh ich ponoril do Seba. „Vôľa Boha v Trojici je sama božská prirodzenosť“ (Porete, 2013, s.209). A tak sa človek stáva bohom podľa Vteleného Slova, ktorý „*nazval bohmi tých, ktorým bolo dané Božie slovo*“ (Jn10,35). Isteže, nie sme bohmi svojou prirodzenosťou, ale preto, že už v nás zomrel život prirodzenosti i ducha (to jest naša vôľa), Boh nás posvätil, a urobil nás svojimi synmi/dcérkami.

Táto filializácia, stať sa Božím dieťaťom, je po vzore Božieho Syna Ježiša Krista, ktorý nehľadal nič iné, než vôľu Boha, svojho Otca (Porete, 2013, s.211). A tak už dušu netrápia stavy mysle, lebo „*duša, ktorá žije božským životom je vždy bez seba*“ (Porete, 2013, s.168). Ako je to možné? Nie je pri sebe, lebo je tam, kde miluje (porovnaj Porete, s.153). Kto niečo robí zo svojej vlastnej pohnútky, ten nie je nikdy bez seba (Porete, 2013, s.153), je pri sebe. Ale duša, ktorá nič nechce, je v Bohu bez seba samej (bez svojej vôle), lebo žije celkom v Jeho vôli, a to je komnata, v ktorej On rád prebýva (Porete, 2013, s.161), ako hovorí Slovo (Jn14,23). Preto, dokým je duch človeka naplnený svojou vôľou nemôže žiť božským životom, ani nemôže dôjsť plnosti Boha. Dokým nie je mŕtva vôľa, ktorá ho oživuje, je duša sama so sebou, lebo je so svojou vôľou, a ak by bola sama pre seba, nebola by pre Pána tak, aby pritom zároveň nebola ona sama. Lenže Božia duša-nevesta (stav duchovného zasnúbenia a následne manželstva) nemôže byť pre seba, ale pre svojho Ženícha

(porovnaj Porete, 2013 s.179). Ó, aká je dlhá cesta, úzka cesta, od stavu milosti do stavu slávy (Porovnaj Porete, 2013, s.169). Duša teda právom chce nemať samú seba (Porete, 2013, s.205), nemá prečo váhať, či má samú seba opustiť! Nikto totiž nespočinie v tom najvyššom možnom spočinutí, ak sa pred tým neodovzdá (Porete, 2013, s.199).

Toto nie je sen. Opisuje to sama sv. Faustína vo svojom Denníčku (b.767): „Moje prebývanie s Pánom je teraz skrz-naskrz duchovné. Boh navštevuje moju dušu. Celá sa v Ňom ponára až do seba-zabudnutia. Skrz-naskrz presiaknutá Bohom toniem v Jeho nádhere. Toniem celá v Ňom – nedokážem to opísať, lebo pri písaní používam zmysly a tam, v tom zjednotení, sú zmysly nečinné, zlieva sa Boh a duša. Život v Bohu, ku ktorému je duša pripustená, je taký veľký, že slovom sa to nedá vyjadriť. Keď sa duša vracia do bežného života, vtedy vidí, že tento život je súmrakom, hmlou, ospalou neusporiadanosťou, akoby dojčenským vekom. V takých chvíľach duša len prijíma od Boha, lebo ona sama zo seba nič nekoná, nevynakladá ani najmenšiu námahu, všetko vykonáva v nej Boh. Ale keď sa duša vracia do zvyčajného stavu, vidí, že nie je v jej moci zostať ďalej v tomto zjednotení... Duša nemôže byť dlho v tomto stave zjednotenia s Bohom, lebo inak by sa vskutku oslobodila z pút tela navždy, hoci aj tak ju udržuje Boh len zázrakom. Boh dáva duši jasne poznať, ako ju miluje... Duša to poznáva jasne, akoby bez závoja. Žízni celou dušou po Bohu, ale cíti sa ako dieťa. Ona vie, že to nie je v jej moci, preto sa Boh znižuje k nej a spája s ňou tak... tu musím zmlknúť, lebo to, čo duša prežíva – nedokážem opísať.“ A tiež píše, že túto špeciálnu milosť zjednotenia s Pánom dostala až po mnohých rokoch očisťovania, čo poukazuje na cestu svätosti, opísanú skôr (ibid., b.770): „Bolo to obdobie skúšok a očisťovania. Tieto skúšky boli veľmi bolestné. Moja duša bola ponorená v tak veľkých temnotách a prežila úplné opustenie od Boha. Zbadala som a pochopila, že nikto ma z tých útrap nedostane a nikto ma ani nepochopí. Dvakrát bola moja duša ponorená do zúfalstva... avšak tak ako na mňa Pán tie útrapy dopustil, tak ma z nich aj vyviedol. Prešlo niekoľko rokov, kým som opäť dostala tú výnimočnú milosť zjednotenia, ktorá trvá dodnes... čoraz hlbšie sa ponáram v Bohu...”

Pre toto vzácne státie tvárou v tvár Bohu v tichu Jeho Chrámu v skrytosti v nás, v komnate Jeho vôle, ktoré nám umožnil Pán Ježiš svojou smrťou a zmŕtvychvstaním, kde sa roztrhla Chrátová opona, a nám je dovolené vstúpiť, je kresťanstvo dobrou zvesťou a najmä neoddeliteľnou od Boha Syna, Pána Ježiša, a vonkoncom nemôže byť redukované na nejakú náuku o morálke a dobrých skutkoch. Ozaj sa musí človek znovu narodiť a to je možné len skrze vieru v Syna, mocou Duchu Svätého, pre ktorú miluje Boh Otec toho, kto miluje Syna. Nedá sa znovuzrodiť dobrými skutkami. Človek však potrebuje odpratávať všetko, čo mu stojí v ceste a bráni tomuto stretnutiu, čo je v jeho moci, a Boh bude odstraňovať tie prekážky, ktoré nie sú v moci človeka, ale len v moci Boha. Toto stretnutie spôsobí Boh, to si žiaden človek nenavodí sám, ani keby bol akokoľvek introspektívny a mal neviem ako cvičenú myseľ. To chce len úprimnú túžbu po Bohu, lásku k Pánovi Ježišovi a vieru v Neho, ktorý je Vtelené Božie Slovo – čiže celé Slovo, nie len to, čo najprv racionálne poznám a vedou overím, a čo „nie je možné“, to poviem, že je symbolické. To nie je viera, to je poznanie! Hľa, poznanie, ako vie byť prekážkou viere, veď ju vie až priam vykoreňovať, dokáže úplne vyprázdniť Slovo Božie Jeho moci.... Až hrôza ma berie...

Je totiž rozdiel poznanie a poznanie. Keď poznávam len ako činnosť rozumu, ľudská činnosť, veľmi sa môžem mylíť a byť oklamáný. Keď poznávam Boha takého, aký je, keď Ho zakúšam, tak ako On sa mne komunikuje, vtedy ma poznanie práveže zapaluje láskou k Bohu viac, a stále väčšou túžbou po Ňom. Preto si nijako neodporuje toto tvrdenie, že poznanie je prekážkou viere, a tvrdenie, tiež pravdivé, že na to, aby som mohla milovať Boha, musím Ho poznať. Veď ako by nejaká žena milovala nejakého muža, keby ho ani len nepoznala (alebo muž ženu)? A ako bude niekto milovať Pána Ježiša, Jediného Boha, keď Ho ani nepozná? A ako ho bude milovať, keď Ho pozná zle – takého, aký nie je? Azda pozná nejakého iného Ježiša, o ktorom sme my nepočuli?! Tak tí, čo poznaním, ako činnosťou mysle, skúmajú spisy a všetko, čo im je dostupné, produkujú obraz o Bohu vo svojej mysli, a akurát im to môže slúžiť na pýchu, ktorá im bráni prijať nejaké učenie Cirkvi a de facto Boha. A v tej pýche sa len viac stavajú do role učiteľov a prorokov, pastorov a neviem koho všetkého... Ale toto nie je vôbec Kristus, ktorého by mohli zažiť, keby boli pokorní –

lebo On sa pokorným zjavuje. Pokorný by prijal Krista takého, aký je – ako ustanovil sám v Cirkvi, veď *Ona je plnosťou Toho, ktorý naplnia všetko vo všetkom* (Ef1,22-23). Tak odpadol od viery Luther a strhol so sebou množstvo úbohých duší. Tak odpadli od viery mnohí. Králi (pr. Henrych 8.), laici, kňazi.... Kto by ich bol nasledoval? A predsa boli nasledovaní.

Je Cirkev nedokonalá? Samozrejme! Veď sa pozrime na Kristovo telo – je zbičovaný, korunovaný trnám, je bitý, oplŕúvaný, má kožu zodratú až na kosť, a nesie na tom holom mäse ten 50 kilový kríž a ide s ním pešo, bosý, do kopca. Skutočný Ježiš nie je napudrovaný estét v ligotavom sačku, pastorko vo fračku - často si dávajú biele, a niekedy mi to príde, či tým nechcú napodobňovať svätého otca, pápeža Božej Cirkvi (keby to aspoň pravdivo vyjadrovalo, že si „svoj odev zbielili v Baránkovej krvi“ – Zjv7,14 a 22,14 – ale ešte aj tú falšujú a v skutočnú Krv neveria a vysmieľajú sa z nej – z Eucharistie), s tučným kontom, drahým autom a pohodlým barákom. Je nahý a visí na kríži, valí sa z neho krv až do poslednej kvapky – On vykrvácal na smrť! Prebodnutý, ruky, nohy, takže aby povedal slovo, musel sa nadvihnúť na nohách, a nekonečnú bolesť mu to spôsobovalo. A ešte aj vtedy je vysmievaný. Azda patríme k tým, čo sa smejú Jeho telu, Cirkvi, lebo je taká? Alebo sme tým mäsom, čo z Neho, z Jeho Tela Cirkvi, odpadáva? A On aj tak hovorí na tom kríži, kedy si zväží dobre každé jedno slovo, či stojí za to ho vysloviť, či stojí za tie muky bolesti a námahy, a takto rozmyslené slovo, je Slovo lásky: „Otče odpusť im, lebo nevedia, čo robia!“ Nehovorí wishy-washy kázničky na pomasírovanie ega, aby pýcha človeka dostala pochvalu, ako pekne rastie! Poznaj Krista, takého, aký sa zjavuje a komunikuje človeku. Miluj Ho preto, lebo hoci toľko sa rozhodne trpieť, tak len preto, aby nám odpustil nedepustiteľné.

A keď niekto opúšťa Cirkev, lebo „nie je dokonalá“ – teda ľudia, lebo Ona sama o sebe je, veď hľá na jej ustanovenie zo samej Prozreteľnosti Božej vo viditeľných zjaveniach Krista, sviatostiach: niet takého ľudského spoločenstva, ktoré by dokázalo z vlastnej ľudskosti pretrvať tisícročia a byť jednotné – potom čo urobí? Založí si vlastnú cirkev? S vlastným učením? A to je pokora alebo pýcha? To nie je duchovné a ani z Ducha! Ten, ktorý sa modlí za jednotu (Jn17), by nedal neskôr povolanie oddeliť sa. Nemôžeme mať predsa zmysel len pre ľudské veci (Mt16,23) – to je len ľudské, keď sa pekne dohodneme, ako vy si žíte svoje, my svoje, veď každý človek to má inak, Cirkev je len inštitúcia, a preto načo by mala byť len jedna, nech každý si to žije ako chce, aj tak pôjdeme všetci do neba. Lebo iba ak vnímam Cirkev ako inštitúciu, firmu, potom ich môže byť koľkokoľvek, veď stále budeme jedno telo. Ale Cirkev nie je inštitúcia, to nie je niečia súkromná firma. To je živé Kristovo Telo ním založené a ustanovené. Preto nie je ani trochu jedno, keď odpadávajú z neho jeho údy. Nechcime byť ako hollywoodi orientovaní na PR namiesto na ohlasovanie radostnej zvesti. Duchovné veci treba duchovne posudzovať a nie psychologicky vysvetľovať – taký človek, čo si takto počína, nie je duchovný!

A tak byť tichý a pokorný srdcom je presne tá náplň a program duchovného cvičenia, duchovnej cesty, duchovného života. Veď sám Pán Ježiš povedal, že práve toto sa máme od Neho učiť. Modlitba drahá, nadjdrahšia, taký dar od Teba, Pane Ježišu, je studňou, do ktorej chodím čerpať všetko po čom túžim, je miestom stretnutia s Tým, po ktorom túžim, je miestom skryšie, keď bezmocnosť mi vládne. Modlitba, modlitba, ako len ľutujem každý čas, čo som v nej nebola; to, čo nebolo modlitbou – vtedy som ani nežila.

13. Vnútorň turmoil, nepokoj

Vnímaný rozpor, to, že „som iný“, „so mnou nie je niečo v poriadku“ a všetko utrpenie sa pripisuje a zdá byť len kvôli výčitke viery, inak by nebolo toto utrpenie; akoby sa zdalo, že keď sa navonok znormalizuje homosexualita, zmizne aj konflikt a všetci budeme šťastní. Nová Arcadia, „Ten iný raj“¹⁶. Ale vnútorň konflikt pamäte tela a pamäte ducha, ktorý je spätý a neoddeliteľný od Slova Božieho, ktorý dal počatie človeku v lone matky, môžu prameniť z toho, čo opísal sv. Pavol v liste Rimanom (Rim7,14-25). „*Podľa vnútorného človeka s radosťou súhlasím s Božím zákonom; ale vo*

¹⁶ Žiaľ, ja neviem zohnať full text tohto článku (Fone, 1983).

svojich údoch pozorujem iný zákon, ktorý odporuje zákonu mojej mysle a robí ma zajatcom zákona hriechu, ktorý je v mojich údoch.” (Rim7,22-23) — hovorí o duchu človeka, ktorý vie (pamätá si), že je mužom, či ženou, v súlade a zhode so svojím pohlavím, ale jeho pamäť tela vystavaná zo vzťahov, a predovšetkým tých ranných, ho zajala do konceptu (stavov mysle), ktorý toto popiera, a tak sa cíti, ako „myseľ uväznená v nesprávnom tele“. Ale „problém“ je, že telo je správne, telo neklame; to väzenie je väzenie mysle - hlboko vrytých stavov mysle, kvôli rekurzívnomu sebaorganizujúcemu charakteru mysle, ktorý je taký, že sa môže stať až väzením a zabraňovať slobodnejším, viac adaptívnym módom spracovávania informácií (aj tých o tele a vlastnom pohlaví, a teda identite), narúšajúcim schopnosť človeka reagovať na novosť situácie (viac vo Vývinovom štandarde, kap. 2.2.1.1.) - že je dobré byť mužom či ženou. A ten konflikt ide ešte hlbšie, zasahuje až ducha človeka. Slovo Božie nie je len nejaká mŕtva litera, ľudské slovo, ale ono je doslova živé a účinné, a spôsobuje v nás veľa, lebo v nás je vnútorný svet. Nie je len svet vonkajší, v ktorom žijeme, ale je aj vnútorný svet, ktorý žije v nás. *Slovo rozsudzuje myšlienky a úmysly srdca a preniká až po oddelenie duše od ducha* (Hebr4,12).

Sv. Tereza (IC, s.41-43) píše: „**We pass through terrible trials, on account of not understanding our own nature** and take what is not merely harmless, but good, for a grave fault. This causes the sufferings felt by many people, particularly by the unlearned, who practice prayer. They complain of interior trials, become melancholy, lose their health, and even give up prayer altogether **for want of recognizing that we have within ourselves as it were, an interior world**. We cannot stop the revolution of the heavens as they rush with velocity upon their course, neither can we control our imagination. When this wanders we at once imagine that all the powers of the soul follow it; we think everything is lost, and that the time spent in God’s presence is wasted. Meanwhile, the soul is perhaps entirely united to Him in the innermost mansions, while the imagination is in the precincts of the castle, struggling with a thousand wild and venomous creatures¹⁷ and gaining merit by its warfare. Therefore we need not let ourselves be disturbed, nor give up prayer, as the devil is striving to persuade us. As a rule, all our anxieties and troubles come from misunderstanding our own nature... We should not be distressed by reason of our thoughts, nor allow ourselves to be worried by them.... His Majesty wishes us to learn by ordinary means to understand ourselves and to recognize the share taken in these troubles by our wandering imagination, our nature, and the devil’s temptations, instead of laying all the blame on our souls.“

Tak sa môže stať, že naše pohlavie, naše telo, našu sexualitu, to ako sú tajomnou záhadou Dobra, keď stvoril muža a ženu, považujeme za chybu a máme tendenciu podriaďovať túto pravdu, ktorá je najvyšším dobrom o človeku, interpretácii utvorenej na základe emócií (pocitov a príťažlivosti) vzniknutých z inkongruencie prežívania svojho pohlavia a príťažlivosti pohlavím. Opúšťame modlitbu a Boha a máme tendenciu sa vzdať. Preto je tak pomáhajúce, dokázať rozumieť, čo sa v nás deje. Lebo, keď sa zdá, že kvôli tomuto konfliktu, pokúšaniu myšlienok, je všetko stratené a čas strávený v modlitbe a s Bohom bol premárnený, možno je naša duša zjednotená s Bohom v samotnej Svätyni vnútorného Jeruzalema, zatiaľ čo pocity a myšlienky bojujú svoj boj. Nemali by sme sa preto vzdávať tak ľahko pravdy o svojom pohlaví a identite s ním spojenej, lebo ukrýva v sebe nádherné, dychvyrážajúce tajomstvá.

Sv. Tereza opisuje túto duchovnú cestu ako premenu z larvy na motýľa (IC, s. 58): „As soon as, by means of this prayer, the soul has become entirely dead to the world, it comes forth like a lovely little white butterfly! ...Truly, the spirit does not recognize itself, being as different from what it was as is the white butterfly from the repulsive caterpillar.“ A keď sa náš duch ani len nespoznáva po tejto premene, ktorú v nás koná Pán, potom ako málo záleží na vnútornom konflikte, ktorý sa zdal byť tak neprekonateľný!? A keď človek takto „zomrel“ sebaláske a svojej vôli, telu, svetu a pokušeniu, a otvoril sa moci Lásky, komunikuje sa mu Boh sám lebo hľadá na Neho ako v zrkadle („Die as the silkworm does when it has fulfilled the office of its creation, and you will see God and

¹⁷ Sv. Tereza považuje za „divé a jedovaté tvory“ naše myšlienky – ale môže ísť o celkové spracovávanie informácií (pozri ak chceš Vývinový štandard, kapitola 2).

be immersed in His greatness, as the little silkworm is enveloped in its cocoon. Understand that when I say 'you will see God,' I mean in the manner described, in which He manifests Himself in this kind of union.“, IC, s.58), aké ešte väzenie mysle vie tak krásneho motýľa zadržať, keď nastal čas a Duch mu doprial lietat? Aké ešte väzenie mysle, keď už niet larvy (štádia na ceste viery; už nie je telesný človek ale duchovný, už nepodlieha zákonu ale milosti), ale už je nádherný motýľ?

Táto premena si vyžaduje len duchovný život viery a lásky k Pánovi, oddanosti a nádeje, a to často po mnoho rokov, ako pripomína sv. Tereza, preto by nik nemal strácať vytrvalosť a otáčať sa na ceste späť, lebo je vyčerpaný a znechutený, a doráňaný. Tie zranenia sú často darom. Kiež by našiel každý človek duchovného sprievodcu, ktorý by mu pomohol na tejto ceste. Ó aká šťastná chvíľa, keď sa duša správne vyberie, smerom, ktorým ju Boh pozýva. Verte, že diabol spojí všetky svoje sily proti takej duši, ale Božie požehnania a milosť sú silnejšie; spojenie s Bohom - nad to nie je žiadne iné väčšie dobro a sila. To nie je cesta pre padavky a slabé žalúdky. S tým možno počítať a potom ani veľké nepríjemnosti nezaskočia ako čosi, „čo by tak nemalo byť“ – lebo to často odrádza mnohých a idú cestou širokou a pohodlnou, cestou útech, cestou ega, príjemnosti, utilitarizmu, a sebalásky...

14. Naše vnímanie reality

Nepokoj a úzkosť, turmoil a konflikt, sebaláska a potreba vytrvať - všetko komplikuje ešte jedna prekážka – neschopnosť pomenovať, čo prežívam. Osoba je tak zaplavená in-formáciami z pravej aj ľavej hemisféry, nevie, čo sa v nej deje, nerozumie, a navyše to nevie ani len dať do slov, že by to bola schopná niekomu opísať, aby jej mohol aspoň pomôcť to pochopiť.

Príbeh Richarda (Lewallen, 2022) ide asi takto: „My life has been a saga of trying to figure out what was wrong with me, trying desperately to find a fit and find myself... I never heard the word queer or homosexuality or gay, and I didn't know there was such a thing as same sex attraction until I went off to college. I knew something was different about me as I grew up but I didn't know how to interpret it. I thought I must be a freak... (po rokoch) I decided it was time to consider my sexual orientation. Up to this point there were no options. I was feeling tense conflict between my spirituality and my sexuality. I was fragmented and felt tormented. I needed to figure it out.“

Aj Richard prežíval tento konflikt pamäte tela a pamäte ducha, ale čo bolo navyše ťažšie bolo to, že **nedokázal pomenovať**, čo prežíva. Čo sa v ňom vtedy mohlo diať? Ako by našiel porozumenie sebe samému, o čo vlastne ide, čo sa to deje? Aká bola jeho subjektívna skúsenosť reality, alebo existuje aj objektívna realita? Siegel (2020, s.272) píše: „**Our perception of reality is shaped by the activity patterns of neuronal groups within the brain that..., help form a state of mind... Structured by patterns of energy flow in our embodied brains and shared within patterns of communication, neural and social representations shape our construction of the world as we come to know it.**“ Tieto reprezentácie úzko súvisia so subjektívnou skúsenosťou a so spracovávaním informácií. Pričom „information is a pattern of energy flow that stands for something other than itself. It is a symbol or re-presentation of reality, not actual reality. We experience desires and beliefs that emanate from the meaning of mental representations“ (Siegel, 2020, s.275). Čo sú to tie mentálne reprezentácie, vďaka ktorým zažívame realitu tak, ako ju zažívame?

Siegel (2020, s.282-286) popísal 3 formy mentálnych reprezentácií. Úplne prvá je **senzorická reprezentácia**, ktorá obsahuje informácie z našich telesných zmyslov (zrakové podnety, sluchové, čuchové, atď.) a vnútorného stavu tela (pr. pohyb tela, teplota, napätie vo svaloch, stav pohotovosti a pod.). Táto reprezentácia vchádza cez telo, cez senzorické receptory v ich príslušných oblastiach (pr. oko pre zrakové podnety a pod.). Signály potom putujú do mozgu, kde sú spracovávané zase v ich príslušných senzorických oblastiach. Mozog tieto symboly, informácie, signály, analyzuje a porovnáva so spomienkami z minulých skúseností za účelom kategorizácie podnetov do **percepcie, vnímania**. Už tu môže vzniknúť situácia, kedy to, čo vnímame (zmyslové podnety), nepoznáme, a preto nevieme, čo sa deje. „Stimuli that we may sense but may be unable to classify

into previously experienced representation, which we can then compare and contrast to prior experience... We „sense“ such stimuli, but we do not (yet) have a category or name for what they are.“ (Siegel, 2020, s.282) To môže byť aj v duchovnej oblasti, keď ide o milosti. Mne sa napríklad stalo, že som svojou chybou prišla o dar rozprávať jazykmi, lebo keď sa mi to stalo, zľakla som sa, že čo to je, lebo som to nepoznala, a tak Duch Svätý prestal. Je strašné prichádzať o milosti vlastnou vinou, to môžem povedať. Vplyv toho, čo nepoznáme na nás je pre nás horší, ak ide o niečo negatívne. Totižto, aj keď vnemy nevieme klasifikovať do predchádzajúcej skúsenosti, „these representations serve a vital function in influencing all other information-processing aspects of the mind. From a regulation perspective, these sensory representations can be seen to influence self-organization, subjective experience, and, at times, awareness... (Siegel, 2020, s.283).

Aký to musí mať dôsledok pre sebareguláciu a pre vlastné „self“, keď si človek ani len neuvedomuje, že sa v ňom niečo deje, k niečomu má dar, ktorý sa chce prihlásiť k slovu (napríklad, že osoba s homosexuálnou orientáciou môže milovať osobu opačného pohlavia, lebo v ňom môže byť uzdravená vzťahová väzba), môže v sebe mať aj docela intenzívne vnemy, no sú mu neznáme? „Bodily signals may rise up into the brain in our heads, but if there is no integrative linkage of these differentiated inputs, we may not be aware of those sensations and thereby not know the somatic origin of our emotional state. If asked how we are feeling, we may simply respond with „I don't know“ or „I feel nothing.“ Note that this does not imply that there is no emotion occurring; it simply means that emotion is not present in our awareness... This is how information processing, including emotions, can take place within us, yet not be experienced as part of our conscious lives... we only know that subjective experience—that felt sense—when we are aware of it.“ (Siegel, 2020, s.288)

Senzorická reprezentácia je úzko prepojená s vnímaním, až tak, že sa považujú za jednu kategóriu mentálnej reprezentácie. Vnímanie je však o niečo komplexnejšie ako jednoduché pociťovanie, ide totiž o symbolizáciu podnetu, čiže je to informácia, ktorá je vytvorená už v spojení daného zmyslového podnetu s minulosťou spomienkou, očakávaním, emóciami a podľa našej skúsenosti vytvorenými zovšeobecneniami (naše mentálne modely a filtre). „**The mind constructs perceptual reality** from bits of selected information it receives through senses, in combination with extremely subjective and context-sensitive mental processes, such as mental models, intentions and goals, and emotional states...“ (Siegel, 2020, s.283) Preto môže byť veľmi oslobodzujúce skúsiť si oddeliť podnety, vnemy, od ich symbolizácie podľa predchozej skúsenosti. Človek sa tým môže otvoriť novým in-formáciám. Môže sa stať, že začneme vnímať, začneme si všímať a uvedomovať, že niečo v nás akoby žije svojím životom. Možno sme si to doteraz nepripúšťali preto, lebo sme nemali pre to žiaden koncept – niečo vysvetľujúce, pomenujúce, dávajúce zmysel. Vníname síce a uvedomujeme si, ale nemáme koncept, kategóriu pre tento podnet. Toto je to, čo prežíval Richard vtedy, keď dostával pocity z tela o sebe a nepoznal k tomu ešte koncept: „I knew something was different about me as I grew up but I didn't know how to interpret it. I thought I must be a freak.“ Ako písala sv. Tereza z Avily (IC, s.41) aké utrpenie nám spôsobuje to, keď nerozumieme sebe samému a nášmu vnútornému svetu. A hoci tu konceptuálna reprezentácia môže priniesť úľavu a seba porozumenie, iba pomenovať nestačí, dôležitá je zmena. Avšak, dokým sami sebe neporozumieme, bude sa nám starý model správania stále vracat' (Dyer, 2008, s.45).

Konceptuálna reprezentácia „is an important part of the mind's information processing. It is not directly related to the external world and the derived sensory and perceptual representations, but are created by the computations of the mind in its interactions with the world and other people within it. In this sense, sensory-perceptual representations attempt to symbolize the physical world (external or internal); conceptual representations symbolize the mind's creation of categories, ideas, and notions of the mind itself... These conceptual representations are nonverbal. They form the fundamental building blocks of our thoughts, beliefs, and intentions, and aspects of our explicit memories... Another way of thinking about this is that the mind utilizes a categorical structure in which to classify and organize perceptual representations.“ (Siegel, 2020, s.284)

Siegel (2020, s.284) udáva príklad, že „there is no such animal as a „mammal“; there are many

individual species that fit into the overall classification... you may see an example of a mammal as a dog, but we cannot actually find „mammal“ running around anywhere on this big, wondrous planet to which we've given the symbol „Earth“, to label and communicate with one another... Mammal is a mental construction, a symbol we use to denote the nature of the reality we perceive and conceive... they are abstract... creations of the mind, not direct perceptions of actual things in the world.“ A keď si toto porovnáme s jeho kritikou binarity pohlavia, ktorá podľa jeho slov obmedzuje „the freedom that members of each gender can experience during development“ a znie takto: „the strict division of gender into either-or can be seen as a product of our categorizing brains and the concepts and linguistic symbols they tend to create“ (Siegel, 2020, s.260), dostávame sa do zvláštnej situácie. Na jednej strane tu máme tvrdenie, že „pohlavie“ (sex)—ktoré je skutočnou objektívnou „vecou vo svete“ a nie je len abstraktným produktom mysle—je abstraktnou konceptuálnou reprezentáciou, *a product of our categorizing brains*, a preto *not direct perceptions of actual things in the world*. A na druhej strane tu máme „gender“—ktoré je v podstate nedávnou teóriou, produktom mysle na základe sociálnych, vzťahových spojení a dobovej filozofie, ktorá definuje gender ako „personal sense of an individual's own gender“—ktoré je označované práve za skutočnú pozorovateľnú vec vo svete a nie len niečo abstraktné. To akoby vyjadrovalo že, zatiaľ čo určite vídame po ulici chodiť mužov a ženy, to sú asi len preludy, a hoci určite neuvidíme po ulici chodiť niečo ako „agender, cisgender, bigender, butch, gender fluid“ a ja neviem koľko rôznych konceptov už myseľ vyprodukovala, toto je správne videnie človeka. Snáď je týmto vidno, ako takto spejeme k naprostej absurdite.

Čo tým chcem povedať je to, že niekedy v tých svedectvách písaných homosexuálmi sa objavuje aj to „coming out“ spájané so strachom. Podľa vonkajšieho tela nie je poznať sexuálna orientácia—čo už dnes takmer vôbec neplatí vďaka depatologizácii homosexuality, po ktorej pribudlo skôr exhibicionistov LGBTI než pomoci pre ľudí úprimne hľadajúcich seba—a z toho môže človek cítiť nejakú bolestivú obavu a strach, že nebude prijatý. Výsmech bolesti nie je nijakým prejavom lásky, a na všetko je potrebná láska, a obzvlášť je potrebná na uzdravenie a sprevádzanie. Ale láska neklame, len aby dala falošný pocit útechy, naopak, pravdou potešuje. Preto by som chcela im na margo strachu z „coming out“ (alebo celkového prežívania, ktoré práve majú) povedať to, čo uvádza Siegel (2020, s.277) v jednom z jeho príkladov, lebo je to ozaj pekný príklad: „When it feels like that, it may not be possible to imagine how things could be different... I hear that disconnection, and I am so glad“ you came out. „There is hope there, even if at this moment you can't feel it.“

A toto je liečivé, keď je všetko usporiadané tak, ako to Boh usporiadal, krása mužov a žien, ako hodnotných osôb. Ale kde sa depatologizuje homosexualita, tam niet slov útechy a lieku, svetla, len zatváranie očí, aby nevideli. „Coming out“ je dôležitý pre uzdravenie, kým nie je „pýchou na to, čo som“, ale je vyznaním hriechu, veď Slovo hovorí (Jak5,16): „*Vyznávajte si teda navzájom hriechy*“¹⁸

¹⁸ **Hriech homosexuality** – lebo to je splodený hriech dedičného hriechu, ktorým je neposlušnosť voči Bohu; hriech nie je identifikovaný s osobou, hriech vstúpil do tela pri dedičnom hriechu a odvtedy plodí množstvo rôznych hriechov, ktoré trápi človeka, a jedným takým je aj homosexualita. Hriech ako skutok, čo človek koná, je dôsledkom „v-tele-nej“ (to jest dedičnej, dôsledok 1.hriechu) neposlušnosti voči Bohu – lebo keď kradneš, lebo ťa k tomu pohýňa tvoja telesnosť, náklonnosť, si neposlušný Bohu, ktorý ťa stvoril na Jeho obraz - On rozdáva; keď sa vydávaš svojím túžbam k rovnakému pohlaviu, keď nevieš prijať svoje telo, ktoré ti dal Boh, vtedy si neposlušný Bohu týmto skutkom, lebo On ťa stvoril ako muža či ženu pre lásku a život, a tento hriech, ktorý je v tele (mozog-myseľ-identita), ťa potom privádza touto neposlušnosťou Bohu a poslušnosťou telu, teda poddaniu sa svojím túžbam a príťažlivosti, k hriechu skutkovému, že chceš mať aj taký romantický vzťah. Hriech, ktorý je v tele (Rim7,20) a hriechy skutkové, mimo tela (1Kor6,18). Príťažlivosť vzbudzuje to, čo vzbudzuje najväčšiu lásku, a lásku vzbudzuje blaženosť, ktorá je možná iba prostredníctvom najvyššieho Dobra, alebo toho, čo k nemu smeruje alebo, čo je mu nejako podobné (Bonaventúra, 2009, s.43); preto vôľa svojou činnosťou privádza k Bohu. Keby sme milovali Boha celým srdcom, celou dušou, celou silou, celou myslou (Mk12,30), potom by sme nemali romantickú príťažlivosť k rovnakému pohlaviu, ale by sme boli schopní milovať blížnych v Bohu, lebo *celé srdce* by patrilo Bohu, ktorý nás stvoril pre lásku s opačným pohlavím; keby sme milovali Boha *celou silou*, potom by sme neboli týraní, premáhaní až vysilovaní (dokým príťažlivosť nedostane, čo chce) príťažlivosťou k rovnakému pohlaviu, lebo naša sila by nešla proti nám, naša sila by ani nebola rozdelená, že nejaké menšie percento bude za Boha, a väčšia sila bude ťahať opačným smerom, od Boha, k romantickému vzťahu s osobou rovnakého pohlavia. Keby sme milovali Boha *celou myslou*, potom naša identita by bola identitou Božích detí, a nebola by identifikovaná s homosexuálnou inklináciou v tele, čiže nejakými aktivitami mozgu, podmienená centrom odmeňovania, kvôli tomu čo je spojené s oxytocínom a dopamínom vzhľadom na naše vzťahy, a dáva nám nejaké stavy mysle. Keby sme milovali Boha *celou dušou*, taká duša by bola umŕtvená sebe, znicotnená pokorou, lebo taká duša „sama v sebe poznáva len jedno jediné, totiž koreň všetkého zla a priehrštie nespočetných hriechov, nezmýšľateľných a nezmerných.“ (Porete, 2013, s.123) A keďže hriech je ničota, duša prežíva znicotnenie a preto miluje Boha, ktorý je všetko, a preto

a modlite sa jeden za druhého, aby ste ozdraveli. Lebo veľa zmôže naliehavá modlitba spravodlivého.“ Vyznanie hriechu nezahŕňa – veď práve to je známkou hrdinstva (svojím spôsobom), veď sa človek vzoprel „predurčeniu“, hriechu vpísanom v tele, vôbec sa s ním nestotožnil, ale ho odmietol na plnej čiare. To vie Pán odmeniť uzdravením, veď sám sa k nám ponáhl s týmto uzdravením, keď nám vôbec dáva precitnúť, a On sám nám dal túto sviatosť. Človek, ktorý vyzná hriech, tento hriech viac nemá, bol mu odpustený. To hriechy, ktoré si pestujeme, tie budú našou hanbou.

Druhá vec, ktorú tým chcem povedať, je to, že v tom oni sami nájdu svetlo a zhovievavosť voči ostatným, lebo svoju sexuálnu orientáciu naozaj nemajú napísané na čele, a preto, keď ich považujú za muža a ženu, nie je to preto, že by ich chcel niekto zraňovať nejakou neakceptáciou alebo necitlivosťou alebo niečím. Radšej nech sa radujú, veď im každá taká otvorenosť zážitku seba so svojím pohlavím, môže byť darovaná ako dar sebapoznania a lásky k sebe - nie seba-lásky pochádzajúcej z pýchy, ale lásky pochádzajúcej z Boha, ktorý si toto tvoje telo vyvolil a ti ho dal, aby mu bolo hodným domovom, a ktoré si má obliecť jedného dňa neporušiteľnosť – to nie je málo!

Dobrá správa je, že „concepts aren't fixed definitions in your brain, and they're not prototypes of the most typical or frequent instances. Instead, your brain has many instances, and it imposes similarities between them, in the moment according to your goal in a given moment... Goal-based concepts are super flexible and adaptable to the situation.“ (Barrett, In Siegel, 2020, s.276) To znamená, že ak niekto prežíva ten konflikt medzi svojou spiritualitou a sexualitou, ako to mal Richard, ak túži po Bohu a miluje Boha, a teda vie, že jediné pravdivé poznanie o Bohu môže získať z Jeho vlastného Slova, prostredníctvom Jeho Vteleného Slova, tak svoje koncepty a mentálne reprezentácie podriaďuje Jemu. A keďže „we experience desires and beliefs that emanate from the meaning of mental representations“ (Siegel, 2020, s.275), podľa týchto konceptov a mentálnych reprezentácií sa podriaďia aj jeho túžby. Pokiaľ však jeho mentálne reprezentácie sú také, že jeho koncept lásky a človeka (vrátane jeho rozlišovania pohlavia a rodu, jeho konceptu homosexuality) je v rozpore so Slovom, jednak dovoľuje svojim túžbam mocieť a podlieha im, oddáva sa príťažlivosti k niekomu rovnakého pohlavia, a viera sa stáva nevyhnutne akoby bremenom; jedine, že by sa aj koncept o Bohu prispôbil mentálnej reprezentácii, konceptu lásky, ktorý on má. Koncepty podliehajú naším cieľom – ak je mojím cieľom Boh, potom je to i pravda o Bohu a človeku, o láske (o všetkom); ak je mojím cieľom moje uspokojenie (túžob, príjemnosti), potom si vytvorím svoj koncept o Bohu, ktorý do toho zapadne. To, čo je našou hodnotou je nesmierne dôležité, lebo, ako bude opísané za chvíľku, hodnotový systém nášho mozgu vytvára emocionálne aktivity, ktoré zase doslova vytvárajú zmysel života (Siegel, 2020, s.271).

To všetko nás privádza k tretej forme mentálnych reprezentácii, a tou je **lingvistická reprezentácia**, ktorá obsahuje slová. „We may be aware of sensing or perceiving various things without the ability to describe them in words.“ (Siegel, 2020, s.283) „Human language permits information processing to be shared across individuals.“ (Siegel, 2020, s.285) Toto vie byť veľmi terapeutické, ako zažil Richard (Lewallen, 2022), ktorý sa zúčastnil stretnutia gayov: „We were divided into 10 groups for sharing our stories. When I shared mine, I didn't leave anything out: no one knew I was there, I was terrified, etc. But it was therapeutic and I enjoyed hearing the stories of the other men.“ Aj keď „information processing is often automatic. Most of it occurs without the participation of awareness and often is not translatable into linguistic representations. However, some people are more aware of certain layers of information than other people are... The capacity to conceptualize the nature of a relationship will vary quite a bit.“ (Siegel, 2020, s.285) Niektorí „may

má všetko aj ona. Kto jej môže čo vziať, keď má Boha a nemá nič vlastné? A čo jej môže kto pridať, keď má všetko s Bohom? A keď celá duša milje Boha, aká láska jej môže ešte chýbať, akú by jej ešte mohlo dať čokoľvek stvorené? Boh miluje v nej. Teda, hriech je v tele a privádza k hriechu skutkovému (Gn4,7), pokiaľ duša nenájde takúto pokoru láskou k Bohu. Preto Pán Ježiš zomrel v tele podobnom človeku, aby nás z tohto puta, človeku nepremožiteľného, vyslobodil a otvoril nás slobode Božích detí a takejto pravdivej, nádhernej až nadpozemskej láske. Neotročíme viac svojej „v-tele-nej“ (embodied) mysli. Vidíme, že náš dlh voči prvému prikázaniu je stále veľmi veľký! Naša cesta viery je práve cestou k naplneniu tohto prvého prikázania. Iba toľko chce Pán: aby sme Ho milovali.

have the ability to form complex representations of relationships, but these representations may not be accessible for translation into words... They may be unable to describe the internal processes“, ktoré zažívajú. Sem patrí aj uvedomenie si tela. „The importance of bodily responses in determining emotion and meaning makes awareness of this form of information vital to grasp. Awareness of the internal sensations of the body is correlated not only with enhanced self-understanding, but also with empathy and compassion. The ways our functionally distinct modes of representational processing interact with one another may be keys to understanding the blockages in information processing... Being able to put some of these representations into words may enable an individual to reflect on personal history and alter the future outcome of the representations's effects on the experience of what we construct as our sense of self.“ (Siegel, 2020, s.285-286)

Prečo teda samotné pomenovanie ešte nestačí a je potrebná aj zmena, okrem toho, že nás privádza k väčšej integrácii (aj svojho tela)? Vysvetlime si to na príklade. Katharine (Wilson, 2016) začala rozmýšľať o svojej sexualite potom, čo jej kamarátka povedala o sebe, že je bisexuálka a ona začala na internete hľadať informácie, čo to znamená: „It was as though there had been a part of me missing for my whole life, and suddenly it was revealed. I consider myself lucky that our generation grew up with, and on, the internet. I was googling all kinds of stuff about bisexuality, and found loads of wonderful resources on the internet, and for a brief moment, I was really happy. I had finally found a word to encompass something that had been a part of me for as long as I can remember...“ Táto úľava je psychologický efekt tzv. primárneho vedomia, „**primary consciousness**“, ktoré sa objavuje „when our basic sensory-perceptual processes resonate with our conceptual ones. This is the „remembered present“, giving us a sense of awareness and familiarity with something, without our being able to name it or to see it from a distanced temporal perspective involving past and future.“ (Siegel, 2020, s.286) Pamäť tela. Keď niečo vstúpi do vedomia, je to akoby sa nám rozjasnilo, akoby sme my vstúpili do svetla, dôjde k spojeniu nejakého nepomenovaného zážitku s pomenovaním. Avšak toto nie je ešte to isté svetlo, ako svetlo Pravdy, ktorá vyslobodzuje. Preto aj Katharine pokračuje: „But after that momentary happiness, my next emotion was panic... Everything was overwhelming....“ Pravé Svetlo je Život, ktorý je v Slove (Jn1,3-4).

O koľko neporovnateľne mocnejšie a oslobodzujúcejšie je Slovo Božie, ktoré je účinné a živé, keď už aj s obyčajným, ľudským „development of language, the neuronal groups responsible for linguistic processing allow a different form of consciousness to emerge“?! „...**A higher-order consciousness** in which **a person is freed from the prison** of the remembered present and is able to reflect both backward and forward in time. In this view, it is our unique language capacity as humans that allows us to be both historians and actuaries, reflecting on the past and consciously planning for the future.“ (Siegel, 2020, s.287) A Slovo Božie je Božie; nedá sa s Jeho účinnosťou to ľudské ani len porovnať.

„Naming an emotion can decrease limbic activations“ – hence the saying: „**name it to tame it**“ (Siegel, 2020, s.268), ktoré je dôležité, napríklad, pri poplachovej reakcii pri vnímaní nebezpečenstva, alebo strese, ale aj pri zvládaní emócií vo všeobecnosti. Slovo Božie človeka oslobodzuje tak, ako žiadna ľudská lingvistická schopnosť nedokáže. Lingvistická schopnosť nám umožňuje, ale Slovo Božie vykonáva. Napríklad, keď Boh povie v duši: „Neboj sa, som s tebou“, tú dušu okamžite zaplaví taký nepochopiteľný pokoj presahujúci akékoľvek chápanie, aj keby sa neviem aké veci diali priamo tomu človeku. Človek môže seba upokojovať pozitívnym myslením, dokonca používaním „citátov z Písma“ - pokiaľ ich Boh nevtelí do človeka skrze jeho vieru, efekt sa nemusí dostaviť. Ľudia sa často v Ježišovej prítomnosti „čudovali a jeden druhého sa vypytovali: „Čo je to? Nové učenie s mocou!“ (Mk1,27), a „zástupy žasli nad jeho učením, lebo ich učil ako ten, čo má moc, a nie ako ich zákonníci“ (Mt7,28-29), ktorí mali ľudskú moc. Pričom si všimnime, že zákonníci sú tí, ktorých slovo sa malo uskutočňovať, takže tu stojí v porovnaní práve tá lingvistická moc človeka, ktorá je len mŕtvou literou, a ožajstná moc Boha, oživujúceho Ducha. „On nás urobil súcich za služobníkov Novej zmluvy, a nie litery, ale Ducha; lebo litera zabíja, kým Duch oživuje.“ (2Kor3,6)

Človek má mnoho otázok, hľadá zmysel života, hľadá zmysel svojho utrpenia, hľadá šťastie. Možno prekvapivo, ale to, čo vytvára zmysel a je rozhodujúce, sú naše emócie, ktoré sú určované naším hodnotovým systémom. Siegel (2020, s.271) píše: „Generated by the value systems of the brain, these emotional activations pervade all mental functions and literally create meaning in life.“ „Emotion is inherently a subjective and an interpersonal experience, involving interaction with the environment and the evaluation of meaning“ (ibid., s.265). „Emotion involves shifts in how we link differentiated elements to one another—that is, shifts in states of integration... emotion serves a regulatory purpose by way of its integrative functions...“ (ibid., s.268) „When integration is present, harmony exists. When integration is impaired, chaos and/or rigidity arise... Emotion is central to our well-being, internally and interpersonally, because integration is the essence of health.“ (ibid., s.269) „Can you feel **how integrative it would be** to balance feeling the nonverbal reality of one’s own body as well as the signals from others and combine those with the left hemisphere’s important capacity to speak with linguistic symbols?“ (Siegel, 2020, s.268) Ó, a ako integrujúce by bolo byť schopný slovami popísať vnútorný svet mysle, odkryť ako za závojom skryté tajomstvo vlastnej osoby (celej osoby vrátane môjho tela s jeho pohlavím v kontexte snahy milovať v mojej osobnej histórii), vnímať svoje telo ako veľký dar, ktorý ma otvára svetu, a byť schopný lásky podľa pravdy? Aké integrujúce je prijať pozvanie Pána Ježiša k oslobodeniu a životu, a stať sa Božím dieťaťom! Aké integrujúce je Slovo Božie!

Okrem možnosti stať sa Božím dieťaťom je aj opačná možnosť – žiť (predovšetkým vzťahovými skúsenosťami) vytvoreným „**falošným self**“. „By our second year of life, we have learned the trick of showing facial expressions that differ from those that would reveal our true internal emotional states. This form of social deception allows us to act in socially appropriate and sanctioned ways. In a fundamental manner, this behavior creates a division between the private, internally experienced self and the public, externally expressed self... Yet, if we spend too much of our time attempting to be „socially appropriate“ with a public self, or shutting down our own access to how we really feel and not expressing authentic feelings or thoughts, then we may be vulnerable to developing a false self quite distant from our actual primary emotional experience.“ (Siegel, 2020, s.267) A to dnes prežívajú, žiaľ až primnohí, a to nie len v závislosti od sexuálnej orientácie. To sa týka aj nášho sexuálneho self (ktoré je len pomenovaním toho, keď naše self rieši túto oblasť), aj to mohlo byť vtedy a tam adaptívnou reakciou, no pokiaľ dieťa a neskôr mladý človek, alebo dospelý, nemal prístup k svojim emóciám, jeho falošné self je to, ktoré bráni, lebo pociťuje konflikt a myslí si, že tým získa pokoj. A preto je dobré, že ten vnútorný konflikt je (Rim8), lebo vtedy to znamená, že sa k hlasu dostáva naše pravé self, ktoré chce pozornosť a vstúpiť do vedomia, a byť pomenované. A to je naša šanca.

15. Cesta detachmentu

Ako vidno z predchádzajúcej kapitoly, pomenovanie je viac než len nálepkou, je ozajstným bytím toho človeka, a to sa týka napríklad aj nášho mena. Aj Boh prebýva vo svojom Mene¹⁹. Preto vzývanie Jeho mena je tak mocné pre život (Rim1é,13), a úmerne k tomu je mocné—avšak pre smrť—branie Jeho mena nadarmo. Tak ako nik nepovie „Ježiš je Pán“ iba ak z Ducha Svätého, tak ani nikto nevysloví Jeho meno nadarmo, nebodaj až rúhavo, iba ak z ducha diabolského (1Kor12,3). Aký koncept máš spojený s Božím menom ty?

Cesta integrácie môže viesť cestou detachmentu, a najmä cestou viery; Pán Ježiš je náš lekár, ktorého rany nás uzdravili (1Pt2,24). Toto rozlíšenie mentálnych reprezentácií, na základe ktorých subjektívne zažívame realitu, tu je umiestnené zámerne aj kvôli detachmentu. Ako opísal sv. Ján

¹⁹ Vo vysvetlivkách k chrámu, v ktorom prebýva Jeho Meno (1Kr8,16; ale i Dt12,11 a 16,6; 2Krn6,5 a inde) je napísané, že „Jahveho „Meno“ prebýva v Chráme, ktorý samého Jahveho nemôže obsiahnuť... Meno však skutočne vyjadruje osobu a zastupuje ju: kde je „Jahveho Meno“, tam je prítomný Boh spôsobom veľmi zvláštnym, nie však výlučným.“ Toto je fascinujúce poznanie, ktoré môže roznieť našu lásku k Pánovi v Eucharistii, keď si uvedomíme, čo vlastne znamená, keď na konci svätej omši nás kňaz posiela: „Choďte v Mene Božom“. To my sme tí, ktorých si vyvolil, aby v nás prebýval zvláštnym spôsobom a šiel... a tak už nemáme byť my, ale nechať Ho zjaviť svoju slávu.

z kríža, *detachment* sa týka toho, čo nazval temná noc, pretože nekráčame podľa zraku, ale podľa viery (2Kor5,7), čiže akoby po tme, keďže naše zmysly a mohutnosti duše akoby spia – je v nich činný Boh, nie sám človek podľa seba.

Temnú noc sv. Ján z kríža rozdelil a vysvetlil pre našu pomôcku, aby sme vedeli ako začať a čo môžeme urobiť, aby sme putovali (mysľou) do Boha, a putovali s Bohom, pričom sa postupuje k stále väčšiemu zvnútorneniu. Preto temná noc začína najprv *nocou zmyslov* (vonkajších, ktoré sa týkajú senzorických reprezentácií), lebo to je nám dostupné a ľahko dosahovateľné. Potom nasleduje *temná noc ducha* (ktorá sa týka mocností duše: rozumu, pamäti a vôle, a teda súvisí s konceptuálnymi a lingvistickými reprezentáciami). Pričom putovanie mysli, ducha človeka, do Boha začína vstúpením do vnútorného Jeruzalema a pokračuje cestou cez mesto, výstupom až na Svätý vrch, kde je Chrám, cez jeho nádvorie až do Svätyne, a to všetko sa deje modlitbou, lebo Boh pozýva nás, otvára nám jednotlivé nádvorie a uskutočňuje v nás všetky premeny zázračne. Na to musí byť človek odpútaný od všetkého stvoreného, čo neznamená mať nelásku k ľuďom, lebo to by bolo vážne nepochopenie Jánovej Temnej noci, a najmä by to bolo v rozpore s Božím prikázaním milovať Boha a blížneho. V skutočnosti, práve *detachment* slúži a umožňuje naplniť tento cieľ, toto prikázanie, a bez neho to priam nie je ani možné.

Čo je dôležité zdôrazniť je to, že cesta vnútorným Jeruzalemom, cesta viery, sa deje skrze modlitbu. Ako duch postupuje, aj modlitba sa mení, ako opisuje sv. Tereza v IC, od tichej (prayer of quite) až k modlitbe zjednotenia (prayer of unity). Uzdravenie vzťahovej väzby (dávajúcej vzor pre homosexuálny vzťah) tu **nie je** cieľom²⁰, ale je to **iba** „vedľajší efekt“ cesty viery, svätosti. Ak sa niekto chce vydať na túto cestu s týmto cieľom - nebyť homosexuálom, tak cieľ možno nedosiahne, alebo to nebude tak, ako očakával a si predstavoval, lebo to je v podstate v rozpore s *detachmentom* a temnou nocou, lebo je pripútaný na tento cieľ. A kde je pripútie, tam môže klamať ako telo, tak svet, i diabol. Cieľom je Pán, a teda dostať sa do Svätyne Chrámu a zjednotiť sa s Pánom, ktorý v nás prebýva v skrytosti. Pričom Jemu sa ponecháva to, ako to urobí a čo k tomu potrebujeme.

Veď my ani netušíme, čo v nás potrebuje Jeho dotyk (ako znázorňuje freska Stvorenia Adama od Michelangela)! A už vôbec nevieme to, ako to urobiť a v akej postupnosti, a koho nám k tomu pošle, alebo čo sa nám preto má stať – skrátka vôbec nič nevieme. A to je dobré uvedomenie, lebo to je počiatok temnej noci. Slovo Izaiáša (66,6) hovorí: „*Ten hrmiaci hlas, čo prichádza z mesta, ten hlas, čo vychádza z Chrámu, je hlas Jahveho*“, ktorý nás pozýva na túto cestu. Nech sa však nečudujeme, keď sa objavia ťažkosti a bolesti. Veď hovorí: „*Vari žena môže porodiť dieťa bez bolesti, porodiť chlapca prv, než príde pôrodné bolesti?*“ (Iz66,7) Možno, ako pôjdeš tými komnatami, či námesťami, Pán začne uzdravovať iné veci. Čo je potrebné, je nedávať Mu prekážky a podmienky, nemať iné očakávanie ako len očakávanie niečoho veľkého. Lebo taký Dobrý je Pán! Čokoľvek Pán koná, čo duši možno ani nie je jasné ako, čokoľvek použije a čoho sa dotkne, je to obrovský dar, nesmierny zázrak. A preto Slovo pravdivo hovorí: „*Ustavične sa radujte v Pánovi!*“ a „*Ustavične vzdávajte vďaka za všetko Bohu a Otcovi v mene nášho Pána Ježiša Krista*“ (Flp4,4 a Ef5,20). Lebo ani netušíme, ako sa o nás Pán stará! A čo urobí a ako urobí - nechajte sa len prekvapiť. Bude to veľké dobro.

Ak *attachment* sa v psychológii chápe ako vzťahová väzba s dôležitými osobami, predovšetkým s rodičmi,—ale patria sem i vzťahy so súrodencami a inými osobami, ktoré nás môžu ovplyvniť, dôležitá je aj emocionálna sila zážitkov—potom *detachment* v tejto oblasti bude spočívať v **attachmente na Boha**, pre ktorý a ktorým sa dosiahne aj *detachment* vo vzťahoch v zmysle ich uzdravenia, cez naše uzdravovanie „in the order of nature“. *Attachment* je prepojený s naším mozgom a myslou, teda telesnou pamäťou. *Detachment* nás oslobudzuje zo zákonitostí tejto prirodzenosti a robí nás slobodnými k uskutočňovaniu Lásky (1Jn4,16) podľa Pravdy (Jn14,6), teda takou transformáciou, prepoďstatnením, že ozaj možno povedať, že nás ubúda a Jeho pribúda (Jn3,30). To nie je cesta depky, ale človek zakúša radosť, akú dáva len Pán (Jn3,29), a ktorá

²⁰ Toto nemá byť náhrada za psychoterapiu. Toto je skôr popísanie duchovnej cesty viery k svätosti, ku ktorej sme všetci povolaní.

presahuje všetko, čo si možno predstaviť.

Kto sa chce dať na cestu temnou nocou, nájde, čo potrebuje v dielach sv. Jána z kríža, ktoré odporúčam. Ako pomôcka môže slúžiť nasledujúca Tabuľka 1, do ktorej si môže každý doplniť to, čo u seba rozoznáva ako predmet detachmentu. Temná noc ako duchovná cesta viery je Jánom z kríža rozdelená na aktívnu a pasívnu, pretože pri aktívnej noci sme to my, kto aktívne hľadá, od čoho sa môže odpútať a očistiť, a pri pasívnej noci je to sám Boh, ktorý nás očisťuje a premieňa, čo si sami nijako nedokážeme spraviť. V tejto tabuľke sú uvedené niektoré príklady, ktoré sú pozbierané zo skúseností. Sú to iba príklady, aby si človek vedel predstaviť, o čo ide v aktívnej noci, čo môžeme my urobiť. Celkovo o detachmente platí a je dôležité si uvedomiť, že: „We are not treating here of the lack of things, since this implies no detachment on the part of the soul if it has a desire for them; but we are treating of the detachment from them of the taste and desire, for it is this that leaves the soul free and void of them, although it may have them...” (Výstup, s.60) Pointa je, aby sa „the soul ceases to feed upon the pleasure of all things.“ (Výstup, s.59)

Tabuľka 1

Cesta temnej noci		Čo je pointa
Noc zmyslov	Pomôcka – „that all may know how to commit themselves to God’s guidance, when His Majesty desires to lead them onward“ (Výstup, s. 54)	“In order to conquer all the desires and to deny itself the pleasures which it has in everything, and for which its love and affection are wont to enkindle the will that it may enjoy them, it would need to experience another and a greater enkindling by another and a better love , which is that of its Spouse; to the end that, having its pleasure set upon Him and deriving from Him its strength, it should have courage and constancy to deny itself all other things with ease. And, <i>in order to conquer the strength of the desires of sense, it would need, not only to have love for its Spouse, but also to be enkindled by love and to have yearnings.</i> “ (Výstup, s.86) Slovo hovorí: „Skúste a presvedčte sa, aký dobrý je Pán. Šťastný človek, čo sa utieka k Nemu.“ (Ž34,9) a „Hľadaj radosť v Pánovi a dá ti, za čím túži tvoje srdce.“ (Ž37,4) To je to, čo potrebujeme: túžbu po Bohu a lásku k Nemu. Dnes sa žiaľ všetko sústreďuje na skutky, akoby sme z nich mali byť spasení. Ale Božie prikázania nehovorí „rob dobré skutky“, lebo to je bez debaty. Aj ateista vie, že sa má robiť dobre a nemá sa robiť zle. Navyše, keď veríš, konáš prirodzene skutky tej viery, akú máš. Láska k Bohu a túžba po Ňom je ten olej do lampy (Mt25,3), to vnútorné a nenahraditeľné. Dobré skutky totiž môžeme niesť so sebou aj ako lampu, čo nesvieti v Pánových očiach, pokiaľ len nie sú zapalované olejom lásky k Bohu; iba vtedy dáva Pán, aby svietili ľuďom, aby videli (Mt5,16). Sv. Faustína (b.778) sám Boh zjavil „jednu jedinou vec, ktorá má v Jeho očiach nekonečnú hodnotu, a to je láska k Bohu . Láska, láska a ešte raz láska – s jedným úkonom čistej lásky k Bohu sa nedá nič porovnať. Ó, akými nepochopiteľnými prejavmi pozornosti obdarúva Boh dušu, ktorá Ho úprimne miluje“, a pokračuje (b.781): „Láska... prechádza cez všetky anjelské chóry, ktoré majú stráž pred Jeho trónom... Ona dosahuje Boha a tonie v Ňom ako vo svojom jedinom poklade. Cherubín s ohnivým mečom, ktorý stráži raj, nemá nad ňou moc. Ó, čistá láska k Bohu, aká si veľká a neporovnateľná. Ó, keby duše poznali Tvoju moc“.
	Zrak	“If there present itself the pleasure of looking at things that help him not Godward, let him not desire the pleasure or look at these things... if he cannot, it suffices that, although these things may be present to his senses, he desires not to have this pleasure.” (Výstup, s.84) Toto platí všeobecne pre všetky zmysly. Čo je príjemné môjmu pohľadu v súčasnosti a nie je čisté, duchovné, to, čo je hore a nie na zemi (Kol3,2)? Čo nie je pravdivé, cudné, spravodlivé, mravne čisté, milé a čo nemá dobrú povest', čo nie je čnostné a chválibné (Flp4,8)?
	Čuch	Stretla som muža, gaya, ktorý bol nesmierne navoňavovaný. Bol tak navoňavovaný, že sa v samom kostole (nebol to veľký kostol) nedalo dýchať. Ani rúško nepomohlo. Hovorí sa, že niekto, kto neznesie pachy a má až takúto potrebu voňať, sa nevie prijať, nemá sa rád. Aj sv. Ján z kríža píše o vône, že zaťaženosť vôňami vedie človeka k pocitu nadradenosti, a potom nevie mať lásku k druhým, ktorí možno nie sú tak „voňaví“, napr. bezdomovcom. „When it deprives itself of the pleasure of all the sweetness of perfumes which can give it pleasure through the sense of smell, it remains equally unoccupied and in darkness according to this faculty.“ (Výstup, s.59)
	Chuť	Môže sa jednať o jedlá, nápoje, a čokoľvek, čoho sa človek nevie vzdať, a ide do obrany, priam až do útoku, ak by mu niekto napríklad povedal: „daj mi to“, alebo „nerob to“. <i>Toto je celkovo veľmi dobrý test toho, či sme k niečomu pripútaní</i> : ak by si to od nás niekto vypýtal, či sme schopní to nemať bez problémov a je nám jedno, či to máme alebo nie. Alebo je to, akoby nám niekto siahol na boha. A to sa môže týkať čohokoľvek, čo máme. Stretla som nejedného katolíka, dokonca mužov, tu i na NZ, pre ktorých vlasy boli ich bohmi. Siahnuť im na vlasy znamenalo „začať vojnu“, boli schopní nenávidieť. Čím to je, že vyvyšuje svoje vlasy (alebo čokoľvek má a robí) nad Boha? Skúmaj sa človek, aby ti Boh raz nepovedal: „chod' tam, kde je tvoj poklad“. Byť veriaci, byť duchovný človek a nie len telesný, je viac než „chodím do kostola aj sa modlím, tak mi nechajte moje modly. Čo vás do toho“. Jeden kapucín rozprával príhodu o sv. Františkovi. Keď raz sedeli pri ohni, vystrúhal si z dreva hrnček. Bol z neho taký rád, veľmi sa mu páčil. A tak ho zrazu hodil do ohňa... To sú tie skutky svätých, ktorí šli cestou odpútania, a čokoľvek by zistili, že by mohli byť k tomu pripútaní, volili sa toho radšej hneď

		zbaviť a radšej to nemať, ako dať v duši na roveň Bohu niečo ako hrnček. Chceli byť verní aj v tom najmenšom, aby Pán vedel, že ich môže pozvať aj k ešte väčšiemu Dobru, podľa Slova: Lk16,10.
	Hmat	„When the soul mortifies itself with respect to all the delights and pleasures that it can receive from the sense of touch, it remains, in the same way, unoccupied and in darkness with respect to this faculty.“ (Výstup, s.59) - Sem patrí nie len oblečenie, ale akýkoľvek podnet súvisiaci s dotykom a hmatom. Napríklad ja u seba pozorujem, že mi je veľmi príjemná sprcha. Neraz sa stáva, že dokonca muži majú potrebu nosiť make-up, tiene, púdre, a všeličo na tele.
	Sluch	“If there present itself to a man the pleasure of listening to things that tend not to the service and honour of God, let him not desire that pleasure, nor desire to listen to them.“ (Výstup, s.83) Čo je príjemné môjmu sluchu, čo počúvam? Aký typ hudby? Aké majú texty tie piesne? To na nás vplyva.
Noc ducha	Rozum	“In order to arrive at knowing everything, desire to know nothing. - In order to arrive at that which thou knowest not, Thou must go by a way that thou knowest not.“ (Výstup, s.85) Takže, ak je taká situácia, že neviete, čo sa deje, prečo sa to deje, čo to znamená, nechápete súvislosti, je to možno dobré znamenie, lebo môže to byť i tým, že vás Boh vedie do temnej noci duchovnej (ak to nie je len nedostatok poznania, či ignorancia k tomu, čo sa nám prezentuje), aby posilnil vašu vieru. Vždy, keď nevieme niečo, je to príležitosť pre rast viery. Kto si prosí väčšiu vieru, aby nebol prekvapený, že bude v situáciách, keď nevie. - Do tejto časti temnej noci, zasahujúcej rozum aj pamäť, <i>patrí i náročná práca s myšlienkami a predstavami, vnútorný dialóg a podobne. Na čo myslievam?</i>
	Pamäť	Okrem toho všetkého, čo sa vzťahuje na pamäť, uvediem i jeden príklad. U mužov sa častejšie vyskytuje taká typická reč, podľa ktorej ľudia môžu usudzovať o sexuálnej orientácii. Netreba sa obávať, ide o naučenú vec. Spôsob reči (aj gestá, či také akoby nutkavé rýmovanie slov pri bežnom rozprávaní a iné) si človek osvojuje, učí sa jej a býva prepojená s emóciami (pamäť tela). Keďže sa to človek učí, môže to byť cenný zdroj informácií o sebe slúžiaci sebapoznaniu. V skutočnosti tak nemusia rozprávať, keby nechceli. K tomu sa môžu hodiť dychové cvičenia. - Čím sa rád zamestnávam? Trávim veľa času „v minulosti“?
	Vôľa	“In order to arrive at having pleasure in everything, desire to have pleasure in nothing. - In order to arrive at that wherein you have no pleasure, you must go by a way wherein you have no pleasure.“ (Výstup, s.85) Ako rád žijem? Modlím sa? “Strive always to prefer, 1) not that which is easiest, but that which is most difficult; 2) not that which is most delectable, but that which is most unpleasing; 3) not that which gives most pleasure, but rather that which gives least; 4) not that which is restful, but that which is wearisome; 5) not that which is consolation, but rather that which is disconsolateness; 6) not that which is greatest, but that which is least; 7) not that which is loftiest and most precious, but that which is lowest and most despised; 8) not that which is a desire for anything, but that which is a desire for nothing; 9) Strive to go about seeking not the best of temporal things, but the worst.“ (Výstup, s. 84)

Poznámka:

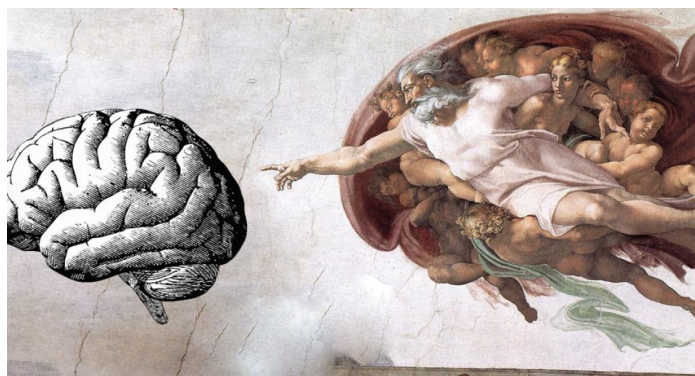
Je dôležité povedať, že cesta temnou nocou tu nekončí. Je to aktívna noc, teda naše úsilie, ktoré nám pomáha dostať sa do temnej noci. Detachment od všetkého stvoreného, a to aj od ľudí aj vlastného self. Napríklad, niekto chodí do kostola lebo tam našiel svoju skupinu ľudí. Nech vyskúša chodiť do kostola inde, aby ho prirodzená príťažlivosť k ľuďom neodvádzala od úplného a jediného zamerania na Boha. Azda už aj taká predstava je niekomu ťažká? Koľkí majú tak, že idú do kostola lebo ten kňaz im vyhovuje, alebo naopak nejdú, alebo šomrú, lebo ten kňaz im nevyhovoval? Tak toto presne je to, keď by nám Pavol povedal, že sme stále ešte len telesní. Chodíme naozaj do kostola kvôli Bohu? Alebo kvôli následnej “party”? Pomáha ti to roznecovať “the spirit of devotion”, alebo je ti tam proste príjemne? Aj to môže stačiť na začiatok, na rozduchanie viery, že človek aspoň prestane chodiť do nejakej zlej partie; navyše, kresťanské spoločenstvo by malo byť také, kde je človeku dobre, ved’ naším povolaním je láska; lenže to nie je láska podľa sebalásky a sebecka, ale podľa Krista - o zapieraní seba pre druhého. Spomínam si, ako som zrušila stretnutie koučingu, v ktorom som bola ja koučovaná, preto, lebo ma zaujímal viac kouč ako koučing. Kouč to prijal s humorom. Ďalší príklad – keď sa číta Slovo Božie, začíname byť len vonkajškoví a nie sme duchovní – hľadáme na čítajúceho, akoby nám mal čosi ukázať, demonštratívne sa natakajú a všeličo. To podstatné je počuť Slovo Božie, aby som Ho zvnútornil, zavriem všetky ostatné zmysly, aby ma nič nerozptyľovalo a nerušilo, a aby počuté šlo čo najhlbšie do srdca a bolo ozaj počuté - vtelené, On vo mne a ja v Ňom. Sústredíš sa zrakom pre videnie, či sluchom pre počutie? Je jedno kto to bude čítať, veď to nie je jeho slovo, ale Božie. Chcem čo najmenej pútať na seba pozornosť, nech je všetka venovaná Sediacemu na tróne. Ale koľkí chodia do kostola priam s úmyslom urobiť nejakú tú intrigu – nemajú čistý úmysel a záujem výhradne o Pána. To nie je milé Bohu, to je urážka. Odpútanosť, detachment od všetkého stvoreného a pripútanosť k Vtelenému Slovu. To je vo všetkom a všade, kde sme a čo robíme, čo si volíme – a preto si i volíme, aby sa radšej diala vôľa iného (teda až na hriech), lebo tým máme príležitosť odpútať sa aj od svojej vôle a tým umŕtviiť seba. Jedinečná príležitosť i ťažká výzva.

Sv. Ján z križa píše: “**The resulting effects must be considered**; for oftentimes many spiritual persons indulge in the recreations of sense aforementioned under the pretext of offering prayer and devotion to God; and they do this in a way which must be described as recreation rather than prayer, and which gives more pleasure to themselves than to God. And, although the intention that they have is toward God, the effect which they produce is that of recreation of sense, wherein they find weakness and imperfection, rather than **revival of the will and surrender thereof to God**. I wish, therefore, to propose a **test** whereby it may be seen when these delights of the senses aforementioned are profitable and when they are not. And it is that, whensoever a person hears music and other things, and sees pleasant things, and is conscious of sweet perfumes, or tastes things that are delicious, or feels soft

touches, if his thought and the affection of his will are at once centred upon God and if that thought of God gives him more pleasure than the movement of sense which causes it, and save for that he finds no pleasure in the said movement, this is a sign that he is receiving benefit therefrom, and that this thing of sense is a help to his spirit. In this way such things may be used, for then such things of sense subserve the end for which God created and gave them, which is that *He should be the better loved and known because of them...* But one that feels not this liberty of spirit in these things and pleasures of sense, but whose will rests in these pleasures and feeds upon them, is greatly harmed by them and should withdraw himself from the use of them. For, although his reason may desire to employ them to journey to God, yet, inasmuch as his desire finds pleasure in them which is according to sense, and their effect is ever dependent upon the pleasure which they give, he is certain to find hindrance in them rather than help, and harm rather than profit. And, when he sees that the desire for such recreation reigns in him, he must mortify it; for, the stronger it becomes, the more imperfection he will have and the greater will be his weakness.” (Výstup, s.226)

Mať dobré vzťahy je správne, ale to máme mať pre všetkých, nemáme tvoriť nejaké elity a getá, a následne uzavreté skupiny, a následne sa spolčovať proti niekomu a to všetko, čo sprevádza jednanie, ktorého cieľom nie je Boh. Aj ten muž, veľmi navoňaný, sa zdal byť pripútaný ku tomu kňazovi a kostolu. To bolo akoby jeho kráľovstvo, tam mal túto rolu, cítil psychickú pohodu, atď. Ak by len jeho vôľa chcela mať viac túžbu po Bohu a odvahu vykročiť do neznáma, môže veľa získať pre svoju dušu. Netreba mať strach nechať sa odovzdať Bohu do rúk a nebyť pripútaní na ľudí a miesto. Taký (človek) dokáže milovať hocikoho a nad nikoho sa nepovyšuje (lebo miluje Boha nad všetkými a celým srdcom), potom nikto nemá u neho nejaké extra privilégia (nehovorím o manželstve teraz, to je jasné) a ľudí miluje podľa Boha a nie svojich prirodzených inklinácií. Kto sa neodpúta, ani nezačne žiť duchovný život. Bude žiť stále telesný život; možno pekný, ale nie nevyhnutne duchovný. Detachment nie je cesta neľasky. Je dôležité správne pochopiť túto cestu, potom za ňu neprestanete vzdávať vďaky, že nám Pán daroval toto poznanie.

Dá sa povedať, že cesta detachmentu je cestou Božieho dotyku. V úvode bolo spomenuté dielo Michelangela v Sixtínskej kaplnke, znázorňujúce stvorenie človeka. Na danom obraze možno pozorovať, že časť, kde je Boh tvoriaci človeka uprostred anjelov, vyzerá ako ľudský mozog. Pravda, veď na Jeho obraz sme boli stvorení. Preto i mohutnosti našej duše - pamäť, rozum a vôľa, sú akoby zrkadlovým obrazom Najsvätejšej Trojice (Bonaventúra, 2009). Na ilustráciu tohto, možno použiť veľmi podobný obrázok tomu v Sixtínskej kaplnke (Obrázok E), kde sa Boh dotýka namiesto Adama, mozgu človeka. Tento obrázok celkom výstižne vyjadruje cestu uzdravenia „in the order of nature“, cestu detachmentu, vzťah mysle a mozgu, keďže za attachmentom je istá biochémia v mozgu spojená s centrom odmeňovania (viď Vývinový štandard). Dal by Pán, aby v mieste nášho centra odmeňovania stála Svätýňa, kde prebýva v nás živý Boh. Ako by nám bolo dobre! „*Tešte sa s matkou Jeruzalemom,... všetci, ktorí ju milujete! Plesajte od radosti s ňou všetci, ktorí ste nad ňou smútili, aby ste mohli sať jej prsia a nasýtiť sa jej útechy, aby ste sali s pôžitkom z jej plného prsníka... Lebo takto hovorí Jahve: Pozrite, ja obrátim k nej blahobyť ako rieku a ako rozvodnený potok bohatstvá národov; bude vás pridávať, nosiť v náručí, bude vás láskat na svojich kolenách. Ja sám vás poteším, ako matka teší svoje dieťa: v Jeruzaleme nájdete potechu. Keď to zakúsíte, srdce sa vám rozraduje a vaše údy sa naplnia novou silou*“ (Iz66,10-14). Staň sa.

Obr. E

Sv. Katarína Sienská hovorila: „**After starting on the path to detachment, the Christian is called to cultivate virtues**“ (in Fisher, 2008, s.14-16); a biskup Fisher pokračuje: „Cultivating virtue is not a thing done purely in the abstract so that all can become spiritual clones of each other. It is directed very personally to the weaknesses and strenghts of character of each individual. And it is never morbid scrupulosity, which is ultimately paralysing and self-defeating... More than this, virtues are for Catherine attributes of vocation... Cultivation of virtues... suited to the individual's temperament“ and identity. A tak sa v nasledujúcej kapitole pozrieme na tie čnosti, ktoré môžu byť späté s homosexuálnou identifikáciou.

16. Úsilie o čnosti a čnosti v úsilí o Boha

Keďže teda nie sú čnosti len nejaké všeobecné atribúty, ale sú spojené s vlastným povoláním osoby a jej identitou, a keďže „*cieľom čnostného života je stať sa podobným Bohu*“ (KKC1803), čo je práve to, čo človek nachádza vo vnútornom Zrkadle Pravdy, potom je možné pomenovať aj čnosti spojené s problematikou homosexuality. Mohlo by ísť napríklad o nasledovné:

1. **Láska ako čnosť**, ktorá úzko súvisí s príťažlivosťou – možno si teraz nevie (človek) ani predstaviť, že by mohol milovať niekoho opačného pohlavia. Je to takým otvorením sa pre lásku prijatím svojho tela. Táto čnosť mu pomôže neromantizovať si ľudí a okolnosti, snívať vysoké sny, a oddávať sa túžbam, ktoré rozecuje zdanie lásky, láska zrodená z tela. Táto čnosť pomáha túžiť po Bohu a Jeho milovať nadovšetko – nad ľudí, čo nás priťahujú; nad okolnosti, ktoré nám dávajú pocit, že sme milovaní; pomáha víťaziť nad osamelosťou. Vede dovnútra, do ticha, vede k Prameňu Lásky. Táto čnosť sa preto netýka len lásky k osobe, ale predovšetkým lásky k Bohu, ktorá môže človeka oslobodiť. Kto totižto miluje Boha, spája sa s Tým, ktorému nič nechýba, s Tým, ktorému nikto nemôže nič vziať; s tým u ktorého je plnosť lebo je Dobro; s Tým, ktorý Je, a preto aj sám človek sa môže stať toto všetko zo svojho nebytia. Láska duše k Pánovi rastie tým viac, čím viac si nás Pán k Sebe priťahuje.
2. **Ticho ako čnosť** – tento Prameň Lásky (s ktorým sa spája predošlou čnosťou) je hlboko v duši, v skrytosti, a aby sa k Nemu dostal, potrebuje Ho hľadať v skrytosti. Pretože mnohé otázky potrebujú odpoveď, je potrebné ticho ako čnosť. Odpovede na všetky otázky nájdeme len v tichu. Ticho „je prostriedkom sebaznania, užšieho spojenia s Bohom a dokonalejšej komunikácie s blízkym... Ak sa nenecháme preniknúť tichosťou Božieho Slova, riskujeme, že budeme plní strachu, obáv z nezmyselnosti celého nášho života. (Stanček, 2005, s.160) ...Boh si želá, aby sme objavili samých seba práve v tichu. A to je často dôvod, prečo človek nechce zostať sám. Mýlime si samotu s osamelosťou... Ticho v samote je poznávanie seba... Vtedy nastáva to správne, opravdivé sebaznatie, ktoré nie je ovplyvňované tým, čo sa o nás hovorí, myslí... Mlčanie... je dôležité i k počutiu Božieho hlasu vo svojich srdciach. Mnoho ľudí sa už dnes nestretá s Bohom, je im čímsi cudzím práve preto, lebo na toto stretnutie je potrebné ticho... Ak sme spojení s Bohom cez jeho Slovo, potrebujeme s ním tiež splynúť v hĺbke skrytej jaskyne svojho srdca a tam počúvať Boha hovoriaceho v tichu nežného vánku... A keď si myslíme, že sme úplne pripravení a chceme počuť, čo nám Boh hovorí, v skutočnosti počúvame to, čo chceme, aby nám Boh povedal. Preto je potrebné okrem uzavretia sa v tichu aj úplné vyprázdenie svojho vnútra pre načúvanie Božieho hlasu. (ibid., s.161) ...Počúvať Božie slovo v zahĺbení a v tichu je skúsenosť, ktorá nás vtiahne, premení a dáva nám spoznať pravdu o nás samých, aby sme sa viac prispôbili Božej vôli. (ibid., s.162)... Jedine v tichosti nájdeme zmysel lásky.“ (ibid., s.150) „Jedine tým, že v tichosti budeme hľadať vyšší zmysel lásky, než ju len redukovat' na konzumný spôsob užitia. Musíme sa aj naučiť dôverovať Bohu a dovoliť mu, aby nás zahrnul svojím pokojom a láskou.“ (ibid., s.151) Mt5,5: „*Blahoslavení tichí, lebo oni budú dedičmi zeme.*“ a Mt11,29: „*Vezmite na seba moje jarmo a učte sa odo mňa, lebo som tichý a pokorný srdcom; a nájdete odpočinok pre svoju dušu.*“ Dôvera v Božiu dobrotu; dôvera v Božiu Prozreteľnosť, v Božie Slovo, ktoré hovorí o stvorení človeka a o láske, a úplná odovzdanosť dieťaťa (Ž131,2). Keď Pán hovorí, človek sa môže od Neho učiť tichu a pokore. Preto pokora je ďalšia čnosť pre jeho povolanie.
3. **Čnosť pokory** – pripustenie, že nie je so mnou nič Ok, že homosexualita nie je normálna si vyžaduje veľkú pokoru. V tejto pokore však nájde (človek) neskutočnú úľavu a pokoj, príležitosť a zdroj uzdravenia. Nájde aj lásku k sebe, keďže aj takéto veci sa môžu ľuďom stávať. Tým sa otvára svojmu povolaniu, stať sa majákom pre druhých, aby tou útechou, ktorou Pán povzbudil jeho (človeka), on povzbudzoval druhých (2Kor1,4). Tu sa nevyhne práci s myšlienkami, s tými jedovatými plazmi, ktoré sú v prvých komnatách vnútorného hradu, kde dochádza k sebaznaniu. Na to je potrebná aj čnosť mravnej sily.
4. **Čnosť mravnej sily**, vytrvalosť na ceste krásnej a pravdivej lásky, v Slove Božom. Táto

čnosť sa uplatňuje vtedy, „keď sa máme pevne rozhodnúť pre cestu dokonalosti, či z lásky k Božiemu kráľovstvu opustiť domov, keď máme vytrvať na nastúpenej ceste i popri ťažkostiach, monotónnosti a nude vyplývajúcich zo zvykovosti, aj napriek všetkým protivenstvám a urážkam.“ (Stanček, 2005, s.111) Aby toto človek dokázal, potrebuje zase milovať pravdu nadovšetko.

5. **Čnosť pravdimilovnosti** – milovať pravdu nadovšetko je milovať Slovo Božie nadovšetko a zavádzať ho do praxe, lebo to znamená milovať Krista (Jn14,23), ktorý je Pravdou a On povedal (Jn8,31-32): „*Ak ostanete v mojom slove, budete naozaj mojimi učeníkmi, poznáte pravdu a pravda vás vyslobodí.*“ A o to ide. A Slovo Božie je nádherné: „*Ved' ty si stvoril moje útroby, utkal si ma v živote mojej matky. Chválim ťa, že si ma utvoril tak zázračne; všetky tvoje diela sú hodny obdivu a ja to veľmi dobre viem. Moje údy neboli utajené pred tebou, keď som vznikol v skrytosti, utkávaný v hĺbinách zeme. Tvoje oči ma videli, keď som ešte nebol stvárnený, a v tvojej knihe boli zapísané všetky moje dni, len pomyselné, lebo som ešte ani jeden neprežil.*“ (Ž139,13-16) Vyslobod' nás Pravda!
6. **Čnosť umŕtvovania a detachmentu** – keď (človek) miluje pravdu a usiluje sa o všetky tieto predošlé čnosti, nie raz sa musí umŕtvať v mnohom, čo nie je ľahké. Preto detachment je už nie len duchovnou cestou, ale aj čnosťou. A tá sa prejavuje v spôsobe žitia vzťahov s ľuďmi, zaujímaní stanoviska vzhľadom na spoločenské otázky, ktoré valcujú svet. To sa týka napríklad nárokovania si rôznych vecí, ako sú adopcie detí, manželstvo, partnerstvo, a pod., ktoré by boli nespravodlivosťou voči Bohu (prirodzenému zákonu) a ľuďom. Preto potrebuje pestovať i nasledujúcu čnosť.
7. **Čnosť „spravodlivosti voči ľuďom“** – „Spravodlivosť voči ľuďom robí človeka schopným, aby rešpektoval práva každého a vnášal do ľudských vzťahov súlad, ktorý podporuje primeraný rozvoj voči ľuďom a spoločnému dobru.“ (Stanček, 2005, s.110)

Toto je teda zoznam siedmich čností pre ľudí s homosexuálnou orientáciou povolaných k láske, no jednotlivci môžu v sebe rozoznať aj potrebu iných čností podľa ich osobnosti a povolania. Tak ako platí pre čnosti všeobecne, praktizovaním jednej z nich sa posilňujú aj tie ostatné, pretože sú vzájomne prepojené. Preto tu ide o **obraz človeka podobného Bohu**. Usilovať sa o tieto čnosti môže byť makačka, môže to nejedného nesmierne vyčerpávať, a preto i znechucovať a odrádzať. Je to ako by potláčal svoju identitu, namiesto toho, aby ju žil a bol sám sebou. Akoby bol človek otrokom čností. Cesta je neľahká, neprirodzená. Na ceste mnoho sklamaní. Ale duša sa snaží poslúchať čnosti, lebo chce žiť duchovným životom (porovnaj Porete, 2013, s.137), chce predsa duchom premáhať skutky tela (Rim8,13 a Rim7,22-25). A neraz môže človeku napadnúť: „A prečo to nemôže byť proste tak, ako to skrátka mám, veď aj tak viem byť dobrým človekom?“

Porete (2013, s.121), ktorá využíva alegorický rozhovor Lásky a Rozumnosti, v rámci ich dialógu s Dušou, píše: „Keby sa ich (Duší) niekto spýtal, aké najväčšie muky môže stvorenie zakúsiť, povedali by, že zostávať v Láске a pritom poslúchať Čnosti. Je totiž potom treba dávať Čnostiam všetko, čoho si žiadajú, nech to prirodzenosť stojí čo chce. Čnosti si nárokuje česť i majetok, srdce i telo, ba i život. Je treba si uvedomiť, že tieto Duše všetko opúšťajú, a predsa Čnosti tej Duši, ktorá im dala všetko a k potešeniu Prirodzenosti si nič neponechala, bez ustania hovoria, že „i spravodlivý bude ťažko zachránený“. A tak táto unavená Duša, slúžiaca dosiaľ Čnostiam, doznáva, že sa rada necháva zviazať Strachom a rada podstúpi pekelné trýznenie až do Posledného súdu, len ak bude potom spasená. Veru, v takom útlaku žije Duša, nad ktorou majú moc Čnosti, hovorí Lásky. Avšak Duše, o ktorých hovoríme, uviedli Čnosti na pravú mieru, lebo pre ne nič nerobia. Naopak, Čnosti robia všetko, čo tieto Duše chcú, bez útlaku a bez odporu, pretože tie Duše sú ich pánmi.“ Skrátka, duše neslúžia čnostiam, ale čnosti slúžia duši, ktorá sa stala slobodnou tým, že sa odpútajú od všetkého, i od seba, odovzdala Bohu, i so svojou vôľou, a takto prebýva v Bohu, ktorý je Lásky a nejaké chcenie nevnuká duši prostredníctvom nejakej túžby, ale skôr tak, že v nej Lásky prebýva a keďže sú zjednotené vôľou, Lásky koná svoju vôľu. (porovnaj Porete, 2013, s.120)

To je tá premena, o ktorej hovorí aj sv. Ján z kríža, keď hovorí o **anihilácii self**. Nejde o niečo nezdravé ani po psychologickej stránke, ale presne naopak; pokiaľ máme zmysel i pre Božie veci,

chápeme, že takto premenená duša s jej schopnosťami – rozumu, pamäte a vôle, už prijala na seba Boží obraz, lebo v nej prebýva Najsvätejšia Trojica, ktorá je, ako píše sv. Bonaventúra (2009, s.39-43) taká, že pamäť je pre svoju činnosť obrazom večnosti (teda Boh Otec), rozum zjavuje obraz uložený v pamäti skrze splodené slovo (Boh Syn, preto Slovo hovorí o zmýšľaní podľa Krista a potrebe premeny zmýšľania, čo je pokánie; pr. Flp2,8; Rim8,5;-8; Ef4,17-18 a 23; 1Kor2,16; Rim12,2; Rim15,5), a pamäť spolu s rozumovým pochopením vydychujú lásku (vôľu) ako spojivo oboch (Duch Svätý). „Ak teda myseľ uvažuje o sebe samej, povznáša sa skrze seba samu akoby skrze zrkadlo k poznávaniu Najsvätejšej Trojice, Otca, Slova a Lásky“ (ibid. s.43). Slobodná duša je tá, ktorá sa dala premeniť Bohu a s Ním je jeden Duch, teda jedna vôľa a jedna Láska, lebo Boh nás premieňa ako skrze zrkadlo na Jeho obraz (2Kor3,18). Easy. Spomeňme si, čo hovorí sv. Ján z kríža (Výstup, s.77): „**The weariness and distaste for following virtue...** is given to a soul by **desire for creatures**. And thus the reason why many souls have no diligence and eagerness to gain virtue is, as a rule, that they have desires and affections which are not pure and are not fixed upon God.” A zo psychológie možno dodať (Siegel, 2020, s.275): „We experience desires and beliefs that emanate from the meaning of mental representations“.

Tak sa zdá, že všetko, čo je treba urobiť, je prijať Otcove koncepty, teda Jeho Slovo a podľa nich túžiť dovtedy, kým sa naše vôle nestanú jednou, tou Jeho. Aj to nám uľahčil, veď nám dal svoju Lásku, svoju vôľu, veď je to tretia božská Osoba, Duch Svätý. Ak ja budem chcieť niečo iné, než Boh, ale usilujem sa o čnosti, lebo chcem žiť duchovne, tak sa nesmierne namakám, a môže ma aj šlak trafiť, aj tak to „nebudem ja“²¹. Potom príde nejaký falošný učiteľ, ktorý mi začne pod rúskom kresťanstva štekliť uši presne tým, čo chcem počuť, že „buď sám sebou“ (a iné psychologické motivačné prejavy), a ja nadšene opúšťam Pravdu a ostávam sebou samou, pekne mŕtvy (človek). Ale problém nie je v tom, že by som to nemohol byť ja (človek podľa Božieho obrazu), že to, čo mi ponúka Boh, nie som ja, to nie je môj obraz, na ktorý som stvorená. Boží obraz je ten, kto si, človeče, a Boh skrze svojho Syna ti to umožnil ním aj byť v uskutočnení, v premenení tvojej terajšej prirodzenosti. Tak duša neslúži čnostiam, ale čnosti slúžia jej. „Táto Duša má totiž v sebe pani týchto Čností, ktorá sa nazýva Božská Láska. A tá ju celkom premenila v seba a zjednotila ju so sebou, takže tá Duša už nepatrí sebe ani Čnostiam“ (Porete, 2013, s.137). „Všetko, čo tá Duša chce a čomu pritakáva, je totiž to, čo Boh chce, aby chcela, a ona to chce preto, aby tak naplnila Božiu vôľu – nie pre svoju vlastnú vôľu. A nemôže to ani chcieť ona sama, ale chce to vôľa Boha v nej. Je tudíž zjavné, že táto Duša nemá žiadnu svoju vôľu, iba vôľu Božiu, ktorá jej dáva chcieť všetko to, čo chcieť má“ (Porete, 2013, s.127).

A práve preto sú tieto duše tak odpútané od všetkého, už majú rovnako rady pohanu ako poctu i poctu ako pohanu, chudobu ako bohatstvo, i bohatstvo ako chudobu, trápenie od Boha rovnako ako útechu od Boha, byť milovaný rovnako ako byť nenávidený a byť nenávidený rovnako ako byť milovaný... lebo tieto duše nemajú žiadnu vôľu, iba tú, ktorú v nich chce Boh... a Božia vôľa nezamestnáva tieto duše takými prekážkami (porovnaj Porete, 2013, s.129-130), a tak sú neskonale slobodné, lebo môžu všetko, čo chce Boh, a to bez starostí a s ľahkosťou ako bez tiaže. Tak sa duša stáva Božou na základe Lásky; Boh je Láska svojou Božskou prirodzenosťou (porovnaj Porete, s.137). Čnosti sú učinené preto, aby dušiam slúžili, a tieto duše zase preto, aby poslúchali Boha a prijímali mimoriadne dary z Jeho Božskej vznešenosti, teda dary, ktoré Boh nedáva tým, ktorí zostávajú u túžby a chcení (porovnaj Porete, 2013, s.135).

Taká je duša milujúca Boha. Horí ohňom lásky a nezhára. Už nie je matériou, látkou, ale v horení sa sama stala tým ohňom. A iba pokorná duša môže byť oslobodená a premenená. V skutočnosti, prijatie toho, že so mnou niečo nie je Ok je ozajstným liekom. „Čím viac sa ponízuje, tým užšie sa Boh s ňou spája a znižuje sa k nej. Duša je v takej chvíli akoby ukrytá, jej zmysly sú nečinné, v jednom okamihu poznáva Boha a tonie v ňom. Poznáva celú hĺbku Nepreniknuteľného, a čím viac

²¹ Akoby zažívala to, čo opisuje Slovo (Ž127,1-2): „Ak Pán nestavia dom, márne sa namáhajú tí, čo ho stavajú. Ak Pán nestráži mesto, nadarmo bdejú jeho strážcovia. Zbytočne vstávajú pred svitaním a líhate si neskoro v noci, vy, čo jete ťažko zarobený chlieb; lebo on dáva svojim miláčkom spánok.“ Čnosti dáva Pán nám. Keď milujeme Pána, snažíme sa uskutočňovať Jeho Slovo.

je jej poznanie hlbšie, tým vrúcejšie po ňom duša túži“ (sv. Faustína, b.771). Porete (2013, s.138) píše: „Jednou z mohutností, ktoré Dušu opevňujú proti jej nepriateľom a chráni jej bohaté dary, je pravé poznanie jej vlastnej úbohosti... vďaka tomu sa neobzerá po svojich nepriateľoch napravo ani naľavo, lebo je natoľko ohrozená úžasom z poznania svojej úbohosti... a toľko je aj opojená poznaním Božej Lásky... že je ustavične... plná chvály Božej lásky“. Aj ľudí miluje nie pre nich, ale takým spôsobom ich miluje a preto ich miluje, lebo Boh to chce. A tak vie gay milovať človeka opačného pohlavia, lebo tak je v jeho podstate, v Pravde, ktorý je Kristus, zrkadlom v jeho duši.

Kto pociťuje Boha vďaka niečomu stvorenému (napr. človeku), alebo vďaka nejakému svojmu konaniu, ten nie je ešte celkom premenený – lebo tu spolu s ohňom Lásky ostáva ešte aj látka, ktorá má zhorieť, aby sa duša celkom premenila v Oheň (a duch človeka bol jedno s Duchom Božím). „Veď konanie človeka a jeho túžba mať v sebe nejakú látku (niečo stvorené), aby sa jej prostredníctvom zväčšila Božia láska v ňom samom, nie je nič iné než zaslepenosť voči poznaniu Božej dobrotivosti. Kto však planie týmto ohňom, bez toho, aby si žiadal „látku“ a bez ohľadu na to, či ju má, vidí tak jasne, že veci berie tak, ako sa majú brať.“ (Porete, 2013, s.140) Milovať Boha prostredníctvom stvorených vecí či ľudí, môže byť v skutočnosti ešte ťažšie, ako milovať Boha pre Neho samého. A Milovať Boha umožňuje milovať ľudí podľa pravdy, ako duši dáva Pán. Ako píše Porete (2013, s.140): „kto planie, necíti chlad“, preto ak človek miluje podľa Krista, necíti sa nemilovaný. Cítiť sa nemilovaný je vecou psychológie človeka, teda ľudskej telesnoti, ale nie duchovnosti. Milovať Boha je to najlepšie a najzdravšie, čo môže človek chcieť. „Duša totiž nie je stvorená pre nič iné než preto, aby v sebe bez konca mala bytie rýdzej milosrdnej lásky“ (Porete, 2013, s.150). „Mojím cieľom je Boh... A mojím šťastím je splnenie Božej vôle. Nič na svete mi toto šťastie nedokáže zakaliť, nijaká moc, nijaká sila“ (sv. Faustína, b.775).

17. Okrem výzvy čností je tu ešte i utrpenie

Na jednej strane môže byť duša unavená získavaním čností, akoby slúžila čnostiam a ony boli príliš náročné panie. Potom však, často po rokoch, v nej Boh spôsobuje, že ju premieňa na čoraz podobnejší a slávnejší obraz Seba, „*sme Jeho dielo, stvorení v Kristovi Ježišovi*“, a čnosti začínajú slúžiť duši v prospech „*skutkov, ktoré Boh pripravil, aby sme ich konali*“ (Ef2,10). Porete (2013, s.174) to opisuje ako niečo, z čoho sa bude duša najviac radowať: „Z toho, že vyhostila rozumnosť a všetky skutky čností. Lebo keď táto duša bola zahalená v láske, dostávala lekcie v škole rozumnosti, túžiac po skutkoch čností.“—Ako Pavol písal (Gal3,24-25): „*A tak bol zákon naším vychovávateľom pre Krista, aby sme boli ospravedlnení z viery. Ale keď prišla viera, už nepodliehame vychovávateľovi*.“—„Teraz však natoľko postúpila a pozdvihla sa v božskej lekcii, že začala čítať tam, kde rozumnosť končí. Túto lekcii však ľudská ruka nikdy nezapísala, lebo tým, kto túto podivuhodnú lekcii píše, je Duch Svätý a duša je Jeho vzácny pergamen. To je potom božská škola, v ktorej ústa zostávajú zavreté a ľudský rozum ju nedokáže uchopiť slovami.“ Vidíme, že potrebujeme väčšiu vieru v Pána a v celé Jeho Slovo. Naša viera nás zachráni.

Na druhej strane, mení sa i spôsob znášania utrpenia. Dá sa totiž trpieť „podľa pekla“, alebo „podľa očistca“, záleží asi na stave duše. Trpieť a nieť kríž, znášať všetko, čo na nás Boh posielá, „podľa pekla“ je veľmi veľkým utrpením. Duša vníma, akoby ju Boh proste úplne opustil, ostala sama, v tme, akoby dostávala len zlo; má pocit, že sa to nikdy neskončí. Môže zažívať „strašné zúfalstvo, niekedy až nenávisť voči Bohu, zlorečenia, kliatby, rúhanie“ a ešte k tomu aj muky zmyslov – zmyslové podnety jej spôsobujú muky (porovnaj Denníček sv. Faustíny o pekle, b.741). Duchovná bolesť sa s telesnou nedá ani porovnať. Ja som mala i taký zážitok strachu, že ma Boh nedokáže očistiť a je so mnou koniec, ako hovoril cez Ezechiela (24,12-13): „*Veľmi som sa ustával, no nakopená hrdza nezišla z neho v ohni. V tvojej nečistote je zločin. Pretože som ňu čistil, no neočistil si sa od svojej špiny, ani sa už neočistíš, kým neukojím na tebe svoj hnev*.“, a Izaiáša (1,5): „*Kde vás ešte udrieť, keď sa ďalej búrite: celá hlava je nezdravá a celé srdce choré*.“ Kto vie prečo to Boh dáva duši zažívať (možno nie všetkým dušiam), či preto, že ju vyslobodzuje zo stavu zavrhnutia, v ktorom bola, alebo aby jej dal poznať, pred čím ju zachránil, alebo trpí už záslužne – na spásu

duší a nápravu vecí, ktorými sa prehrešujeme voči Bohu. To neviem. Isté je, že iba tu na zemi môžeme za svoje utrpenie získavať zásluhy, v očistci už nie.

Utrpenie „podľa očistca“, je asi počas celej duchovnej cesty. Duša, ktorú Boh priviedol až do 6. komnát—podľa Vnútného hradu sv. Terezy—„her pains purify her soul so that it may enter the seventh mansion, as purgatory cleanses spirits which are to enter heaven...” (IC, s.113). Všimnime si, že to, čo Tereza píše, sa týka komnát 6 a 7, ktoré už nezodpovedajú očisťovaniu ale duchovnému zjednoteniu s Bohom²², a predsa má duša utrpenie. Dôležité je teda to, v čom je rozdiel medzi utrpením “podľa pekla” a utrpením “podľa očistca” – „**those who are in hell lack this submission to the divine will and the resignation and consolation God gives such a soul and the solace of knowing that their pains benefit them**, for the damned will continually suffer more and more” (IC, s.113). Tie duše, ktoré netrpia “podľa pekla”, trpia už v zjednotení s Kristovým utrpením. Takže spájať svoje utrpenie s Kristovým neprináša úľavu, pokiaľ sa používa iba psychologicky, kým sa trpí ako “podľa pekla”; ale utrpenie je až samo zdrojom radosti a slasti, keď Kristus človeka, dušu, povznesie vyššie, a prijíme ho do života. Nedá sa to ošáliť.

Prijatie Božej vôle je teda naozaj dôležité. Kto si chce pomôcť, nevyhnutne sa musí podriaďiť Božej vôli, a to znamená Božiemu Slovu. Taký dostáva útechu od Pána a vie, že hoci trpí, jeho utrpenie pomáha jemu a ním pomáha i druhým. Boh sa mu komunikuje. Boh nemlčí. Boh sa dáva duši tak, že tá slasť sa nedá ani slovami opísať, presahuje rozum a akékoľvek ľudské poznanie. To nie je konštrukt, produkt ľudskej mysle, nie je to stav mysle, to už nie je ani len “obyčajný” stav milosti – to už je stav v Božej prítomnosti. Táto siedma komnata je vlastne samotný stred ľudskej duše, duch človeka (IC, s.123); je to prítomnosť Boha, ktorý sa dáva človeku poznať ako Trojjediný - jednotlivé Osoby sa duši komunikujú osobitne, a predsa sú jednej podstaty a Jeden Boh. „This is the seventh Mansion, for as He has a dwelling-place in heaven, so has He in the soul, where none but He may abide and which may be termed a second heaven.” (IC, s.117)

Toto je to, čo hovorí Slovo Božie (1Kor6,17): „*Kto sa spája s Pánom, je s ním jeden Duch.*” Duch človeka vstupuje do Boha, do Bohostánku, a tak sú jedno, podobne ako keď sa kvapka vody spojí s oceánom a sú jeden oceán.²³ A toto je i to, čo v onom podobenstve trpezlivo vysvetľoval milosrdný otec svojmu vernému staršiemu synovi, ktorý sa nahneval a nechcel vojsť, lebo aj keď bol celý čas u Otca a s Ním, nepochopil, že veď všetko, čo má otec je jeho (Lk15,31). A to je pre nás ponaučením, že treba ešte niečo viac, než len robiť dobré skutky a veriť. Môžeme žiť toto zjednotenie. Taká je i naša cesta viery, od márnotravného syna až po obrátenie verného syna, ktorý si akoby neuvedomoval z čoho žije, že nejde len o tie “pečené kozliatka na oslavy s priateľmi” (o ktoré nepožiadala a mohol mať všetko v plnosti), nejaké veľké extázy a duchovné dary, ale úplnú odovzdanosť a dôveru v Božiu dobrotu a môcť žiť Jeho plnosť, Jeho život. To jest, úplne bez strachu (1Jn4,18), v nenarušiteľnom pokoji (1Pt3,4), v moci milovať a odpúšťať, užívať plnosť

²² „The first two Mansions belong to the purgative life, the third and fourth to the illuminative, and the remaining three to the unitive life.” (IC, s.15)

²³ Dôležité je tu upozorniť, že je tu veľký rozdiel od filozofie podľa jógovej tradície (vychádzam z knihy Eduarda Tomáša: Umění klidu mysli), ktorá vyznáva spojenie s Absolútnom; prácou s myslou a telom, najmä srkze dýchanie, sa človek akoby rozplynie v Absolútnu, a preto sme všetci jedno, ty si ja, lebo je len Absolútno. Toto je téma, ktorá je sama o sebe na jednu knižku a tu na to nie je priestor ani to nie je témou, a preto iba zdôrazňujem (veľmi dôležité), že je **to úplne iné učenie** než katolícke náboženstvo a ani to **nie je** niečo, čo máme spoločné. Trojjediný Boh je objektívny Jeden Boh v troch Osobách. A ako s Osobou, ide nám o spoločenstvo s Bohom, nie len o nejaké upokojenie mysle, rôzne stavy mysle navodené dýchaním, a prácu s myšlienkami. Boh nie je produkt ľudskej mysle a nedá sa k Nemu (k zjednoteniu s Ním) dostať svojím úsilím. Iba vierou v Neho, láskou k Nemu, a dúfaním v Neho nás On má moc urobiť svojimi deťmi podľa Jeho rozhodnutia. Podľa príkladu Pavla (Sk17,22-23), i ja si trúfam vyzvať ľudí takto a podobne filozoficky orientovaných, že to, čo vyznávajú, netušiac pravdu pre absenciu poznania a zjavenia Boha, to im v katolíckej viere zvestujeme... Sv. Tereza píše (IC, s.133): „It is true you cannot enter all the mansions by your own power, however great it may appear to you, unless the Lord of the castle Himself admits you. Therefore I advise you to use no violence if you meet with any obstacle, for that would displease Him so much that He would never give you admission to them. He dearly loves humility: if you think yourselves unworthy to enter the third mansion, He will grant you all the sooner the favour of entering the fifth.... Do you know what it is to be truly spiritual? It is for men to make themselves the slaves of God—branded with His mark, which is the cross. ...Unless you make up your minds to this, never expect to make much progress, for as I said humility is the foundation of the whole building and unless you are truly humble, our Lord, for your own sake, will never permit you to rear it very high lest it should fall to the ground.” (ibid., s.129)

života plodiaceho dobré skutky, mať podiel na Dobre. Ako píše Porete (2013, s.204): „V pravde by som blúdila, keby sa mi niečoho nedostávalo, veď Jemu nechýba nič...” „Táto duša vie len jedno jediné – totiž že nič nevie. A tak chce len jediná vec, totiž nechcieť nič. Toto nevedenie a nechcenie jej potom dáva všetko... oslobodilo ju... Ona zomrela svetu a svet v nej je mŕtvy, a tak v nej stále prebýva Trojica (ibid., s.154) ...Zostáva v pokojnom spočinutí, nech jej blížni robia čokoľvek.“ (ibid., s.158) „Ako dlhá a ďaleká je cesta z tohoto blúdiaceho života k životu oslobodenému, ktorému nevládne žiadne chcenie. Toto nechcenie potom zasieva božské semeno, ktoré sa berie z božskej vôle.“ (Porete, 2013, s.243)

Až takým nesmiernym tajomstvom je prijímanie Najsvätejšieho Tela Kristovho – ozaj sa spájame s Jeho Telom, a pokiaľ máme živú vieru²⁴ a ideme na duchovnej ceste dopredu, nestagnujeme (lebo zastaviť sa, znamená cívať), Pán v nás spôsobuje to, aby sme boli dvaja (On a ja) v jednom tele a jeden Duch. To je nesmierny zázrak! Ja prijímam s Kristovým presvätým telom Jeho dušu i božskú prirodzenosť. Význam Jeho ukrižovania je nesmierny, vôbec nie náhodný – totižto touto smrťou boli Jeho doráňaným telom otvorené všetky brány milosti a zmierenia, ktoré sú na človeku (na tele), a ktoré boli v Adamovi po hriechu zavreté; tak totiž vykonal uzmiernenie za hriechy, ktorých sme sa dopustili hlavou, srdcom, rukami i nohami, a nie len za naše hriechy (akoby ich nebolo dost'), ale už za hriechy našich predkov, ktoré sme zdedili a nám spôsobujú smrť (bl. Emmerichová, Durych, 2003, s.37).

Takto je Boh tvoriaci nového človeka. On sám Osobne vstupuje do človeka, ktorý Ho s vierou a láskou, v nádeji prijíma. To sa nedá ničím nahradiť, pretože On je tu fyzicky a skutočne (prítomný), hoc neviditeľne očiam. „Our Lord, cannot fail. It is we who fail by not disposing ourselves fitly, nor removing all that can obstruct this light, so that we do not behold ourselves in *this mirror* wherein our image is *engraved*”²⁵.“ (IC, s.122) Adam a Eva chceli byť ako Boh, a šli cestou neprijatia Božej vôle, aj za cenu smrti. A my môžeme byť ako Boh, ak nebudeme chcieť nič iné, než Božiu vôľu, a môžeme tak získať večný život. Nech sa nad nami zmiluje Pán, a nech sme teda aj my „celkom zaujatí Božou vôľou“ (Kol4,12).

²⁴ Ani pohodlný kresťan ešte nemusí mať v sebe život; ten dáva až živá viera v Pána Ježiša a život s Ním a pre Neho.

²⁵ St. Teresa's poem: Alma, buscarte has en Mi' (Poem 10, *Minor Works*). (s.122):

Such is the power of love, O soul,
To paint thee in my heart
No craftsman with such art
Whate'er his skill might be, could there
Thine image thus impart!
'Twas love that gave thee life—
Then, fair one, if thou be
Lost to thyself, thou'lt see
Thy portrait in my bosom stamped—
Soul, seek thyself in Me.

ZÁVER

Tí, čo vešajú svoje srdcia na márnosti, čo žijú telesne, nie sú duchovní. Tí, čo posudzujú duchovné veci telesne, nie sú duchovní. Dokonca ani tí, čo chcú slúžiť Bohu konajúc najlepšie zo svojej vôle, ešte nie sú duchovní, kým v nich nežije len Božia vôľa. Slovo hovorí, že sa na Božie kráľovstvo ide násilím (Lk16,16), a možno je tým myslené aj to, že ideme na to tak akoby komplikovane; myslíme si, že ho musíme v sebe vydobýť, akoby sme chceli prinútiť strom, aby dal ovocie hneď, kedy chceme, a ťaháme ho z jeho konárov či listov, a robíme to viac pre to, čo si o nás iní myslia (aby sme sa zdali dobrí a svätí), než pre Pána, a zabúdame, že je to ovocie Ducha Svätého a nie náš produkt. A my zmätení, smerujeme sa len k skutkom. Ducha uhasíme, keď v sebe roznecujeme lepšiu prirodzenosť, namiesto jej umŕtvovania, a ovocie Ducha, ako keby malo byť naše, požadujeme. A pritom stačí také jednoduché – milovať nadovšetko Boha, byť do Neho zamilovaný, byť ako dieťa, čo miluje svojho Otca a nechá sa niesť na rukách v úplnej odovzdanosti s dôverou, vďakou, a s radosťou – veď tak je bez námah a v pokoji. A to pre nás Boh chce (Flp4,4) – veď bez Neho nemôžeme nič urobiť (Jn15,5). A to je predsa také jednoduché. Či?

Je to omnoho jednoduchšie než ťažko a zložito pracovať, všeličo študovať, po všeličom sa zháňať, trápiť sa pre neúspechy a nedokonalosti, vzdávať sa pri pádoch, vymyslieť, aké zmeny urobiť v tom, k čomu sme už dospeli, a nevidieť často svoje brvná (Lk6,42)... Alebo má azda vtedy človek aspoň pocit, že dosť vykonal? Ale potom to robí pre svoj dobrý pocit zo seba, a nie pre Boha, a to je principiálne mimo – veď Boh je cieľom, nie naša psychologická útecha. Ó, nechciet nič, aby bol priestor už len pre Božiu vôľu, to je taká sloboda. Sloboda od seba pre Boha, ktorý skrze nás koná, čo vo svojej vôli sám chce.

Je dobré poznať cestu svätosti, cestu viery, to môže človeku pomôcť zapáliť sa láskou k Bohu, lebo mnohí ani netušia, že tu je niečo viac, a omnoho viac, neporovnateľne viac ako len pekný slušný život s dobrým zvykom chodiť do kostola a sem-tam sa za niekoho pomodliť. A ďalším stačí taký život „užívania si života“ a psychologické nazývajú duchovným. „Tí, ktorí stále žijú tým, že po niečom túžia, domnievajú sa a veria, že nie je žiadne lepšie bytie než to, ktoré je plné túženia, u ktorého zostávajú a hodlajú zostať. A preto sú na svojej ceste stratení, lebo majú dosť v tom, čo im dáva túžba a chcenie.“ (Porete, 2013, s.164) Ďalší „sa dávajú viesť náklonnosťou prameniaca z duchovného života a nachádzajú uspokojenie sami v sebe. To im berie hĺbku, takže potom nemôžu túto hĺbinu poznať... ani nie sú schopní dôverovať plne Božej добрôte. A preto zostávajú u skutkov... Ó ako sa klamú tí, ktorým toto stačí!“ (Porete, 2013, s.244)

Kiežby sa nikdy nevyprázdňovala hĺbka a fascinujúcosť Boha, Slova. Mohlo by byť viac duší, ktoré by mohli byť zapálené takouto milosťou. A ako je ich veľmi treba, aby zvolávali Božie požehnanie do času temna, kde sa všetko relativizuje a „boh racionalizácie“ vyprázdňuje ešte aj vieru. Kiežby nám nikdy nechýbali duchovní sprievodcovia, čo poznajú cestu duchovnú, a aby úprimne hľadajúci našli dobrých spovedníkov. Lebo cesta viery zarastá burinou rozmarov a márností, a chodník svätosti je pokrytý bodľáčím klamných učení, čo na oko štekliia uši.

Kto nám ukáže cestu? - Cestu poznáme (Jn14,4). Napodobňovať Krista. Ale ako často sa to svetsky interpretuje, akoby človek hľadal len seba v Kristovi a nie Jeho Osobne, sťa bez zmyslu pre Božie veci, priam akoby sme boli nepriateľmi križa a Ukrižovaného. V každom čase je svätosť zjednotením s Bohom; preto to, k čomu sme povolaní nie je len pekný spoločenský život, ale život božský, čo je viac ako duchovný, je to život Boží, nad-prirodzený. To je tak nesmierny dar. Nech je zvelebený Pán Ježiš, nech je zvelebené Jeho sväté Meno, nech je navždy milovaný Ten, ktorý je len Dobro. Amen.

LITERATÚRA

- [1] Barrett, L. F. (2017). The theory of constructed emotion: An active inference account of interoception and categorization. In Siegel, D. J. (2020). *The developing mind*. How relationships and the brain interact to shape who we are. 3rd Ed. New York, London: The Guilford Press.
- [2] Bonaventúra (2009). *Putovanie mysle do Boha*. Bratislava: Serafín.
- [3] Champion, A. (2015, Marec 25). *The meaning of a headless body in a dream*. Na <https://www.wellbeing.com.au/mind-spirit/spirituality/meaning-headless-body-in-a-dream.html>.
- [4] Damasio, A. (1994). *Descarte's error. Emotion, reason, and the human brain*. New York: A Grosset/Putnam Book, G.P. Putnam's Sons.
- [5] Damasio, A. (2010). *Self comes to mind. Constructing the conscious brain*. New York: Pantheon Books.
- [6] Durych, J. (2003). *Svaté kněžství podle vidění ctihodné Anny Kateřin Emmerichové*. Olomouc: Matice cyrilometodějská s.r.o.
- [7] Dyer, W.W. (2008). *Vaše bludy*. Praha: Talpress.
- [8] Fisher, A., OP (2008). *Be good at what you are. St. Catherine of Siena's theology of the laity*. Revised edition of the same work of the Bishop's produced for WYD 2008 in Sydney Australia.
- [9] Fone, B.R.S. (1983). This Other Eden: Arcadia and the Homosexual Imagination. *Journal of homosexuality*. 8(3-4).
- [10] Gallup, G. G. Jr. (1980). *Chimpanzees and self-awareness*. In Roy M. A. (Edt.). Species identity and attachment: A phylogenetic evaluation. New York & London: Garland STPM Press.
- [11] Ján Pavol II. (2015). *Teologie tela*. Katecheze Jana Pavla II. o lidské lásce podle Božího plánu. Praha: Paulínky.
- [12] Jhenry5 (22.12.2013). *My Homosexual Story*. Na <https://www.wattpad.com/32934176-my-homosexual-story/page/2>.
- [13] Kartuzián (1977). *Láska a ticho*. Bratislava: Serafín.
- [14] KKC1803 (2022). Čnosť. Na *Katechizmus Katolíckej Cirkvi*. <https://katechizmus.sk/kkc-1803>.
- [15] Lewallen, R. (2022, Máj 27). A Misfit Looking For a Fit. Na *G&LR's Blog*. <https://glreview.org/a-misfit-looking-for-a-fit/>.
- [16] Ligouri, A. (1755). *Uniformity with God's Will*. Na <https://www.catholicspiritualdirection.org/uniformitygod.pdf>.
- [17] Milojković, M. (2022, Apríl, 2). Michelangelo's Unusual Hidden Messages in "The Creation of Adam". Discovered 500 years after it was painted. Na <https://medium.com/lessons-from-history/michelangelos-unusual-hidden-messages-in-the-creation-of-adam-d0704d9c831b>.
- [18] Nymfomanka? (2010, Február 9). Na *Live Doctor*. <https://www.livedoctor.cz/home/detail?id=8328>.
- [19] Porete, M. (2013). *Zrcadlo prostých duší*. Praha: Malvern.

- [20] Ratzinger (1986, Október 1). Letter to the bishops of the Catholic Church on the pastoral care of homosexual persons. Na *La Santa Sede*.
https://www.vatican.va/roman_curia/congregations/cfaith/documents/rc_con_cfaith_doc_19861001_homosexual-persons_en.html.
- [21] Rothschild, B. (2007). *Pamät' tela*. Psychofyzológia a liečenie traumy. Humenné: Pro Familia.
- [22] Sesta, E. (2021, Máj 4). The greatest blessing. Na *Youtube*.
<https://www.youtube.com/watch?v=gK2ATVIQG90>.
- [23] Siegel, D. J. (2020). *The developing mind*. How relationships and the brain interact to shape who we are. 3rd Ed. New York, London: The Guilford Press.
- [24] Stanček, L. (2005). *Čnosti*. Nadácia Kňazského seminára biskupa Jána Vojtaššáka Spišská Kapitula – Spišské Podhradie.
- [25] Stinissen, W. (1995). *Cesta vnitřní modlitby*. Kostelní Vydří: Karmelitánske nakladatelství.
- [26] Sv. Faustína (2008). *Denníček*. Božie milosrdenstvo v mojej duši. Spišská Nová Ves: Spoločnosť katolíckeho apoštolátu Pallotti.
- [27] Sv. Ján z kríža (1994). *Výstup na horu Karmel*. Elektronická edícia tretieho prekladu.
- [28] Sv. Ján z kríža (1997). *Živý plameň lásky*. Bratislava: Slovenský spisovateľ.
- [29] Tereza z Avily (1921). *Interior Castle*. Elektronická verzia tretej edície s dodatočnými poznámkami, Thomas Baker, 1921, bola vytvorená v roku 2006.
- [30] Thru the Bible Radio (nd). Interior of Herod's Temple at Jerusalem.
https://ttb.org/docs/default-source/extra-materials/herod-39-s-temple-packet.pdf?sfvrsn=a0af1c16_0.
- [31] Tomáš, E. (1994). *Umění klidu mysli*. Praha: Avatar.
- [32] Wilson, K. (2016, Jún 13). My "Sad Gay Story"-- And Why I Tell It. Na *The Odyssey online*.
<https://www.theodysseyonline.com/sad-gay-story-and-why-tell>.
- [33] Zambrano, A. & Scrosati, L. (2022, Jún 17). First gay blessing in Italy, diocese of Italian bishops' president. Na *Daily Compass*. <https://newdailycompass.com/en/first-gay-blessing-in-italy-diocese-of-italian-bishops-president>.

Obrázky:

- [34] Obr. A. Clear Waters of Ginnie Springs in Florida. Na
<https://www.pinterest.es/pin/430445676879370561/>.
- [35] Obr. B. Dvaja pod hladinou. Na *Tripadvisor*.
https://www.tripadvisor.in/LocationPhotoDirectLink-g294255-i419074729-Palawan_Island_Palawan_Province_Mimaropa.html.
- [36] Obr. C. Mapa Jeruzalema z čias Pána Ježiša. Na https://www.conformingtojesus.com/charts-maps/en/jerusalem_in_jesus_time_map.htm.
- [37] Obr. D. Interior of Herod's Temple at Jerusalem. (Thru the Bible Radio). Information on Herod's Temple. <https://ttb.org/docs/default-source/extra-materials/herod-39-s-temple->

packet.pdf?sfvrsn=a0af1c16_0.

[38] Obr. E. Boh tvoriaci človeka – mozog. Na <https://www.romeprivateguides.com/en/blog/about-vatican/michelangelo-sistine-chapel-brain.html>.

PRÍLOHA 1: Svetlo temnej noci vo sviatosti manželstva

Aj v manželstve je možné ísť dvomi rôznymi cestami – telesnou a duchovnou. Môžeme ísť starou cestou, pre ktorú platia Pavlove slová: „*Ale takíto budú mať telesné trápenia a toho vás chcem ušetriť... Chcem, aby ste vy boli bez starostí. Kto je bez ženy, stará sa o Pánove veci, ako sa páčiť Pánovi. Ale ženatý sa stará o svetské veci, ako sa páčiť manželke, a je rozdelený. Aj nevydatá žena a panna rozmýšľajú o Pánových veciach, aby boli sväte telom i duchom. Ale vydatá myslí na svetské veci, ako sa páčiť mužovi.*” (1Kor7,28 a 32-34) Ba čo horšie, stáva sa, že sa ani nestarajú, ako sa páčiť jeden druhému, ale ako má druhý byť, aby sa páčil mne. Môžeme ísť aj novou cestou, podľa detachmentu, pre ktorú by platili Pavlove slová: „*A tak, bratia, hovorím, čas je krátky, aby napokon aj tí, čo majú ženy, boli, akoby ich nemali*” (1Kor7,29). Táto cesta detachmentu nachádza svoje korene v mystickom význame Márie a Marty pre dušu a prináša pravé oslobodenie pre lásku, ako celostné žitie duchovnej cesty viery, ktorá prechádza i obdobím temnej noci.

Mária a Marta sa celkom často spomínajú v Písme (Lk10, Jn11 a 12) v porovnaní s inými osobami. Ich životy môžu mať i mystický (duchovný) význam pre našu dušu. Mária je tá, ktorá si vybrala lepší podiel – ona symbolizuje dušu pripútanú k Pánovi, sediacu pri Jeho nohách, a tak slobodnú pre lásku podľa Božej vôle. Marta je akoby rozdelená srdcom – časťou seba je u Pána, ale necháva sa strhávať aj mnohými vecami, preto symbolizuje dušu ešte neodpútanú od všetkého stvoreného, ako jej hovorí Pán Ježiš: „*Marta, Marta, staráš sa a znepokojuješ pre mnohé veci, a potrebné je len jedno*” (Lk10,41-42). Veď „*kto z nás si môže starosťami pridať čo len lakeť k svojmu životu?*” (Mt6,27). Potrebné je len odpútať sa od všetkého stvoreného i seba, a pripútať sa k Pánovi. V Ňom je všetko v nás naplnené presne tak, ako to Boh ustanovil – naša a Jeho vôľa sú zjednotené v jednej, v Jeho svätej vôli. A to prináša nesmierny pokoj aj v najväčšom nepokoji. Taký je význam dôsledkov rozdielu ich životov pre našu vieru.

Všimnime si, že keď zomrel Lazár, Marta bola tá, ktorá vyšla v ústrety Ježišovi, bola aktívna. Mária bola doma a čakala s vierou, bola navonok akoby pasívna, a predsa bola zavolaná: „*učiteľ je tu a volá ťa*” (Jn11). Obidve Mu povedali v podstate to isté: „*Pane, keby si bol býval tu, môj brat by nebol umrel*” (Jn11, 21 a 32). To môže naznačovať, že aj naše modlitby, s ktorými sa obraciame na Pána, sú možno rovnaké, ale Pán akoby inak počúval každého z nás. Hoci nie v slovách našich modlitieb je rozdiel, je rozdiel v našej viere. Na Máriine slovo sa Ježiš zachvel a zaslzil a hneď sa pýtal, kde ho uložili, pripravený konať, keď videl jej slzy; tak boli zjednotení. Na Martine slovo odpovedá prísľubom, že vstane z mŕtvych a vidíme, že jej akoby chýba živá viera v to, ako koná Ježiš. Inak chápe Jeho Slovo, dalo by sa povedať, že ako literu, a tak je “rozdelená” medzi poznanie a vieru. Preto sa Ježiš pýta na jej vieru: „*Veríš tomu?*” (Jn11,26). Mária nepochybuje, keď Ježiš povie, aby odvalili kameň, Marta je tá racionálna, neodpútaná od zmyslového poznania, kráčajúca podľa rozumu (2Kor5,7) a hovorí, že už páchne, je v hrobe 4 dni. Máriine: „*Pane, keby si bol býval tu, môj brat by nebol umrel*” sa preto rátať Pánovi za vyznanie viery, ktorá sa podobala Panne Márii, ktorej príhovorná modlitba si na svadbe v Káne bola taká istá Synom, že bola len oznamovacou vetou: „*Nemajú víno*” (Jn2,3), a nebola prosbou, že prosím ťa urob, aby mali víno. V závislosti od poznania Ježiša sa teda modlitby ľudí a ich reakcie líšia. To vidno aj na tých zhromaždených ľuďoch, ktorí si ani netrúfli povedať Pánovi niečo osobne, ale len poza Jeho chrbát hovorili vyčítku na Jeho adresu: „*A nemohol ten, čo otvoril oči slepému, urobiť, aby tento nezomrel?!*” (Jn11,37)

Preto, aj keď sú dvaja povolani k sviatosti manželstva, a nemajú povolanie ku zasvätenému-kontemplatívne životu, stále môžu žiť kontemplatívne ako Mária – ak berieme do úvahy jej prínos pre mystiku našej duše, stvárnjúci dušu človeka odpútanú od všetkého stvoreného a pripútanú úplne k Bohu, milujúcu Boha celým srdcom, nedeleným. Ak je duša zjednotená s Bohom, potom aké môže mať ešte starosti, keď Pán sa o všetko stará? (1Pt5,7 a Mt6,25-34) Každému z nás, bez ohľadu na to, či má niekto povolanie k zasvätenému, kontemplatívne životu, či je laik, slobodný či v manželstve, bolo dané povolanie: „*Miluj Boha celým svojím srdcom, celou svojou myslou...*” Úprimne môžeme skúmať sami seba, keď Ho máme milovať celou myslou, koľko

myšlienok v skutočnosti venujeme Bohu počas dňa, a koľko sú intruzívne myšlienky, či starosti, či hlúposti a iné myšlienky? Samozrejme, nehovorím o tom, keď pracujeme a myslíme pre ten cieľ, keď myslíme na pracovné veci, či keď máme niekomu slúžiť, lebo, aj to môže byť myslenie podľa Pána Ježiša - aj keď naše myšlienky nie sú priamo o Ňom, sú podľa Neho (Rim15,5 a Rim8,6). Môžeme žiť v našom povolaní ako Mária, ako „tí, čo plačú, akoby neplakali; tí, čo sa radujú, akoby sa neradovali; tí, čo kupujú, akoby nič nevlastnili; a tí, čo užívajú tento svet, akoby ho neužívali...” (1Kor7,30-31), a „if he cannot (avoid the pleasure), it suffices that, although these things may be present to his senses, he desires not to have this pleasure” (Výstup, s.74), alebo jeho srdce nie je na nich zavesené, primknuté k nim.

Temná noc pre manželov nie je teda o tom, že má byť dost' tma na milostné zbližovanie a nehu, ani o tom, že manželstvo je horor, dajte si bacha, ale práve o tom, ako vie byť nádherné, ako je cestou k žitiu manželstva, je tvorením krásy. Pokiaľ sme pripútaní, sme telesní, v dôsledku toho sa objavujú sváry, žiarlivosť a to všetko, čo bolo vymenované v Písme o telesnom človeku. Ale pokiaľ sme odpútaní a úplne pripútaní k Bohu, potom aj to, čo bolí je obetou a nebolí to podľa telesného človeka (alebo podľa pekla, ako bolo písané vyššie), ale podľa duchovného človeka, ktorý tým získava zásluhy na obrátenie druhých. Príkladom pre manželov je v tomto sv. Monika: jej manžel sa obrátil a žil, ba dokonca aj jej syn Augustín sa nie len že obrátil, ale stal sa i veľkým svätým. Aj manželstvo sa dá žiť tak, že je duša pripútaná k Pánovi podľa vzoru Márie.

Ako sa teda dá žiť manželstvo tak, akoby ani neboli zobratí a aby to nebolo v rozpore s láskou, ktorá má byť v manželstve tou najvyššou a najnádhornejšou? Ako sa dá žiť manželstvo tak, aby bolo naplnením sviatosti? Ako môže byť cestou detachmentu a zároveň najvyšším dávaním sa? Temná noc a detachment vôbec neznamená žiť nevšímavo jeden na druhého, nemať k sebe lásku a žiť si individualisticky; vonkoncom nie! Naopak – ide o to, že sa začne žiť čisto Božie usporiadanie vecí, tak, ako ich On usporiadal, a nie tak, ako sme ich my poprehadzovali. On totiž káže milovať Boha celým svojím srdcom, celou svojou myslou, celou silou... a blížneho ako seba samého. Síce to prikázanie vieme, a aj tak nám Slovo hovorí skrze Pavla: „*je rozdelený*” (1Kor7,34). Máme zato, že manželcia sa majú navzájom milovať, a majú milovať Boha. A v realite to neraz končí tak, že partner miluje manželku (alebo manželka manžela) menej ako svetské veci a príjemnosti, a Boha tak po svetsky, podľa tela, rozumu, alebo postupne vôbec nie. Ako sa dá vôbec naplniť toto Božie prikázanie v manželstve? Veď keď máš milovať Boha celým srdcom a myslou, a ty myslíš na toho koho miluješ, už zdieľaš a rozdeľuješ srdce medzi Boha a manželku/manžela?

Manželstvo sa dá žiť akoby temná noc zmyslov a ducha podľa sv. Jána z kríža, cestou detachmentu. Odriekanie si toho, čo je príjemné zraku, dotyku a ostatným zmyslom neznamené, že manželcia si odopierajú vzájomnú nehu a lásku, nemajú intímny vzťah. Ak obaja žijú vzťah s Bohom cestou viery (od očisťovania k zjednoteniu s Bohom), čo je povolanie každého človeka, idú cestou odpútania sa od všetkého stvoreného, sú akoby ani neboli ženatý a vydatá, sú odpútaní od manželky či manžela, ale predsa sú jedno telo (Mt19,5-6). Manžel *pril'ne k svojej manželke* (Gn2,24) a budú dvaja jedným telom. Toto pril'nutie je totiž vyjadrením vzájomného úzkeho spoločenstva, ale nie citovej závislosti a pripútanosti. Pokiaľ je žena pripútaná k manželovi (alebo muž k manželke), nemôže milovať Boha celým srdcom, ale ak miluje Boha celým srdcom, môže pril'núť k svojmu manželovi tou láskou, ktorú Boh dal ako príkaz pre ňu/neho v tomto povolaní—plní teda Jeho vôľu, lebo jej/jeho vôľa a vôľa Božia sú zjednotené, sú jeden Duch, a preto je to sám Duch, ktorý to v nej/ňom chce a koná to v nej/ňom tak, ako to On chce. Pokiaľ nebude milovať Boha celým srdcom, potom ani manžela nebude milovať plnou manželskou láskou, ale možno psychologicky, podľa svojich možností a prijatých i zdedených predispozícií.

Sv. Ján z kríža píše: „God communicates Himself most to that soul that has progressed farthest in love; namely that has its will in closest conformity with the will of God” (Výstup, s.97). A tak si predstavme takú lásku, keď obaja manželcia idú cestou detachmentu—ako ho chápe sv. Ján z kríža, nie psychológia—a ako nádhorne sa napíňa ich láska. Uvediem len zopár príkladov, lebo by z tejto kapitoly bola samostatná kniha. Sv. Ján z kríža hovorí o noci zmyslov a ducha, a tento príklad

vyberiem z noci zmyslov, aby bola vyvrátená akákoľvek pochybnosť, že sa týmto hlása niečo proti manželskej intimite. Pre noc zmyslov ide o to, že ak nie je nejaká príjemnosť, čo sa prezentuje zmyslu (ktorémukoľvek z piatich), na slávu Boha, tak si ju chcem radšej odoprieť (sebazaprenie). Ak, napríklad, muž chce pozeráť futbal, ale jeho manželka je unavená, tak si ten futbal nemusí pozrieť s radosťou, lebo radšej chce pomôcť manželke s nejakou tou prácou v domácnosti, lebo v tom je Boh väčšmi oslávenejší, to smeruje k Bohu, to je naplnenie Lásky. Ďalší príklad - sv. Ján z kríža (Výstup, s.84) píše: „Strive always to prefer,... not that which is restful, but that which is wearisome”. Zoberme si, že ide o obyčajné umývanie riadu. Normálne by sa mohli povadiť, že riady nie sú umyté, a ty nikdy s ničím nepomôžeš a ja neviem, čo všetko sa môže udiat kvôli neumytému riadu. Ale podľa tejto cesty viery, keď by to len obaja žili, tak by sa až pretekali v tom kto-čo spraví a pomôže (Rim12,10-11). A to je tak úžasné a nádherné, že taká láska je blaženosťou. To je hotové nebo. Manželská láska bude taká, akú si ju spravia, a dá sa žiť aj takto – podľa temnej noci, a vtedy sa naplňa jej sviatosť.

Ak sa niekto umŕtvuje napríklad v pozieraní, tak, napríklad, aj keď idú programy, čo rád pozerá v telke, ale je od telky odpútaný, tak aj keď by ich nepozeral, tak to vôbec nevadí a nezačne to v ňom spúšťať podráždenosť, zlosť a hnev. To je sloboda. Keď príde nečakaná návšteva a jemu to naruší program, ktorý mal, ale ten človek má v sebe život z viery (host do domu, Boh do domu) a je takto odpútaný od stvorených vecí aj seba samého – tak mu to nevadí aj keby prišla nepríjemná svokra, lebo žije akoby žiaden program ani nemal. Môže si naplno užiť radosť zo stretnutia, lebo v tom vidí vôľu Boha. A ešte krajšie je, keď je slobodný k tomu, čo prináša ako výzvu to konkrétne manželské spolužitie. A keď tak žijú obaja, viete si predstaviť, že to už sa presúva z roviny: „musíme si ustupovať, musíme sa dohodnúť”, do roviny, kde tí dvaja sa až priam pretekajú v láske – dávať sa a si dávať. To sa nedá opísať ako veľa to nabíja dobrom a ako je všetko presiaknuté dobrom.

Manželstvo cestou svetla temnej noci, je sŕa lúč tmy osvecujúci krásu tejto sviatosti, ktorá je od počiatku. Je pravda, že pokiaľ by cesta odpútania a temnej noci bola len jednostranná – len jeden z partnerov by to tak prežíval a žil, druhý by z toho profitoval. Ten jeden partner by možno všetko robil sám, a on by ho nechal, veď nech to robí, keď tak chce. Aké pretekánie sa o dobré skutky, o voľbu radšej toho ťažšieho než ľahšieho? Kto by to chcel, a nechcel radšej „šťastie”? Je to taký krok do neznáma, smerom k prísľubu, ktorý si vyžaduje dôveru v Boha, že Jeho plán lásky pre človeka je ozaj ten, ktorý ho urobí šťastným. Marta mi veľa pripomína niektoré udalosti z vlastného detstva, keď hovorí Pánovi: „*Pane, nedbáš, že ma sestra nechá samu obsluhovať? Povedz jej, nech mi pomôže!*“ (Lk10,40) Koľkrát som hovorila, keď po mne niečo chceli: „Prečo zase ja? Povedz Matúšovi/Miške.” (To sú súrodenci, a treba dodať, že to vôbec nebolo tak, že by som robila „všetko zase ja“, ale zrovna práve naopak.²⁶) Keď je duchovnosť takáto telesná, alebo rozumová, kým

²⁶ Odporúčam tiež Ezopovu bájku *Voly a voz* ako šitú na človeka telesného. Oproti tomu stojí človek duchovný, ktorý nie je ten, čo nepracuje. Matka Tereza hovorila, že čím viac sa modlí, tým viac má času (na prácu). Ide totiž o to, že modlitba musí prerásť v mystiku podľa vzoru Márie, t.j., žiť v Božej prítomnosti, zdržovať sa v Jeho prítomnosti. O to skôr nás pozdvihne k vyšším veciam, pretože **sme k tomu disponovaní, lebo sme stále s Ním**. (Stinissen, 1995, s.11) A o koľko je toto silnejšie než telesné predispozície?! (na margo toho, že sa hovorí, že existuje i biologická predispozícia k homosexualite) „Modlitba nie je oázou v nekonečnej púšti, nie je príležitostnou hodinkou intenzívneho spojenia s Bohom uprostred dňa plného starostí a rozptýlení... Modlitba je pohyb, rast, dianie. Vyvŕja sa smerom stále väčšej pasivity, až nakoniec vyústi v pretrvávajúce spojenie s Bohom... Modlitba je záležitosťou srdca... Lebo kontemplácia je možno temné, avšak skutočné zakúšanie Boha, ktorého podstatou je láska. A Lásku možno zakúšať iba láskou... Modlitba sa tak... stáva omnoho viac záležitosťou lásky než myslenia.“ (ibid., s.18-19) Kontemplatívny život modlitby podľa vzoru Márie pomáha práve pri roztržitosti, rozptyľovaní myšlienok, ktorá je charakteristikou dnešnej doby usporiadanej tak, že všetky podnety majú ponúkať čo najviac lákavých signálov (podľa pr. obchodných domov). Ide teda o sústredenosť seba a mocností svojej duše, spočívať v tom, že sme priamo pod Bohom, takže to, čo je nižšie prijíma z toho, čo je vyššie, ako z Prameňa. (ibid.) „Láskyplná pozornosť je ustavičné prúdenie smerom k Bohu.“ (ibid., s.65) *Láska založená na emóciách a prežívaní je hlavne žiadostivá, láska obetujúca sa prebúdzá v kontemplatívnej modlitbe*. Ani Boh, ani partner, nie je predmet pôžitku, útechy, ale povýšenia nad všetko. Kľčovito sa snažíme nájsť Boha na úrovni zmyslov a citov, pokúsiť sa ochutnať kvapku sladkosti, potom nariekame, že sa nám to nedarí, zakúšame bezmocný hnev (ibid., s.71), ale Boh je v skrytosti. Je teda i cesta túto bezmocnosť prijať a nevysilovať sa pokusmi ju premôcť, a žiť na hlbšej úrovni, v hlbine (ibid., s.71). **Účelom** (modlitby) **je totiž svoje sily vypínať a nie ich napínať** (častookrát odporom, vzdorom) (ibid., s.74), a tak v nás rastie mier, lebo si vieme vytvoriť väčší odstup k rôznym javom. „V kontemplatívnej modlitbe v skutku nájdem istotu a pokoj a môžeme ich predávať iným... aby sa tak stalo, je však nutné, aby sme sa veľa modlili. Čím viac sa modlíme, tým lepší výsledok dosiahneme... Musíme zdanlivo strácať čas v tejto modlitbe. V skutočnosti čas získavame... pretože sa naučíme urobiť viac za kratšiu dobu. Omnoho viac vydávame samých seba, i vo svojej všednej práci, netápeme, nestrácame čas planými rečami. Sme celkom prítomní.“ (ibid., s.76)

človek nie je dost' zduchovený, potom by to bolo utrpením, keď by prišlo na to, že viac ostáva povinností na ňom, a nie že mať ešte kapacitu sa pretekať v úctivosti (Rim12,10-11) a robiť všetko sám²⁷. Skôr či neskôr by mu došiel pohár trpezlivosti; nech aj partner trochu pomôže.

„When joy, hope, grief and fear are controlled by reason according to the way of God, so that the soul rejoices only in that which is purely the honour and glory of God, and hopes for naught else, neither grieves save for things that concern this, neither fears aught save God alone, it is clear that the strength and ability of the soul are being directed toward God and kept for Him. For, the more the soul rejoices in any other thing than God, the less completely will it centre its rejoicing in God; and the more it hopes in aught else, the less will it hope in God; and so with the other passions... These four passions have the greater dominion in the soul, and assail it the more vehemently, when the will is less strongly attached to God and more dependent on the creatures. For then it rejoices very readily at things that merit not rejoicing, hopes in that which brings no profit, grieves over that in which perchance it ought to rejoice.“ (Výstup, s.209-210) Ak človek obráti svoju vôľu na stvorené, na príjemnosť než na lásku, potom sa hnevá nad mnohými nespravodlivosťami a je citlivý na seba, že i to, čo nespravodlivé nie je, ale jemu je nepríjemné, považuje za nespravodlivé. Pokánie znamená obrátenie sa; existuje teda i obrat do temnej noci, ktorá v skutočnosti nesmierne oslobodzuje a dáva veci na pravdivú mieru a správny poriadok.

Pripomenula sa mi jedna besiedka, ktorú sme na základnej škole robili pre rodičov. Je veľmi výstižná pre tieto dva spôsoby života v manželstve. Znázorňovala nebo a peklo. Sedeli sme okolo misy plnej dobrôt a každý sme držali veľkú dlhú lyžicu. Keď sa chcel každý nakrímiť sám, chcel si brať pre seba, nedokázal to, lyžice boli prídlhé a dobroty z nich vypadávali, obzvlášť keď si bral rýchlo, aby sa mu čo najviac ušlo. Tak ostal každý bez sladkosti, každý stále viac túžiaci si z nej dať a tí druhí boli frustráciou. Keď sa urobil onen obrat a každý akoby zabudol na seba a dal sa krímiť toho druhého a nie seba, všetci sme boli sýti a šťastní. Najľahšie bolo krímiť toho, kto sedel oproti vám, tvárou v tvár. Bola to veľká radosť a zábava. Toto by si mohli manželvia vyskúšať v rámci takých akoby duchovných cvičení, ktoré ešte spomeniem. Lásky je totiž v principiálnom rozpore s bráním, sebaláskou, sebauspokojením (Mimochodom, je taký rozšírený mýtus, že sex je potreba. Sex nie je potreba, nie je to žiadna nejaká aeróbna nutnosť na doplnenie pocitu sebavedomia, uľavenie si, sebauspokojenie, ani ničoho iného.). Lásky je o dávaní sa druhému. Čím viac rastie zameranosť na seba a uspokojenie seba, tým viac sa vzdávajú jeden druhému.

Môže sa zdať, že Mária len sedela Pánovi pri nohách a nič nerobila, ale je treba i konať. Máriina duchovnosť však nie je nijako nečinná v pracovných záležitostiach. To nám dosvedčuje množstvo svätých. Sv. Faustína píše vo svojom Denníčku (b.411): „V tých chvíľach, keď sa stretávam s Bohom v hĺbinách svojho vnútra, cítim sa taká šťastná, že to nedokážem vypovedať... Bez najmenej námahy cítim hlbokú sústredenosť, ktorá ma vtedy prenikla. Nezmenšuje sa ani vtedy,

²⁷ Možno sa robia formačné stretnutia pre mladých o líderstve a pod., ale existuje i napr. tréning, precvičovanie si toho, byť sluhom všetkých? Robia sa duchovné cvičenia, kde by si vyskúšali a vystriedali sa, kedy by jeden naozaj obsluhoval všetkých – a tak by si vyskúšali aj jednu aj druhú pozíciu a mohli na ňu reflektovať a modliť sa, a nechať v nej lásku rásť? Už sme lídri, čo idú zdieľať naše úvahy, ktoré máme skôr zabudnúť, aby v nás nespôsobovali zlo – hoc i pasívne, že sa na nás nalepí, ako pýcha, elitárstvo, povýšenectvo, pohrdanie, atď.? Akoby sa neraz robilo presne opačne, než hovorí Slovo. Sv. Ján z kríža (Výstup, s.248) píše: „When a person says that the objects of his rejoicing are holy“ (a teraz je jedno, že Ján myslí fyzické predmety, a ja myslím omnoho širšie i na ľudí), „he feels more secure, and fears not to cling to them and become attached to them in a natural way. And thus such a person is sometimes greatly deceived, thinking himself to be full of devotion because he perceives that he takes pleasure in these holy things (and persons), when, perchance, this is due only to his natural desire and temperament, which lead him to this just as they lead him to other things.“ (Výstup, s.249-250) „And who drinks not, either little or much, from this golden chalice of the Babylonian woman of the Apocalypse (Zjv17,3-4)? ...All the kings of the earth have become drunken with the wine of her prostitution. And she seizes upon all estates of men, even upon the highest and noblest estate—the service of the sanctuary and the Divine priesthood—setting her abominable cup, as Daniel says, in the holy place^{Dan9,27} ...Numerous cases of emulation and strife, of adultery, rape and fornication, and of the fall of many holy men, comparable in number to that third part of the stars of Heaven which was swept down by the tail of the serpent on earth...“ (Výstup, s.222) Najdôležitejšie je, aby sa sväté zachovalo svätým – a to je jedno, ktorá sviatosť, či manželstvo, či kňazstvo, či iné sviatosti; nemožno ich urobiť profánnymi.

keď sa rozprávam s ľuďmi, neprekáža mi pri plnení povinností. Cítim stále Jeho prítomnosť bez akejkolvek námahy duše, cítim, že som spojená s Bohom tak tesne, ako sa spája kvapka vody s bezodným oceánom... V týchto chvíľach spoznávam lepšie Boha a Jeho vlastnosti, a tiež lepšie poznávam seba i svoju úbohosť. Udivuje ma, že Boh sa tak veľmi znižuje k takej úbohej duši, ako je moja..." Hľa, Mária sediaci pri Ježišových nohách je duša odpútaná—či pracujúca, či rozprávajúca sa s ľuďmi, či pri svätej omši—lebo Pán sa k nej skláňa a duša nedokáže pochopiť, ako ju Boh tak veľmi miluje. Je nekonečne šťastná; nevypočítava, čo-ko robí, či sama to robí, jej radosť je v zjednotení s Kristom, ktorý hovorí nežne a s láskou: „bud' sluhom všetkých, lebo aj ja som prišiel slúžiť a nie dať sa obsluhovať", a duša je nekonečne šťastná i v takej roli, lebo je odpútaná od všetkého stvoreného a jej slasť je Slovo Božie. Miluje Boha celým srdcom, nerozdeleným, tak sa dáva plne svojmu manželovi, rodine, priateľom - akokoľvek ju Pán povolal.

Všimnime si, že tu nejde o to, že „žena sa stará ako sa páčiť mužovi a muž žene, a sú rozdelení", lebo oni už hľadajú len to, ako sa páčiť Bohu, a mať celé srdce pre Neho, a ako takí sa môžu dávať jeden druhému presne podľa vôle Božej, aby sa Jemu páčili. A Bohu, ktorý je Láska a Dobro, sa bude veľmi páčiť, keď si bude muž ctíť svoju manželku a manželka svojho manžela a budú si tou pomocou (Sir17,5), pre ktorú si boli vzájomne daní. Lebo cestou temnej noci v sebe ukrižujú márnú seba-lásku, a tým sa otvárajú pravdivej láske. A v manželstve ju môžu takto slobodne naplňovať a tomuto naplňaniu nestojí v ceste žiadna prekážka, lebo prekážka v láske je jedine tá, ktorá je v osobe, nie na strane druhého človeka.

Zoberme si príklad sv. Ján z kríža: "Of little use are its eyes to a moth, since desire for the beauty of the light dazzles it and leads it into the flame" (Výstup, s.72). Keď majú partneri rôzne túžby, žiadostivosti, a nemajú ich umŕtvené, načo im je taká radosť z pekných vecí, z pohľadu na ne, keď ich vovádzajú do konfliktov, nespokojnosti, do pokušení, alebo až do „pekla" (a to pre tento čas i pre večnosť. Ako sa hovorí: „žiť s ním/s ňou je peklo").? To nie je len o tom, že ten druhý proste nie je podľa predstáv partnera, a nič nerobí, ako by on chcel, no tak sa k sebe nehodia, ale že partner, alebo aj obaja, majú veľa neumŕtvených vecí a túžob, ktoré nadradujú nad toho partnera, a tým nežijú lásku. Koľko hádok vie byť pre hlúposti u tých, čo nie sú odpútaní?! Až rozvody.

Manželstvo nie je ťažké preto, lebo sa musí podriaďovať žena manželovi a manžel manželke, a to je staromódne, musia si ustupovať a to všetko, čo je nepríjemné a ťažké. Manželstvo je radosťou, že sa približujú stále viac k Bohu v zjednotení s Ním. Sviatosť manželstva je totiž skutok Boha voči nim dvom, zjednocujúcich ich so Sebou. Radosť pramení z toho, že chcú Božiu vôľu, preto túžia úplne umŕtviť svoje túžby, a tak, keď príde na rad robiť to nepríjemné a ťažké ako ustupovať si, vlastne robia presne to, čo chcú, a všetko toto im k tomu len slúži. Manžel je daný manželke na to, aby ju formoval. Manželka je daná mužovi na to, aby ho formovala. Ale nie v zmysle len pre ľudské veci, že ho má zmeniť a prispôbiť si ho, ako jej vyhovuje k príjemnosti, a on ju, ale v tom zmysle, že láska preberá na seba podobu toho, koho miluje. Nie že by žene začali rásť fúzy. Ide o to, že jeden miluje toho druhého pre neho samého ako osobu, a tak chce byť ako on, lebo ho miluje, páči sa mu, ako on je (ako zmýšľa, či koná, aké má hodnoty a pod.). S tým úzko súvisí vzájomné poznanie partnerov, aby si nebrali mačku vo vreci. K pravdivému poznaniu je potrebná čistota - veď, čo by bolo vidno cez bahnitú vodu rozvírených túžob? Čo je vidno so zakaleným zrakom sebalásky a sebauspokojenia? Čistota a poznanie spolu neoddeliteľne súvisia.

Koľko priateľov ochotne poradí a je akoby v roli sudcov, ktorí manželskému páru „stanoví", čo je normálne, a čo má kto komu z dvojice dovoliť. Nie také by mali očakávať katolícki manželia. Svetlo temnej noci ukazuje, že hoci je treba, aby manželia mohli dať zo seba, čo ich ťaží, obaja to môžu robiť v počúvajúcej milujúcej pozícii, ako keď sa veriaci pýta Pána: „Pane čo sa ti na mne nepáči?"²⁸ Nie všetko je treba povedať a nie všetko musí človek počuť, ale z toho, čo si povedia si

²⁸ Cieľom cesty detachmentu nie je zameranosť na zlé – čo sa ti na mne nepáči – taký vzťah by len ťažko ustál, to by bolo na mašľu a je to v rozpore s láskou. Toto konkrétne sa vzťahuje na čas krízy v manželstve, prípadne duchovných cvičení, prípadne poradní, kde na seba vyťahujú špinu. Normálne pre lásku je dobro. Kiežby bolo len dobro a spokojnosť. No niekedy je pre to dobro treba niečo odkomunikovať, niečomu spoločne čeliť a nepotláčať to, nevytesniť to a robiť si ilúzie o vlastnom vzťahu.

môžu spraviť potom akoby exercície, **duchovné cvičenia**. Napríklad, vadí partnerovi, že jem veľa čokolády; tak nejdem na to štýlom, aby mu niekto povedal, že tak proste má rada čokoládu, a ty to prijími, veď čo je na tom; ale ak idem temnou nocou, a som odpútaná od čokolády, je mi jedno či ju mám alebo nie; a ak náhodou zistím, že nemám umŕtvenú túžbu po čokoláde, potom je to otázka na mňa: za čo by som zamenila manžela, za kúsok čokolády? Možno teraz Pán chce, aby som sa očistila od tejto nedokonalosti v mojej duši. Pán týmto používa môjho manžela na moju formáciu, lebo je jedno či vtáčika drží pevná reťaz alebo len jemné vlákienko, aj tak nemôže letieť (sv. Ján z kríža, Výstup). Pán pre nás často odstráni tie ťažké veci, oslobodí nás od mnohých hriechov, a nechá na nás zbaviť sa takých jednoduchostí, s ktorými si vieme poradiť, ale málokedy sa ich chceme vzdávať, veď mať ich je v poriadku a normálne, a tým sa náš stav postupne a nenápadne zhoršuje. Ako hovorí Slovo (Mt12,44-45): Pán vyženie zlého ducha, on ide a hľadá miesto a nenájde, a tak si povie vrátim sa odkiaľ som vyšiel a zoberie so sebou ešte ďalších sedem, horších od seba. Na tejto ceste sa nedá len byť spokojný, ako som, však som celkom slušný človek a v nedeľu chodím aj do kostola. Slovo sám hovorí: „*Kto nie je so mnou je proti mne, a kto nezhrádza s mnou, rozhadzuje*“ (Mt12,30).

Toľkých ľudí „spirit was corrupted by sweetness of sense“ (Výstup, s.242). Pán si naozaj môže použiť manželov aj na ich vzájomnú formáciu, aby sa s Ním zjednotili. Jednak oni sami sa môžu usilovať o aktívnu temnú noc (zmyslov a noc ducha), a jednak ich Pán bude vovádzať do pasívnej noci, ktorú v človeku koná Pán. Pri duchovných cvičeniach si môžu manželia navzájom pomôcť a inšpirovať sa, v čom je ich krása, ako diamantu, a ako môžu žiariť. Stačí správne chápať temnú noc a byť úprimne veriaci, s túžbou po Bohu, milujúc Boha celým srdcom, potom sa naše zmýšľanie mení, na také, že to, čoho sa vzdávame, v tom sa nám viac srdce uvoľňuje pre Pána. A Pán v tom vzťahu bude. Duchovní ľudia, žijú duchovné manželstvo. Preto ani manželstvo nepotrebuje „rozlúčku so slobodou“, lebo práve v tomto povolaní Boh privádza ten pár k slobode, ktorú On dáva. Manželské radosti sú o to intenzívnejšie a krásnejšie, lebo sú v plnosti lásky, a požehnané. Povolanie do manželstva, je povolaním k Bohu.

Som na strane rodín. Na strane žien, ktorých citovosť potrebuje lásku muža, a na strane mužov, ktorých sila potrebuje nehu manželky. **Manželská láska** potrebuje vedieť, že je milovaná. A nik nepozná, že je milovaný lepšie, než keď sa mu partner dáva. Cestou temnej noci, sa človek dáva ako dar, manželka manželovi a manžel manželke. V takom vzťahu rastú čnosti a dôvera, a taký vzťah sa nemusí báť - privoláva na seba požehnanie. To je ozaj radosť Božieho kráľovstva. Manželstvá sú jedinečné – nie je žiaden psychologický štandard, čo je normálne a čo nie, že by sa museli páry prispôbiť tejto normálnosti. Niekto chce, napríklad, chodiť na dovolenky, niekto nie. Nie je stanovené, že sa má chodiť na dovolenky. Dôležitá otázka manželom je: „Pre čo ste povolaní?“ Manželia majú povolanie slúžiť Bohu spolu ako jedno telo, podľa toho, aký dar, charizmu, im Boh dal. Oni sú dvaja jedineční a dali si svoje sľuby. A v tej jedinečnosti žijú plnosť svojej viery a ich povolania. Dostali dar, aby ako jedno telo slúžili i ostatným. Manželstvo je prorockým znamením vzťahu Krista a Cirkvi, toho nesmierne veľkého tajomstva. Tá láska, ktorá v manželoch porastie, im bude veľkou odmenou.